

Agricultural Development Fund **ADF**

پرمختګ

کرنیزه، علمي، ټولنیزه او ادبي مهالنۍ خپرونه
دویم کال، دویمه گڼه، دوی ۱۴۰۰ ل

مصاحبه با رئیس تخم های بذری وزارت زراعت

د کار او کورنۍ ستراتیژیک لیدلوری

د کرنیزې پرمختیا صندوق

ماهی پروری یا کاروبار پایدار و پردرآمد

از بزرگترین حامی مالی زراعت افغانستان چه میدانیم؟

Ketabton.com

د چرگانو له هگېو د سالمونیا باکتريا جلا کول

انار که د روغتیا زېرمه

جستجوی خودتوانمندسازی در **جوانه های نباتات**

مصاحبه با خانم لیلا علیزاده رئیسسه شرکت بانوان بلخ شمال

ښاغلی ډاکټر ایمل "ارمان"

د کرنیزې پرمختیا صندوق مشر

کرنه د افغانستان د ثبات اساس جوړوي چي اوبه،
ځمکه، اصلاح شوي تخمونه، د کار وسایل او بزگر د
کرنې بنسټيز عناصر دي او د کرنیزې پرمختیا صندوق
ټولو دغو برخو کې کار کولو او پانګونې ته ژمن دی.

آیا تابحال به توسعه تشبث خود فکر کرده اید؟

صندوق انکشاف زراعت

بیش از ۱۰ سال همکاری ستراتیژیک به منظور

ارتقاء تجارت زراعتی افغان ها

Agricultural Development Fund **ADF**

🌐 adf-af.org | ✉ info@adf-af.org | ☎ +93 (0) 20 250 4835

د کرنیزې پرمختیا صندوق مشرتابه پیغام

ډاکټر ایمل «ارمان» | د کرنیزې پرمختیا صندوق مشر

کرنه د افغانستان د ثبات اساس جوړوي چې اوبه، ځمکه، اصلاح شوي تخمونه، د کار وسایل او بزگر د کرنې بنسټیز عناصر دي او د کرنیزې پرمختیا صندوق ټولو دغو برخو کې کار کولو او پانګونې ته ژمن دی.

کرنیزې پرمختیا صندوق د بزگرانو او بزګرۍ برخه کې د سترو چوپړتیاوو ترسره کولو په موخه د هر اړخیزې خپروني (پرمختګ) دویمه ګڼه د درنو هېوادوالو چوپړ ته وړاندې کړه. په حقیقت کې کرنه نه یواځې د هېوادونو د ملا د تېر ارزښت لري، بلکه پرمختللي کرنه د هېوادونو پرمختګ او سوکالي تضمینوي، کرنې او لاسته راوړنې یې د هېوادونو صادراتو او وارداتو کې ارزښتمند رول لري، چې د اقتصاد له پلوه پیاوړي صادرات هېوادونه د سوکالۍ پر لور بیايي او یواځې دا نه چې د نورو له محتاجۍ او بې وزلۍ بې خلاصوي، بلکې نور ډېر هېوادونه چې کمزورې کرنه او مالداري ولري ورته اړمنده او محتاج وي.

همدارنګه د دې صندوق له لورې د کرنې او مالدارۍ په علمي ډګر کې د ستر خدمت (پرمختګ) په نوم خپروني د چاپ له امله د بزگرانو، کرنې او مالدارۍ برخې کارکوونکو او په ځانګړې توګه د دې صندوق فرهنګي او نورو ټولو کارکوونکو ته د زړه له تله مبارکي وایم او مننه ترې کوم چې دې برخه کې یې نه ستړي کیدونکي او نه هېږدونکي خدمتونه تر سره کړل. دا چې کرنه د هېواد په اقتصاد کې ارزښتمند رول لوبوي او د هېواد ډېری وګړي خپل ورځنی ژوند د کرنې او مالدارۍ پر مټ پرمخ بیايي، د کرنې او مالدارۍ برخه کې علمي او مسلکي چاپي خپروني د پام وړ نشته او که شته هم، نو په نه شتون حساب دي، هیله مند یم چې دا خپرونه به د بزگرانو او د کرنې برخې کارکوونکو ته ډېره ګټوره تمامه شي او تر ډېره بریده به دا تشه ډکه کړي. له بل پلوه به د دې خپرونې له لارې د ګران هېواد بزگران او د دې برخې غړي له یو بل سره خپلې ترلاسه کړې تجربې هم په ډېرې اسانۍ سره شریکې کړي، چې له برکته به یې کرنیز او مالدارۍ چاپېریال کې لوېې لاسته راوړنې ولرو او د تل لپاره به دا تجربې په لیکلې ډول پاتې شي، وخت په وخت به د بزگرانو او د دې برخې د کارکوونکو پوهه کې زیاتوالی او بهتروالی راشي او پوهه به یې لا پیاوړې شي.

پرمختګ خپرونه یواځې یوه کرنیزه خپرونه نه ده، بلکې د کرنې او مالدارۍ په اړه د مالوماتو سرچینه په علمي، ټولنیزو او ادبي برخو کې د مسلکي او پوهنیزو مالوماتو له پلوه پوره غني ده، چې د هر مسلک وګړو تنده پرې پوره ماتېږي.

یو ځل بیا د کرنیزې پرمختیا صندوق له ټولو درنو کارکوونکو او قدرمنو دوستانو څخه چې د پرمختګ مجلې د ترتیب په مختلفو برخو کې یې له موږ سره زحمتونه کالي او مرسته کړې د زړه له کوي مننه کوم، چې دا د ستایني وړ چاره او نه هېږدونکې کرنه یې له موثر سره ترسره کړې، د دوی د لا ډیرو ګټورو او مثبتو لاسته راوړنو، د اقتصادي پیاوړتیا او بریاوو په هیله.

درنښت

ډاکټر ایمل ارمان
د کرنیزې پرمختیا صندوق مشر

جوهر سست مطالب

- ۱۸ انار که د روغتیا زېرمه
- ۲۲ مصاحبه اختصاصی با محبوب الله ننگ
رئیس تصدیق دهی تخم های بذری و سرپرست اسبق
معینیت تخنیک وزارت زراعت، آبیاری و مالداري
- ۲۴ د شرکتونو حقوقي بڼې
- ۲۵ تېلي بوټي/نباتات
- ۲۸ د سوداگريز پلان برخې
- ۳۰ اسلامي پورونه د بزگرانو عواېد لوړوي او
د کرنې د پراختيا لامل گرځي

- ۷ معرفي و تاريخچه صندوق انكشاف زراعت
از بزرگترین حامی مالی زراعت افغانستان چه می دانیم؟
- ۱۰ په ملي اقتصاد کې د کرنې ارزښت
- ۱۲ اوصاف مجازات
- ۱۴ ميکانيزه زراعتی در افغانستان
- ۱۶ د ځنگلونو گټې
- ۱۷ د کار او کورنۍ ستراتيژيک ليدلوری

٥٤ د کبانو ډنډونو ته چونه ورکول

وقايه، سلامتی و لذت، همه با
میوه درمانی

٥٦

٥٧

د پنبې مهمې ناروغۍ
آفتونه او مخنیوی

٥٩

افغاني کرنیز توکي
او نړېوال بازار (مارکېټ) موندنه

٦٠

چگونه از صندوق انکشاف زراعت
قرضه بگیریم؟
روند مرحله وار دریافت قرضه از صندوق

٤٤ نگهداری گیاهان در منزل از امروز یک گلدان به زندگی خود اضافه کنیم.

تعریف، مزیت، آمار و معلومات در رابطه با
سرمایه گذاری مستقیم خارجی

٤٦

٤٨

افغانستان کې پنبه، پیر او پلور

٥٠

د چرګانو له هګېو د سالمونیا
باکتریا جلا کول

٥٢

جستجوی خودتوانمندسازی
در جوانه های نباتات | مصاحبه با خانم لیلا
علیزاده، رئیسۀ شرکت بانوان بلخ شمال

٣٢ د تخیل رنگین الهام آیا می‌دانید....

د کار نړېوال سازمان کنوانسیونونو
کې د کارکوونکو حقوق

٣٤

٣٦

هینګ چیست؟ و چه کاربردی دارد؟
معلومات مختصر راجع به هینګ در افغانستان

٣٩

ماهی پروری
یا کاروبار پایدار و پردرآمد

٤٠

آمار، ارقام و دستاوردهای
صندوق انکشاف زراعت

٤٢

گالری رویدادهای مهم
صندوق انکشاف زراعت

باتیم پرمختگ آشنا شوید.

داکتر ایمل آرمان

رئیس هیئت عامل صندوق انکشاف زراعت | مدیر مسئول مجله پرمختگ

نرگس غزنوی

دستیار اداری | تدوین و ارتباطات

عطاالله مہمند

مدیر نظارت و ارزیابی | ادیتور

عارف بیکران

مسئول ارتباطات و بازاریابی | ویراستار
عکاس، مسئول تدوین و دیزاین

نجیب الله ناصری

مسئول اعتبارات | ادیتور

مرسل نبی زاده

منشی اداری | ارزیابی

سید فریدون میاخیل

مسئول حقوقی | ادیتور

مقصود شیر

مسئول اعتبارات | ارزیابی

فاطمه شکوه

مسئول ارشد نظارت و ارزیابی | ارزیابی

نصیر آئین

متخصص ارتباطات | عکاس

معرفی و تاریخچه

صندوق انکشاف زراعت

از بزرگترین حامی مالی زراعت افغانستان چه می‌دانیم؟

آبیاری و مالداري يعني اعاده اقتصاد مشروع زراعتي و رشد اقتصاد دهات برآورده شود.

هدف

صندوق انکشاف زراعت به منظور تحقق اهداف ذیل فعالیت می‌نماید:

۱. عرضه خدمات مالی، کمک های تخنیکي و اعطای قرضه طبق احکام قانون به دهاقین و سایر اشخاصی که در بخش تقویه زراعت، ارزش افزائی کمی و کیفی تولیدات و محصولات زراعتی اشتغال دارند و دسترسی به بازار های داخلی و خارجی .

همچنان صندوق با خرید مواد خام از قریه جات دوردست، جایی که فقر و بیچارگی حکم فرما بود، باعث ایجاد زنجیره بزرگ داد و ستد زراعتی شده و توانست نقش مهمی را در راستای ایجاد شغل در کشور ایفا نماید. به طور نمونه، میتوان از شرکت های تولید و پروسس آرد، تولیدکنندگان تجهیزات زراعتی، تولیدکنندگان مواد غذایی، فارم های تولید گوشت مرغ و لبنیات، پروسس کنندگان میوه خشک و صادر کنندگان میوه تازه، مغازه های فروش کود کیمیاوی، پروسس کنندگان کشمیره، سبزینه ها، باغداران و کوپراتیف های دهقانی در نقاط مختلف کشور نام برد. این شرکت ها نمونه های بارزی از همکاری های دراز مدت

این صندوق بوده و همه کسانی اند که با استفاده از قرضه های اسلامی صندوق انکشاف زراعت کاروبار شان را وسعت بخشیده اند.

مأموریت صندوق انکشاف زراعت

صندوق انکشاف زراعت سکتور زراعت افغانستان را با ارایه خدمات مالی به دهاقین

و کاروبارهای زراعتی که منجر به ازدیاد تولیدات زراعتی، بهبود کیفیت محصولات زراعتی و بازاریابی محصولات زراعتی می گردد، حمایت می کند. این امر کمک می کند تا هدف اساسی وزارت زراعت،

صندوق وجهی انکشاف زراعتی (به اختصار: صندوق انکشاف زراعت) یک نهاد مالی دولتی بوده که برای رشد و انکشاف سکتور زراعت فعالیت می نماید. ثبت و راجستر این صندوق بعنوان یک نهاد مالی غیربانکی بر اساس فرمان شماره ۶۶۲۰، سال ۱۳۹۰ دولت جمهوری اسلامی افغانستان صورت گرفته است و اساسنامه آن در ماه قوس ۱۳۹۱ توسط کابینه وزراء مورد تصویب قرار گرفته است. این صندوق توسط شورای عالی که ترکیبی از اراکین عالی رتبه دولت جمهوری اسلامی افغانستان می باشند یکجا با نمایندگان سکتور خصوصی و نهاد های تمویل کننده رهبری میگردد. امور اداری و مالی این نهاد نیز توسط هیئت عامل صندوق پیش برده می شود.

صندوق انکشاف زراعت یک پروژه نیست بلکه یک نهاد ملی بوده که در راستای ارایه خدمات قرضه های زراعتی و مشوره های تخنیکي فعالیت می نماید. این صندوق از بدو تأسیس در سال ۱۳۸۹ شمسی تاکنون تعداد قابل ملاحظه ای از قرضه های اسلامی زراعتی را در اختیار زارعین و متشبثین زراعتی در نقاط مختلف کشور قرار داده و توانسته است سهم فعالی در رشد زراعت و اقتصاد افغانستان داشته باشد. این نهاد تنها به قرضه ها بسنده نکرده است، بلکه با ارائه مشوره های تخنیکي معیاری در مطابقت با نوعیت کار و ضرورت شرکای خویش نیز اقدام نموده است. این صندوق در گذشته ها سهولت های زیادی را برای زارعین و تاجران کاروبارهای زراعتی ایجاد نمود تا بتوانند در نمایشگاه های زراعتی به سطح ملی و بین المللی اشتراک کرده، با دیگر زارعین و تاجران کاروبارهای زراعتی آشنایی حاصل نمایند، از تجارب آنها در بهتر شدن و معیاری ساختن تولیدات خویش استفاده نموده، و محصولات خود را با معیارهای جهانی به فروش برسانند.

۲. دسترسی دهاقین به قرضه های اسلامی، به خصوص دهاقین کوچک که از یک الی سی هکتار زمین در اختیار دارند.

افغانی می باشد.

الف: محصولات قرضه های معمولی
مشمول اند بر قروض و پیش پرداخت های کوتاه مدت، خطوط قرضه (Line of Credit)، قرضه های دورانی، قروض میان مدت، اعتبار نامه (Letter of Credit) و تضمینات بانکی.

قروض به موسسات مالی ممکن بشکل مستقیم باشند یا بر اساس «مجموعه پول سرمایه گذاری شده» همان موسسه مالی در نظر گرفته شود که موسسه مذکور آنرا به یک گروه مشخص نظر به مقدار با میعاد و شرایطی که صندوق با آن موافقت داشته باشد دوباره به شکل قرضه توزیع نماید.

ب: قرضه های اسلامی از سوی کمیته مشورتی شرعی صندوق بررسی و تایید می گردند تا اطمینان حاصل شود که تمامی معاملات مطابق به اصول اسلامی انجام، از شفافیت برخوردار و عاری از هر نوع ربا، غرار، میسر، و نفع غیر عادلانه باشند و نیز نمی توانند برای فعالیت های حرام مورد استفاده قرار گیرند. محصولات اسلامی صندوق در نمودار پایین صفحه تشریح گردیده اند.

ج: محصول بانو: صندوق انکشاف زراعت محصول بانو را نیز به متشبهین طبقه اناث ارایه می نماید که مختص برای خانم ها طراحی گردیده تا متشبهینی که تجارت های کوچک زراعتی را به پیش می برند به قرضه دسترسی پیدا نمایند. میعاد این محصول قرضه طویل المدت بوده و تکتانه آن نیز پایین می باشد.

خدمات صندوق زراعت برای چه کسانی اند؟

در پاسخ به رفع نیازمندی های مالی چشمگیر عرصه زراعت، صندوق کوشش می نماید تا قرضه ها را بطور مستقیم به متشبهین زراعتی و یا از طریق میانجی ها منجمله موسسات مالی و نهاد های مرتبط به زراعت برای آنها فراهم نماید. وساطت کنندگان متذکره قرار ذیل اند:

تنظیم میگردد. مثلاً: سرمایه دورانی، تمویل مالی مواد خام، امتعه و مواد زراعتی، خرید تجهیزات، تسهیلات بسته بندی و ذخیره گاه، و نیز گدام داری و انتقال مواد زراعتی. میعاد قرضه برای قرضه گیرندگان در عرصه زراعت از ۱۲ الی ۳۶ ماه می باشد و برای موسسات مالی که متقاضی قرضه های بزرگ اند الی ۶۰ ماه می باشد. حداقل مقدار قرضه یک میلیون و هفت صد هزار

صندوق انکشاف زراعت روی تمویل مالی زنجیره های ارزشی زراعتی که از توانمندی های عالی برخوردار باشند تمرکز می نماید تا موجب رشد اقتصاد گردد. در زمره چنین زنجیره های ارزشی، هدف اصلی اینست تا متشبهین تجارتی مشخص و از آنها حمایت صورت گیرد تا سرمایه لازمه آنها حفظ و فعالیت های آنها توسعه یافته و یا آنرا طوری سرمایه گذاری نمایند تا به فرصت های جدید بازار دسترسی یابند.

محصولات قرضه دهی

صندوق انکشاف زراعت فراهم کننده قرضه های معمولی و اسلامی می باشد که به اساس مواردی که قروض مورد استفاده قرار می گیرند

قرضه های اسلامی

از سوی کمیته مشورتی شرعی صندوق بررسی و تأیید میگردد تا اطمینان حاصل شود که تمامی معاملات مطابق به اصول اسلامی انجام، از شفافیت برخوردار و عاری از هر نوع ربا، غرار، میسر و نفع غیر عادلانه باشند و نیز نمیتوانند برای فعالیت های حرام مورد استفاده قرار گیرند. محصولات اسلامی در شکل فوق ارائه گردیده اند.

دستاورد های صندوق

صندوق انکشاف زراعت در جریان سال ۲۰۲۱ میلادی دستاورد های قابل ملاحظه ای داشته است، که از آن جمله میتوان به موارد آتی اشاره کرد:

- توزیع مبلغ مجموعی بیشتر از یک میلیارد افغانی به کوپراتیف ها و کاروبار های زراعتی، فابریکه های تولید مواد غذایی، صادر کنندگان میوه تازه و خشک و نیز میانجی های مالی که با استفاده از وجوه صندوق به دهاقین جهت رشد امور زراعتی و مالداری قرضه های کوچک را فراهم می سازند.
- عرضه خدمات تخنیکي به متشبثین زراعتی در عرصه های مختلف از جمله ارائه سفارشات لازمه جهت حل مشکلات و خلا های موجود، زمینه سازی برای اشتراك آنها در نمایشگاه های زراعتی، توسعه و انکشاف بازار، معیاری سازی محصولات زراعتی، مطابقت به محیط زیست، حفظ الصحه و سایر موارد.
- اخذ منظوری مبلغ مجموعی ۷۷۴,۷ میلیون افغانی از نزد کمیته های منظوری قرضه به رهبری وزارت محترم زراعت، آبیاری و مالداری.
- جمع آوری مبلغ ۱۸ میلیون افغانی قرضه های لاحصول از طریق محاکم و ارگان های حقوقی.
- تحت پوشش قرار دادن ۲ هزار و ۸۳۷ تن دهقان که از قرضه های صندوق بطور مستقیم مستفید گردیده اند و اشتغال زایی برای بیشتر از ۱۰۰۰ تن از طریق اعطای قرضه به سکتور زراعتی در ولایات مختلف کشور.
- طی مراحل درخواست های قرضه ۴۵ شرکت دیگر که مجموع قرضه آنها بالغ به یک میلیارد افغانی می باشد.
- اشتراك در نمایشگاه های زراعتی، جلسات سکتوری، ورکشاپ ها جهت ارائه معلومات در مورد محصولات و خدمات به دست اندرکاران سکتور زراعت.
- صندوق از بدو تاسیس تاکنون توانسته تا مبلغ مجموعی بیشتر از ۱۳,۳ میلیارد افغانی را از طریق کمیته های قرضه منظور و از آن جمله مبلغ مجموعی بیشتر از ۱۰,۷ میلیارد افغانی قرضه را توزیع نماید. از زمان تاسیس تاکنون به تعداد ۵۶ هزار و ۴۱۹ تن دهقان به صورت مستقیم از این قرضه ها مستفید گردیده اند.

مواد خام

ب): پروسه های غیرمناسب تولیدی
ج): عدم دسترسی به وجوه مالی

اما خوشبختانه شرکت هایی که تاکنون از خدمات قرضه های اسلامی صندوق انکشاف زراعت استفاده نموده اند، به شرکت های بزرگ تولیدی مبدل گردیده اند. این در حالی است که قبلاً تعداد زیادی از این شرکت ها یا در حالت رکود قرار داشتند و یا هم با تولیدات ناچیز بسنده می کردند. نبود امکانات مالی بیشتر برای فراهم آوری مواد خام تولیدی و عدم دسترسی به مشاوره های تخنیکي چالش بزرگ دیگری فرا راه تاجران و کاروبارهای زراعتی در کشور به شمار می رفت.

ابتکار: صندوق انکشاف زراعت قرضه های متعددی را در اختیار تشبثات زراعتی در نقاط مختلف کشور گذاشت تا بتوانند تولیدات خویش را انکشاف دهند و همچنان با پیش پرداخت برای تهیه کنندگان مواد خام در رشد اقتصاد کشور در سطوح مختلف زندگی سهیم گردند.

نتیجه: بعد از دریافت قرضه از صندوق انکشاف زراعت، شرکت های مذکور توانسته اند در جایگاه بهتری نسبت به گذشته در بازار قرار گیرند چنانکه هر شرکت توانسته است تولیداتش را افزایش داده و همچنان فرآورده های تولیدی خویش را در بازارهای ملی و بین المللی به فروش برسانند. اینها یکی از

میعاد و شرایط قرضه

- میعاد قرضه یا تعداد ماه هایی که به اساس آن قرضه منظور میگردد با هدف قرضه و ظرفیت قرضه گیرنده در قسمت درآمد وجوه جهت بازپرداخت قرضه باید سازگار باشد.
- حداکثر میعاد معین اصل مبلغ قرضه های معمولی یک سال می باشد.
- میعاد معین در حصه پرداخت مفاد از بابت قروض اسلامی نظر به نوعیت معامله در نظر گرفته می شود.
- نرخ مفاد بین ۶ الی ۱۰ فیصد بطور تزیلی می باشد.
- قرضه به منظور خریداری مواد زراعتی مانند نخم، کود کیمیاوی و امثال آن در ختم دوره کشت یا بعد از فروش حاصل می باشد.
- حداکثر میعاد به صورت عموم برای قرضه انفرادی یا قرضه ای که به اساس «مجموعه پول سرمایه گذاری شده» یک نهاد مالی در نظر گرفته می شود، پنج سال می باشد.

واجدین شرایط

- درخواست کنندگان قرضه باید اتباع افغانستان بوده و دارای شماره تشخیصیه مالیه باشند.
- متشبثین زراعت باید نزد مراجع مربوطه یا سایر مراجع دولتی ثبت باشند.
- درخواست کنندگان باید دارای حداقل یک سال تجربه فعالیت در سکتور تجارت زراعتی باشند.
- درخواست کنندگان در فعالیت های غیرقانونی نباید دخیل باشند.

چالشها، ابتکارات و نتایج

چالش ها: رشد صنعت زراعت در افغانستان نسبت به کشورهای همسایه سیر بطی تری را طی نموده است که عوامل عمده آن شامل موارد ذیل است:
الف): عدم اطمینان در مورد تهیه و تدارک

چندین نمونه هایی هستند که نشان می دهند چگونه قرضه ها زمانیکه بصورت درست استفاده شوند، می توانند در رشد و توسعه سکتور زراعت و در زندگی زارعین مؤثر واقع شوند.

په ملي اقتصاد کې

د کرنې ارزښت

پوهنيار طارق «سالاري»

د کابل پوهنتون د کرنې پوهنځي، د کرنيز اقتصاد او پراختيا څانگې استاد

له ډېر پخوا راپدېخوا کرنه او څاروي روزنه د افغانستان په ملي اقتصاد کې مهمه ونډه لري، حتی ويل کېږي چې کرنه د ملي اقتصاد د ملاتير جوړوي. د احصايي او مالوماتو ملي ادارې (NSIA) د راپور پر بنسټ ۴۴ سلنه وگړي نېغ په نېغه د کرنې سکتور کې کار کوي او د ځينو نا تائيد شوو سرچينو پر بنسټ له ۷۰ سلنې څخه ډېر وگړي په نېغ په نېغه او له نورو لارو دې سکتور کې پر کار بوخت دي، چې له دې لارې د خپل ژوند بنسټيزې اړتياوې پوره کوي. کرنه د کوکنارو د کښت پرته په ناخالصو داخلي توليداتو (GDP) کې ۱۸.۶ سلنه او د کوکنارو د کښت په گډون ۲۲ سلنه ونډه لري (NISA, ۲۰۱۹). افغانستان د متنوع اقليم په درلودلو سره د ډول ډول بوټو د کښت وړتيا لري، له ستروسو څخه نيولې تر خرما، انځيرو، منو او ډول ډول سبو او غلو د توليد امکانات شتون لري. ولې تر ډېره بريده د افغانستان کرنه په دوديزه توگه پر مخ وړل کېږي که چېرته د کرنې د بالقوه وړتيا څخه سمه گټه پورته شي دا امکان لري چې د بيوزلې په کمولو او کاري فرصتونو را منځ ته کولو کې به ډېره مرسته وکړي.

اخځليکونه

۱. حسن زوی، نجيب الله، ۱۳۸۷ هـ.ش، نقش زراعت در رشد و انکشاف اقتصاد ملي افغانستان. پوهنتون کابل.
۲. احمدزی، خال محمد، ۱۳۹۵ هـ.ش، وضعیت بیکاری، عوامل و پیامدهای آن در افغانستان. د علم او فن علمي مجله کابل، کرنې پوهنځي، کابل پوهنتون.
۳. سالاري، طارق او نور (۱۳۹۸) د کرنيز اقتصاد بنسټونه. د کرنې ملي ښوونيز انستېټيوټ او تخنيکي او مسلکي زده کړو اداره. کابل، افغانستان.
۴. NISA. (۲۰۲۰). Estimated Population of Afghanistan ۲۰۲۱-۲۰۲۰. National Information and Statistics Authority.
۵. NISA. (۲۰۱۹). Afghanistan Statistical Year Book. National Information and Statistics Authority. Issue No ۴۰, July ۲۰۱۹.

کلچو، آس، بیسکېټو او نورو موادو په تولید کې ډېر رول لوبولی دی. تولیدي فابریکې لکه د بغلان د قندو فابریکه، د سپین زر د نباتي غوړیو فابریکه، د لبنیاتو تولیدولو ماشینونه، د نجارۍ په فابریکو کې د موبل او فرنیچر تولید او نورې بېلګې د هېواد په صنعتي وده کې مهم رول لري. کرنه او مالداري د صنعتي پرمختیا لپاره بنسټیزه سرچینه ګڼل کېږي، ځکه اومه مواد چې د کرنې له سکتور څخه سرچینه اخلي، د صنعت سکتور ته برابریږي. تر اوسه هېواد کې د صنعت سکتور لومړنیو پړاوونو کې دی. دولت او خصوصي سکتور باید هېواد کې د کرنې د صنعتي کېدو لپاره هڅه او پاملرنه وکړي، ترڅو له یو پلوه بشري ځواک ته د صنعت په سکتور کې د کار زمینه برابره او له بل پلوه د هېواد اقتصاد له یو مصرفي اقتصاد څخه په یو تولیدي اقتصاد بدل شي، د بېلګې په توګه: افغانستان بېلابېلې لور کیفیتي مېوې تولیدوي، خو د سرو خوڼو او ساتنځایونو د نشتوالی له کبله دا تولیدات په ډېره ارزانه بیه پلورل کېږي، د بېلګې په توګه: که ووايو چې د یو من مڼو بیه د حاصل ټولولو وخت کې په منځنۍ توګه په ۱۲۰ افغانۍ ده، که چېرې د جوس او مربا مجهرې فابریکې شتون ولري، له یو پلوه بشري ځواک ته د کار زمینه برابریږي او له بله پلوه د بهرنیو جوسونو او مرباګانو واردولو ته اړتیا نه لیدل کېږي، نه یوازې کورنۍ اړتیاوې پرې پوره کېږي، حتی کولای شو خپل پروسس شوي محصولات بهرنیو هېوادونو ته هم صادر او په پامه کې هېواد د خان بسایني لور ته بوځو.

بابې او سپارښتنې

کرنه د افغانستان ملي اقتصاد کې مهمه ونډه لري. که ووايو چې د افغانستان زیاتره وګړي په کلبو کې ژوند کوي، نو مبالغه به مو نه وي کړي، د افغانستان د احصايي او مالوماتو ملي ادارې د ۲۰۲۰ کابل د راپور پر بنسټ ۷۱

پوستکي ۲%

وړۍ او پنبه ۳%

سابه ۸%

غلې ۳%

منرالونه ۱۱%

غالی ۳%

نور ۹%

وچې میوې ۳۵%

تازه میوې ۱۱%

طبي بوټي ۱۵%

سلنه وګړي (۲۳.۴ میلیونه) کلبو کې ژوند کوي، کرنه د کلبوالو د ژوند اصلي سرچینه ګڼل کېږي. افغانستان د کرنې لپاره خورا ښه اقلیم لري، چې ډول ډول مېوې پکې کښت کېږي. د افغانستان د صادراتو لویه برخه کرنیز توکي جوړوي په ځانګړې توګه وچې او تازه میوې ولې بدبختانه نړېوالو بازارونو ته په براخه پیمانه نه صادريږي. دولت ته پکار ده چې لاندې ټکو ته ځانګړې پاملرنه وکړي:

(۱) افغانستان یوازې ۱۲ سلنه د کروړ ځمکه لري، په اوږد مهال کې باید زیاتې ځمکې د کښت لپاره چمتو شي او په لنډ مهال کې په صنعتي کرنه پانګونه وکړي، ترڅو د کرنې مؤلديت لوړ شي. (۲) د افغانستان د کرنیزو تولیداتو لپاره د نړېوال بازار پېداکول. (۳) بزګرانو ته د تولیدي عواملو برابرول لکه اصلاح شوي تخمونه، سري، قرضي، ماشین آلات او نور. (۴) د کرنې برخه کې د خصوصي سکتور د پانګونې ملاتړ او زمینه برابرول. (۵) د هېواد دننه د کرنیزو تولیداتو د پروسس لپاره د امکاناتو برابرول.

او تازه میوې چې د ټولو صادراتو ۴۶ سلنه جوړوي. د افغانستان وچې میوې په نړۍ کې ځانګړی نوم لري چې د وچو میوو له ډلې څخه د پیسې، ممیزو، وچو انځیرو او بادامو یادونه کولی شوو.

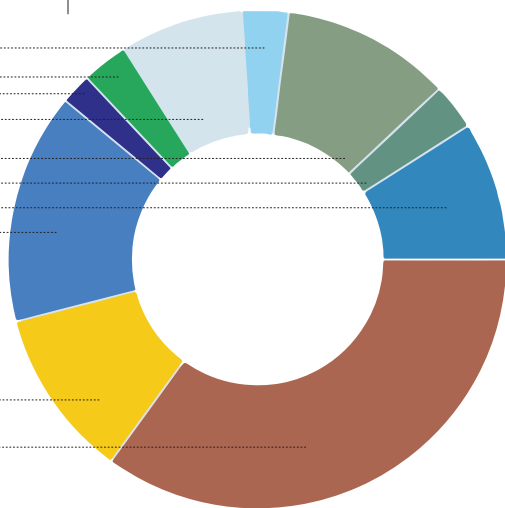
سره له دې چې افغانستان خورا په کیفیت سره ډول ډول کرنیز توکي تولیدوي ولې له بده مرغه افغانستان په وچه کې راګیر هېواد دی چې د اوبو له لارې خپل تولیدات نورو ملکونو ته نشي صادروي، د افغانستان ډېری تولیدات ګاونډي پاکستان، هندوستان او عربي ملکونو ته صادريږي. په تېرو څو کلونو کې حکومت د صادراتو د آسانتیا لپاره په بدیلو لارو چارو غور وکړ او دې برخه کې یې ځینې لاسته راوړنې لرلې دبېلګې په توګه د چاپهار بندر، د آقینې بندر، د لاجوردو لاره، هوايي دهلیزونه او داسې نور، ولې تر اوسه

صنعت | ۲۳,۵%

کرنه | ۲۲%

په وارداتو
مالیه | ۴,۱%

چوپړتیاوې (خدمات) | ۵۱,۵%

پورې لدې لارو سوداګري او صادرات په پراخه پیمانه نه ترسره کېږي.

صنعت کې د کرنې ونډه

د کرنې سکتور له صنعت سره نه پرېکېدونکې اړیکې لري. افغانستان هر کال په لوړه کچه کرنیز توکي تولیدوي، خو د ښه بازار د بازار موندنې د یو منظم سیستم او د پروسس د فابریکو د نشتوالی له امله، بزګران له خپلو محصولاتو څخه ډېر لږ عاید تر لاسه کوي. له کورنیو جګړو مخکې ګڼ شمېر فابریکې هېواد کې فعالې وې، خو وروسته د اوږدې مودې لپاره دا فابریکې له کار او فعالیت څخه لوېدلې وې. له نېکه مرغه په دې څو وروستيو کلونو کې ځینو فابریکو بېرته په کار لاس پورې کړی، خو د هېواد اړتیاوو ته بسته نه کوي. د کرنې سکتور د صنعتي محصولاتو لکه د نساجۍ (نڅ او پشم)، د خوراکي توکو د صنعت لکه د اوږو، کبک،

په ملي ناخالصو تولیداتو کې د کرنې ونډه

د کرنې سکتور د انسانانو ورځني ژوند کې مهم رول لري. دغه سکتور له نورو ټولو اقتصادي سکتورونو سره یوځای په جګړې پراختیا، د بېوزلۍ د کچې په کمولو او د ژوند د چاپېریال په تلپاتې والي او ساتنه کې رغنده رول لوبولی دی. د دې ترڅنګ، کرنه د ملي اقتصاد د ودې لپاره اړین فکتور ګڼل کېږي او د پانګونې د فرصتونو په برابرولو، د کرنیزو صنایعو په پراختیا، د بشري قوې په ګمارنه، د خوړیز خوندیتوب په تأمین او نورو برخو کې مرسته کوي. د افغانستان اقتصاد کې د کرنې سکتور حیاتي ارزښت لري، له اقتصادي پلوه د چوپړتیاو له سکتور وروسته په دویمه درجه کې ځای لري. له پخوا وختونو څخه د افغانستان خلک کروندګر ول. کرنه د نورو ټولو اقتصادي

سکتورونو لکه صنعت او چوپړتیاو ترڅنګ د افغانستان د اقتصاد یو بنسټیز رکن او پایه هم ده او په زیاته اندازه ناخالص داخلي تولیدات له همدغه سکتور څخه ترلاسه کېږي. له بده مرغه له ۱۳۵۷ ل کال څخه راپدېخوا جګړو، ناامنیو او دوامداره وچکالېو د کرنې سکتور ته صدمه ورسوله او په پایله کې یې ګڼ شمېر کرنیزې بېخبیناوې له منځه لاړې او د کرنې د سکتور د ګټو کچه ټیټه راغله. د ۱۳۹۸ ل کال د مرکزي احصايي د

رقمونو پر بنسټ، په ملي ناخالصو تولیداتو کې د کرنې سکتور ونډه ۲۲ سلنه اټکل شوېده چې مهمه برخه یې غلې دانې جوړوي. لاندې ګراف په ملي ناخالصو تولیداتو کې د کوکنارو په ګډون د بېلابېلو اقتصادي سکتورونو ونډې ښايي. ګراف (۱): د کوکنارو په ګډون په ملي ناخالصو داخلي (GDP) تولیداتو کې د بېلابېلو سکتورونو ونډې (%)

په لومړیو کې په ملي ناخالصو تولیداتو کې د کرنې د سکتور ونډه زیاته وه، مګر د صنعت او چوپړتیاو د سکتورونو د ودې سره یې ونډه کمه شوه. د افغانستان په ناخالصو داخلي تولیداتو کې دا چوپړتیاوې په لومړۍ درجه کې ځای لري.

سوداګرۍ کې د کرنې ونډه

کرنه هېواد کې حیاتي ارزښت لري او د نورو اقتصادي سکتورونو (صنعت، چوپړتیاو او سوداګرۍ) ترڅنګ په ملي اقتصاد کې رغنده رول لري. په تېرو څلورو لسیزو جنگ جګړو کې د نورو سکتورونو ترڅنګ د کرنې سکتور هم خورا زیات زیان لیدلی. ولې ددې ناخوالو سره سره بیا هم د تازه او وچو مېوو، د قره قل پوستکي، قالینو، پشم، زعفران او نورو په څېر د افغانستان ډېری صادرات، کرنیز او هېواني محصولات جوړوي. افغانستان هر کال له سوداګریز کسر سره مخامخ دی، د بېلګې په توګه په (۱۳۹۸ ل) کال کې د هېواد صادرات د ۸۷۵.۲ میلیونه ډالرو په ارزښت ټاکل شوي دي، خو پر وړاندې یې واردات د ۷.۴ میلیارده ډالرو په اندازه ثبت شوي دي، چې دا رقم ۶.۵ میلیارده ډالرو په اندازه کسر ښيي. افغانستان له بهرنیو هېوادونو څخه ماشینونه، سامان آلات، نفتي مواد، اوسپنه، خوراکي توکي، منسوجات، تعمیراتي مواد او نور توکي واردوي.

ګراف (۲): د افغانستان د صادراتو ونډه (%) ۱۳۹۸ کال له پورته ګراف څخه مالومېږي چې د افغانستان ډېری برخه صادرات کرنیز توکي جوړوي په ځانګړې توګه وچې

اوصاف

مجازات

احسان الله رحیم یار

متخصص حقوق صندوق انکشاف زراعت

از دید روانشناسی و جامعه شناسی تا اجتماع وجود دارد، موجودیت جرایم نیز قابل پیش بینی است؛ یعنی در موجودیت جامعه و اجتماع ممکن است که جرم واقع شود و از زمان های گذشته به نوعی از انواع برای مجرمین مجازات تطبیق شده است. مجازات به هر اندازه کم و خفیف هم بوده باشد، در صورتیکه تطبیق آن حتمی باشد، کارآمد و مفید تلقی گردیده و اثرات مثبت و قابل توجهی خواهد داشت. در قدم نخست دید کوتاه خود را راجع به معانی مجازات می‌نگاریم.

تعریف مجازات

مجازات در لغت به معنی جزا دادن، کیفر و سزای بدی دادن است. مجازات یا جزا در لغت به معنی «سزای عمل کسی را دادن» آمده و در اصطلاح حقوق جزایی، صاحب نظران تعاریف مختلفی از مجازات ارائه کرده اند. به طور کلی، در بیان مفهوم حقوقی مجازات به عنوان پیامد فعل مجرمانه میتوان گفت، واژه مجازات در علم حقوق از معنی لغوی آن یعنی تنبیه مجرم به علت ارتکاب جرم برای حفظ ارزش های معتبر اجتماعی از طرف قانونگذار پذیرفته شده است. با توجه به اهداف خاص، درباره کسانی که دست به ارتکاب جرم می زنند، مجازات از طرف محاکم ذیصلاح جزایی در مورد آن ها به اجرا گذاشته می‌شود. از سویی هم مجازات عبارت است از هر نوع صدمه یا محدودیتی که طبق قانون و به منظور تحقق بخشیدن به اهداف خاصی، از طرف محکمه نسبت به جسم و جان، حیثیت، آزادی، مال و دارایی مجرم تحمیل می شود که در مطابقت به ماده ۱۳۶ کود جزای افغانستان جزا به سه بخش اصلی، تبعی و تکمیلی تعیین شده است.

اوصاف مجازات

اصولاً کلیه قواعد و مقررات حاکم بر زندگی اجتماعی انسان ها اعم از قواعد ناظر به مسایل حقوق مدنی، جزایی، اخلاقی و غیره که هر یک دارای مشخصات ویژه ای هستند و از آنها به عنوان وجه امتیاز و معیار خاصی برای تشخیص آن ها از یکدیگر استفاده می شود. بر این مبنا نویسندگان و حقوق دانان در بیان کلیات، موضوع یا پدیده را مطرح می کنند و با این اقدام زمینه و چشم انداز خاصی را برای درک و تشخیص ماهیت آن پدیده یا موضوع فراهم می نمایند. ویژگی ها یا اوصاف مجازات را با توجه به معنی واژه «وصف»

از قدرت دولت و هیئت حاکمه ناشی می شود.

۴- مجازات لزوماً باید بر مجرم تحمیل شود.

یکی دیگر از اوصاف مجازات، خصیصه شخصی بودن آن است؛ بدین معنی که مجازات منحصرأ به مرتکب جرم تحمیل می شود. مسأله شخصی بودن مجازات که امروزه در نظام های جزایی به عنوان یک اصل اساسی در کلیه قوانین جزایی لازم الاجرا می باشد، در گذشته رعایت نمیشد. اگر کسی مرتکب جرمی میشد، مسئولیت جزایی او عملاً

به سایر اعضای خانواده و به بستگان مرتکب جرم سرایت پیدا می کرد. اما با ظهور ادیان توحیدی و پیدایش مکاتب جزایی، اصل شخصی بودن مجازات در آیین یکتاپرستی و اسلامی و قوانین موضوعه بشری رسماً پذیرفته شد. در رابطه به شخصی بودن جرم ماده ۲۶ قانون اساسی کشور چنین صراحت دارد: «جرم عملی شخصی است؛ تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزا بر او به شخص دیگری سرایت نمیکند». همچنان ماده نهم کود جزای افغانستان چنین بیان کرده است: «جرم عملی شخصی است و جزای مترتب بر آن به شخص دیگری سرایت نمیکند». به موجب این اصل، تعقیب امر جزایی فقط نسبت به مرتکب جرم و سایر کسانی اعمال خواهد شد که در وقوع

گناهکار است که امروزه در نظام جزایی برخی از کشورها مانند امریکا، انگلستان و سایر کشور های اسکندیناوی پذیرفته شده است. بدین معنی که دادگاه های جزایی پس از رسیدگی به جرم و احراز مجرمیت مجرم، بدون اینکه میزان قطعی مجازات را تعیین کنند به منظور اصلاح و تربیت مجرمان آن ها را به زندان می فرستند، اما میزان و مدت محکومیت محکوم در زندان بستگی به وضع و حالت مجرم و تأثیر زندان در اصلاح و تربیت مجرم دارد. چنانچه مسئولان زندان تشخیص دهند که محکوم اصلاح شده و قابلیت بازگشت به زندگی شرافتمندانه را پیدا کرده است، او را از

که به معنی چگونگی اشیا و امور می باشد و با در نظر گرفتن تعریفی که از مجازات ارائه شد، به ترتیب ذیل مورد بحث قرار می دهیم:

۱- از نظر ماهوی

بی گمان، تحمیل مجازات از طرف جامعه به مجرم به عنوان ضمانت جلوگیری از سرپیچی مجرم از اوامر و نواهی قانونگذار ماهیتاً متوجه یکی از حقوق مجرم از قبیل حق حیات یا یکی از آزادی های اساسی یا اموال و دارایی یا حیثیت او خواهد شد. در حقیقت، مجازات صدمه ای است که

زندان آزاد می کنند. بدین ترتیب، در نظام مجازات غیر معین مدت محکومیت محکوم در زندان بستگی به میزان پیشرفت و اصلاح مجرم و اعطای آن به اختیار مسئولان اجرایی است.

۳- مجازات ضمانت اجرایی نظام های اجتماعی است.

بنابر آنچه که قبلاً اشاره شد، نهاد مجازات ضامن اجرای نقض اوامر و نواهی قانون جزا است. اعمال مجازات امروزه برای استقرار نظم و بقای جامعه و حفظ ارزش های معتبر اجتماعی یک امر ضروری است. این خصیصه که از مشخصات بارز حقوق جزایی است، آن را از سایر وسایل و تضمینات حقوقی دیگر از قبیل جبران خسارت، بطلان و غیره متمایز کرده است. در حقیقت مجازات عکس العمل جامعه در مقابل جرمی است که ضامن رعایت نظام های اجتماعی و عدالت جزایی می باشد. تجربه ثابت کرده است که آنچه مفهوم اعتباری ضمانت اجرایی نظام های اجتماعی را از قوه به فعل در آورده و به طور ملموس و محسوس در اختیار صاحب حق و آزادی قرار می دهد. اجرای صحیح، سریع و بدون تبعیض مجازات درباره کسانی است که نظم اجتماعی را بر هم می زنند.

بنابراین مجازات به عنوان ضمانت اجرایی مشخص نظم اجتماعی اصلی است که ضامن امنیت قضایی، آسایش و منافع عمومی می باشد و

مجرم لزوماً باید به علت تخلف و سرپیچی از نظام های جامعه آن را تحمل کند؛ اعم از اینکه اجرای آن برای فرد مجرم، اصلاح اخلاقی او یا ایجاد اخافه و ارعاب استعداد گناهکارانه مجرم صورت گرفته باشد.

۲- از نظر مبنا

یکی دیگر از خصیصه های مجازات که رعایت آن در کلیه نظام های جزایی عصر ما ضامن حقوق و آزادی اساسی افراد است مسأله قانونی بودن مجازات است؛ یعنی تحمیل هیچ مجازاتی بر اشخاص بدون وجود قانون ممکن نیست. بدین جهت تنوع و حدود مجازات قبلاً از طرف مقنن تعیین میشود و محاکم جزایی در محدوده آنچه که قانونگذار معلوم کرده به تعیین مجازات و صدور حکم مبادرت می ورزند؛ پس تا زمانی که محاکم جزایی حکم به مجازات نکرده باشند و قطعیت آن محقق نگردد، کسی را نمیتوان مجازات کرد. احترام به این مبنا قانونی مجازات امروزه در اثر قوانین اساسی و جزایی کشور های جهان مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. این موضوع در ماده ۲۷ قانون اساسی و ماده ۷ کود جزای کشور چنین بیان گردیده «هیچ شخص را نمیتوان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.» نکته قابل ذکر در بحث مبنا قانونی مجازات مسأله صدور احکام تأمین جزایی در مورد مجرمان حرفه ای و کودکان

جرم به نحوی شرکت یا مساعدت کرده باشند. به علاوه، تعقیب جرم و دعوی جزایی، قانوناً با فوت متهم یا محکوم علیه و سایر مواردی که در ماده ۷۱ قانون اجرات جزائی معین گردیده، متوقف می شود.

در صورت فوت محکوم علیه، مرجع رسیدگی به جرم نسبت به تعقیب امر جزایی، قرار توقف تعقیب صادر می کند، زیرا فوت متهم، گرچه باعث توقف دعوی عمومی و اجرای مجازات و اقدامات تأمینی شود، اما دعوی خصوصی (حق العبدی)، همچنان به قوت خود باقی است و این دعوی در محاکم قابل طرح می باشد.

میکانیزه زراعتی در افغانستان

انجینیر میوند (علمزوی) - متخصص تکنیکی میکانیزه و صنایع زراعتی

زراعت یک سکتور ستراتیژیک و کلیدی در افغانستان محسوب میشود؛ بر اساس آمار، ۷۰ فیصد نیروی کار کشور در سکتور زراعت مصروف هستند و عواید بخش زیادی از خانواده‌ها نیز از طریق همین سکتور فراهم می‌شود. طبق گزارش اداره احصائیه مرکزی در سال ۱۳۹۷ سکتور زراعت نزدیک به ۲۲ فیصد در تولید ناخالص داخلی سهم داشته است.

میکانیزه زراعتی یکی از عوامل اساسی در زراعت مدرن بوده و همواره به عنوان یکی از عوامل کلیدی در بهبود وضعیت زراعت پایدار یادآوری میشود. میکانیزه زراعتی باعث کاهش فقر و بهبود زندگی مردم در دهات میشود.

همچنان، استفاده از ماشین آلات زراعتی در مراحل مختلف تولید حاصلات مانند قلمبه، کشت، هموار کاری، آبیاری، خیشاوه، کنترل آفات و امراض، جمع آوری، تریشر، پاک کاری و پروسس باعث افزایش محصولات و کاهش قیمت تولید می‌گردد.

میکانیزه سازی زراعت در افغانستان از قبل در طرح سال ۱۳۳۲ حکومت شاهی افغانستان (ماشینی سازی زراعت) با همکاری های اقتصادی ایالات متحده امریکا و افغانستان گنجانیده شده بود و در سال ۱۳۳۸ الی ۱۳۴۱ دو فارم نمایشی رسماً در کوهدامن و بغلان به نمایش گذاشته شد و آموزش تراکتور دایر گردید.

در سال ۱۳۳۸ بانک انکشاف زراعت افتتاح گردید و در سال ۱۳۳۹ تعدادی تراکتور از نوع ام اف ۱۸۵ به کشور وارد که از طریق پروژه وادی هلمند به دهاقین قندهار و هلمند توزیع گردید. به تعقیب آن، تراکتور های فوردر ۳۰۰۰ هندی وارد کشور گردیده و به دسترس دهاقین غزنی و زابل قرار داده شدند.

در سال ۱۳۴۳ به تعداد ۲۰۰ عراده تراکتور از طریق وزارت زراعت عملاً به کار گماشته شد. در سال ۱۳۵۸ ریاست میکانیزه زراعتی در چوکات وزارت زراعت آغاز به فعالیت نمود که از سال ۱۳۵۹ الی ۱۳۷۰ از طریق هفت استیشن اساسی و یازده استیشن فرعی با داشتن ۶۶۰ عراده تراکتور و ۱۰۰ عراده کمباین و کمباین تریشر با ماشین آلات مختلف النوع فعالیت های متعدد زراعتی را انجام میدادند.

از سال ۱۳۷۱ تا سال ۱۳۸۰ ریاست میکانیزه زراعتی از اثر جنگ های داخلی از فعالیت باز ماند. بعد از سال ۱۳۸۰ فعالیت های

منابع طبیعی، مصروفیت مردم در زراعت و ساختارهای پروسس محصولات زراعتی تدوین گردد. (۹) تبدیل زراعت عنعنوی و بخور نمیر به زراعت عصری و استوار بر بنیاد بازار (۱۰) ماشین آلات زراعتی باید با دوام، کم مصرف و متناسب با شرایط کشور باشند. (۱۱) ماشین آلات وارد شده باید دارای تصدیق نامه های قبول شده ملی و بین المللی بوده و وزارت زراعت، آبیاری و مالداري از آن نظارت نماید. (۱۲) عرضه کنندگان ماشین آلات زراعتی باید به عرضه خدمات بعد از فروش متعهد باشند. (۱۳) سیستم قرضه اسلامی جهت خریداری ماشین آلات زراعتی به دسترس دهاقین قرار داده شود.

نتیجه گیری:

در افغانستان میکانیزه سازی در بخش هایی باید صورت گیرد که نیازمند مصارف بالاتر، زمان بیشتر و کار پر مشقت تر می باشند.

این بخش ها مانند کشت شالی، درو گندم، کشت و برداشت کچالو، پروسس، سیستم های ذخیره سازی و انتقالات به بازار و غیره می باشند. منابع مالی و سیستم قرضه دهی مناسب غرض تهیه ماشین آلات زراعتی باید ایجاد گردد.

همچنان، سیستم های جدید را باید ایجاد نماییم تا از ضایعات محصول جلوگیری شود. مهم ترین کار در بخش میکانیزه زراعتی، حفظ، مراقبت و استفاده درست از ماشین آلات زراعتی میباشد که به افراد مسلکی و تخنیکي غرض استفاده درست و موثر از ماشین آلات نیاز داریم.

زراعت را زمانی میکانیزه باید گفت که استفاده از ماشین آلات باعث افزایش تولیدات و کاهش مصارف در تولید شود، در غیر آن نمی توان میکانیزه را موثر خطاب نمود.

میکانیزه زراعتی دوباره از سر گرفته شد. طبق گزارش ریاست میکانیزه زراعتی در حال حاضر تقریباً به تعداد ۲۱۰۰۰ عراده تراکتور و ماشین آلات مختلف النوع توسط بخش خصوصی و دولتی فعالیت می نماید.

چالش ها در بخش میکانیزه زراعتی متعدد بوده که این باعث شده تا سطح میکانیزه زراعتی افغانستان در حال حاضر بسیار پایین باشد و اکثر فعالیت ها به شکل عنعنوی پیش برده شوند. این چالش ها قرار ذیل اند:

- ۱) عدم موجودیت برنامه و پالیسی مناسب و پایدار میکانیزه زراعتی (۲) کمبود خدمات و تجهیزات میکانیزه زراعتی مناسب برای دهاقین در هر دو بخش خصوصی و دولتی (۳) عدم آگاهی و دسترسی دهاقین به وسایل عصری زراعتی (۴) داشتن اندازه کم زمین های زراعتی (۵) عدم نظارت از تولید و تولید ماشین آلات زراعتی (۶) زراعت عنعنوی و بخور نمیر (۷) عدم دسترسی به منابع مالی: اکثر دهاقین کشور فقیر بوده و حمایت کافی مالی غرض خریداری ماشین آلات مناسب زراعتی را دارا نمی باشند.
- ۸) کمبود خدمات تخنیکي غرض عملیات های مناسب زراعتی، عدم استفاده و نگهداری درست از ماشین آلات زراعتی، خدمات بعد از فروش و همچنان کمبود افراد مسلکی به منظور پیشبرد عملیات های میکانیزه زراعتی میباشد. (۹) عدم موجودیت مراکز آموزشی کافی برای ارتقاء سطح دانش تخنیکي و مسلکی دهاقین در خصوص استفاده موثر از ماشین آلات زراعتی (۱۰) دسترسی کمتر به خدمات میکانیزه زراعتی باعث شده که مشارکت و سهم دهاقین در بخش میکانیزه زراعتی کمتر باشد. (۱۱) عدم هماهنگی و همکاری میان تمویل کنندگان، پروژه ها، سکتور دولتی و خصوصی جهت پیشبرد فعالیت های میکانیزه زراعتی که باعث کند شدن روند میکانیزه سازی زراعت شده است.

موجودیت این چالش ها باعث شده که میکانیزه زراعتی در کشور پیشرفت ننموده و جوابگوی نیاز های دهاقین کشور نباشد.

با در نظر داشت چالش های موجود، راه حل های ذیل غرض میکانیزه نمودن زراعت پیشنهاد میشوند:

- ۱) ایجاد سیستم های پایدار برای توزیع به نهاد های میکانیزه زراعتی (۲) میکانیزه پایدار در سراسر ارزش زنجیره ای مواد غذایی (۳) سیستم های جدید برای توسعه و انتقال پایدار تکنالوژی (۴) تحول پایدار در حصبه آماده سازی زمین و شیوه های زراعتی و مالداري (۵) توسعه منابع بشری و ظرفیت سازی برای میکانیزه زراعتی پایدار (۶) نیاز به دیدگاه دراز مدت در رابطه با موضوعات مربوط به پالیسی و ستراتیژی (۷) ایجاد نهادها و شبکه های پایدار برای همکاری در سطح کشور و منطقه (۸) میکانیزه زراعتی باید به اساس اندازه زمین، موجودیت

د ځنگلونو گټې

عمران الله غفورزی | د مالي چارو کارپوه

باوري يم چې هرومرو به مو زما په څېر د افغانستان د نوم په اورېدو ذهن کې غرونه، ځنگلونه، اوبه، زرغوني سيمې او دښتې انځورېږي او روح به مو پرې باغ باغ کېږي.

د افغانستان پر ځمکه رب العالمين ځانگړې پېرزېونه کړي ده، خاوره يې حاصلخېزه ده، سيمې، کلي او بانډې يې سمسورې دي، هغوي چې سېلاني ذوق لري، که د افغانستان په گوټ گوټ وگرځي هره خوا به يې د ونو، بوټو او شنو سيمو په ليدلو سترگې خوږې او روښانه شي، زړه ته به يې يو ډول ډاډ او سکون ورکړل شي. د دې هېواد کرښه خاوره بېلابېلو مېوه لرونکو ونو ته جوړه ده، موږ ليدلې او تجربه کړې چې خورا ښه پاېله لري، ډېری کليوالي خلک په کلبو کې د ميوو بڼونه لري، چې په همدې بڼونو د خپل ځان او کورنۍ لگښتونه پوره کوي.

په ځينو نورو لرو پرتو سيمو کې بيا ځنگلونو او غرونو په ټوله کې د افغانستان طبيعت او انځور ته يوه ځانگړې ښکلا وربخښلې ده او زما د نن ورځې ليکل هم د ځنگلونو ارزښت په اړه څرخي. له بده مرغه بايد ووايم چې اوس هم ځينو ځنگليزو سيمو ته نږدې د خلکو ذهنيت جوړونې په اړه سم عامه پوهاوی ندی شوی، دوي په هغه ډول چې لازمه ده د ځنگلونو په ارزښت نه پوهېږي او څوک چې پوهېږي هغوي بيا په لوی لاس د شنو ونو ملاوې ماتوي او وجودونه يې ټوټه ټوټه کوي.

ځنگلونه په يوه سيمه او هېواد کې لکه د انسان بدن کې د زړه هومره ستر رول لوبوي، که په سم ډول او ځيرکتيا يې په گټو او ارزښت وپوهېږو، بې له دې چې ځنگليزې ونې پرې کړو، ښکېل به يې کړو. د طبيعت په سينه هره ونه د انسانانو، ځناورو او ټولو موجوداتو ته د ژوند پاپښت، خبر او ښېگڼې لپاره ولاړه ده، څوک چې په خپل شاوخوا چاپېريال کې د يوې ونې په ارزښت او قدر وپوهېږي، هغه بيا بشپړ ځنگل ته درنښت لري او د قدر په سترگه ورته گوري.

نږدې درې کاله وړاندې په گڼو رسنيو او برېښنايي پاڼو کې يو پېغام لېږل کېده چې په راتلونکو کلونو کې يې د دودوخي د ډېرېدو له امله ځمکې ته د پېښيدونکي لوی گواښ په اړه خلکو ته مالومات وړاندې کول، د دې لوی گواښ يوازېنۍ او تر ټولو ښه حل لاره يې د نيالگېو کينول او پالل ياد کړي وو، هغه وو چې افغانستان کې هم د نيالگېو د کېنولو اشرونو کلتور خپور شو، خلک په دې وپوهېدل چې ونې او بوټي کېنول او بيا يې ساتل طبيعت ته څومره ستره گټه رسوي او په دې هم وپوهېدل چې شين چاپېريال او طبيعت هغه ډاکټر دی چې له هيڅ چا فېس نه اخلي.

ځنگلونه نه يواځې د طبيعت ښکلا کې ارزښتناک رول لري، بلکې تر څنګ يې بلها زياتې نورې گټې هم يادولی شو. ځنگلونه او ونې د دودوخي درجه زياتېدلو ته نه پرېږدي او کومې سيمې او هېوادونه

چې ځنگلونه نه لري او يا يې پرې کوي د هغه ځای د دودوخي درجه او گرمي د نورو سيمو په پرتله زياته وي او د سختو اورښتونو او طوفانونو وېره پکې شتون لري، نو ويلی شو چې ځنگلونه د سختو بارانونو مخه نيسي، اوبه خپل ځان کې جذبوي او د زورورو طوفانونو په مخنيوي کې ارزښتناک تمامېږي.

ځنگلونو په خپلو غېږو کې ډېرو زياتو ژويو او مرغانو ته د ژوند کولو فرصت برابر کړی دی، بېلابېل ځناور په خپله غېږه کې د يوې مهربانې مور په څېر روزي. په ځنگلونو کې د ځناورو او نورو بېلا بېلو ژونديو ژوو شتون انسانانو او ټولنو ته د خبر او ښېگڼې برخه کې هم ډېر مؤثر تمامېږي. ځنگلونه د هوا په پاکوالي کې رغنده رول لوبوي، گردونه، غبار او لوگي خپل ذات کې جذبوي او هوا پاکوي. چې دا مهمه کړنه د ډېرو هغو ناروغيو مخه نيسي، چې د ناپاکې هوا له امله رامنځته کېږي. د هغو سيمو اوسېدونکي چې د ځنگلونو ترڅنګ ژوند کوي، روغتيايي وضعيت يې له نورو خلکو سره ډېر توپير لري او له روغتيا برخمن وي.

نو راځئ!
چې د ځنگلونو ښې ساتنې، بيارغونې او پاملرنې کې خپل انساني او بشري رسالت ادا کړو او هيچاته اجازه ورکړو، چې شنې ونې او ځنگلونه له منځه يوسي، که نه د طبيعت په سينه به مو د يوې غوڅې ونې ازار په گور کې هم قرار پرېږدي.

د کار او کورنۍ — تر اټیک لیدلوری

د ژوند او مسلک تر منځ توپیر وساتئ!

دی له کاره اوباسي. لکه دفتر کې چې ډېری کسان تک راتګ کوي، هغه ته ورته نور کارکوونکي هم ورته نظر لري. د کار او کورنۍ وخت د سمون تګلاره کړیموایر په باکسټر کمپنۍ کې د ګټورتوب له اړخه په عمل رسولې ده. اوس هر څه پدې پورې تړلي دي چې ګټورتوب تاسې څنګه ورپېژنئ. که چېرې تاسو دې ته ځیر شئ چې د کار او کورنۍ د وخت د سمون کلتور د تېرو نهو کالو را پدېخوا په یاده کمپنۍ کې په لار اچول شوی دی، نو باکسټر دې بهیر کې د تېر په پرتله په پرتله تر ټولو وختونو ډېره ګټه په لاس راوړې ده. د تېر په پرتله یې ګټه نږدې دوه برابره لوړه شوې ده، د کارکوونکو کچه یې ۴۸،۰۰۰ تنو ته رسېدلې او همدارنګه یې په شپاړسو میاشتو کې پنځه لوي شرکتونه هم لاس ته راوړل. دا هغه څه دي چې ثابتوي د

کړیموایر پلان څومره ګټور وو. هغه د کارکوونکو په کاري وختونو کې په بدلون راوستلو سره پدې وتوانېده، ترڅو داسې نوموتي کارکوونکي پلاس راوړي چې له نورو سره

توپیر ولري. ځکه د

کمپنۍ لخوا هغوی

ته په ازادۍ ورکولو

او له کورنۍ سره

د ډېر وخت په

تېرولو باندې

دوې هم پدې

تکل کې شول

چې کمپنۍ ته تر

پخوا دوه برابره

ډېر کار وکړي.

په هر وخت او دور

کې ثابت شوي ده چې

انسان ماشین نه دی

او نه باید د یو ماشین په

سترګه ورته وکتل شي، بلکې

انسان احساس لري او ژوند

کې د کار ترڅنګ داسې نور ډېر

څه دي چې بېایي تر کار هم ورته اړین

وي. د ټېکنالوژۍ دې بهیر کې په کار دا وه

چې ټېکنالوژي د هغوي په ژوند کې د هوساینې او

ارامۍ لامله شوې وي، خو د مثبتو ټکو ترڅنګ یې انسان

دومره بوخت کړی چې کار او کورنۍ نشي سره جلا کولای، زه تر

ډېره بریده پورې باور او یقین لرم چې په اوسني بهیر کې ادارې

او شرکتونه د کارکوونکو کورنۍ وخت هم له هغوي څخه په یو

ډول نه یو ډول لاندې کوي. هرڅه چې مې په دې لنډه مقاله کې

لیکلي او یا تر تاسو رسولې، موخه او مرام مو ترې یوازې دا دی

چې ادارې او شرکتونه په ورته وخت کې خپل کارکوونکي دې ټکي ته

ځیر کړي، چې کار او کورنۍ دواړه اړین دي، خو کار د کورنۍ لپاره

کېږي او که کورنۍ ته وخت ورنکړو او د کورنۍ وخت کې یې انصافي

وکړو، نو له خپل هدف او د کورنۍ د خوشحالی سره ناسم ګام به

مو پورته کړی وي. تاسو او مونږ چې هرڅه کوو د یو ښه کورني

ژوند لپاره یې کوو، نو که مو کورنۍ خفه وي ژوند مو ترېڅ وي

بیا هغه کاري اوونۍ چې له امله یې تاسو ځان ستړی احساسوئ

یې مانا وي. راځئ! چې د خپلو کورنیو د خوښۍ او سوکالۍ لپاره

کار وکړو، نه د دې لپاره چې کار مو د کورنۍ د خفګان لامل شي.

ایا مونږ او تاسو کله انګېرلې، چې د یوې ادارې یا شرکت د کارکوونکو کاري اوونۍ څه ډول وي؟ هره ورځ سهار وختي له خواړه خوږه راویښېدل، ځان تیارول او پر وخت دفتر او کار ته ځان رسول په سټراټېژیکو ټکو خبرې کول، ادارې ته د ورپېښو ستونزو د حل لار لټول، سربېره پردې د ډول ډول مراجعینو او خلکو سره لیده کاته، همدارنګه په داسې لارو چارو غور او فکر کول چې له مخې یې شرکت یا اداره د بریالیتوب لوړې څوکي ته ورسېږي، مجلسونو او مرکو کې استازیتوب کول، د ادارې یا شرکت د لوړې کچې معاملي تر سره کول، د ادارې په کارونو پسې سفرونو او نورو ځایونو ته تلل او داسې نور... په هرحال کېدی شي چې د ډېرو لپاره همدغه تګلاره وي، خو د ډېویډ روبینز په کتاب (د

بشري سرچینو د مدیریت بنسټونه)

کي لیکلي دي: هاري ایم جنسن

کړیموایر چې د درملو جوړولو

باکسټر نېوال شرکت رئیس

دی وايي: اړینه نه ده چې

د هر چاه لپاره دې

کاري اوونۍ داسې وي

لکه په مخکې کړېښو

کې چې یې یادونه

وشوه. هغه (ایم

جنسن کړیموایر)

خلکو ته په غوږ

کې یو نوی شعار

ورکړ که دنده

سره رسول اړین

دي، له بل لوري

د یو چا کورنۍ تر

دندې هم اړینه ده.

یوه کاري ورځ کې به

تاسو هرورمرو وویئ چې

ښاغلی کړیموایر له کاره

پاتې شوی او خپل کور کې د

کوچني زوي سره وخت تېروي

یا خپله لور ښوونځي ته بیايي، کله

به د ښوونځي وروسته د هغې د فوټبال

لوېدلې ته د لوبې په اړه لارښوونه کوي.

ډېری وخت به همدې ته ورته ښاغلی کړیموایر د

شپږو بجو وروسته پخپل کاري کې څرګند نشي. همدارنګه

ښاغلی به هیڅ کله په غیر رسمي وخت کې د دندې اړوند تلفون

او یا کوم بل ډول اړیکې ته ځواب ورنکړي. د دې ټولو ترڅنګ دا نه

شو ویلی چې ښاغلی کړیموایر دنده نه ترسره کوي، بلکې هغه ډېر

په زیار سره خپله دنده سرته رسوي. ځینې وختونه تر اتیا ساعته

پورې یوه اوونۍ کې کار کوي. خو هغه هر څه په خپل طبیعت او

سرعت سره په داسې ډول ترسره کوي، چې نوموړی د خپلې کورنۍ

لپاره ځانګړی کړی وخت ونه نیسي. ښاغلی کړیموایر کارکوونکو

ته یوه بېلګه ده، چې څه ډول کار او کورنۍ دواړو ته وخت ورکړي.

د بېلګې په ډول ډیویډ اولسن چې د باکسټر شرکت د انټرنیټي پاني

جوړوونکو له ډلې یو کارکوونکی دی هغه له کار ځای څخه ۵۰

میله لرې اوسېږي. نوموړی د بینځنۍ (پنجشنبې) او د جمعي په

ورځ خپله دفترې دنده خپل کور کې سرته رسوي. پدې ډول

نوموړي ته له خپلې کورنۍ سره د ډېر وخت تېرولو فرصت ور په

برخه کېږي. اولسن پدې عقیده دی، چې د کار ځای په پرتله کور

کې ډېر کار کولی شي. ځکه کور کې داسې څوک نشته چې راشي او

که د روغتیا زېرمه

انجینیر نجیب الله «ناصری»

ښاغلی نجیب الله ناصري د ننگرهار پوهنتون کرنې پوهنځي څخه په کال ۲۰۱۱م کې فارغ شوی دی. سربېره پر دې يې اداره او سوداګرۍ، کرنيزې سوداګرۍ، مالي او بانکولۍ برخو کې هم زده کړې ترسره کړيدي. دا مهال ښاغلی ناصري د کرنيزې پرمختيا صندوق سره خپله دنده د پور ورکړې آفسر په حيث پر مخ بيايي.

د انار علمي نوم (Punica granatum) دی، د (Lythraceae) کورنۍ او (Punica) ډول پورې اړه لري.

کېږي او هم ورڅخه نور خوراکي توکي لکه واین، جیلی، مربا او آیسکریم جوړیږي او یا هم د نورو خوراکي توکو سره ګډ خوړل کېږي؛ لکه په سلات باندې د تروو انارو د شربت کارول یا د انګورو د شربت سره د انارو د شربت ګډول او بیا کارول د پنځه کیلو انارو څخه ۳.۳ کیلو خالص شربت په لاس راځي.

انار نږدې په هرو اوبو، هوا او هر ډوله خاوره کې وده کوي او مېوه ورکوي، مګر په معتدله او نسبتاً ګرمه هوا کې ښه وده کوي. انار ډېره ګرمې، وچ بادونه او ترممني لس (۱۰ -) درجو پورې سره هوا زغملی شي. د مېوې د رسېدلو وخت کې ډېرې اوبه ورکول د مېوې د چاودېدلو لامل ګرځي. د انارو تکثیر په دوه ډوله کېږي، د تخم او قلمي له لارې چې د قلمي څخه لاس ته راغلي نیالګي زر حاصل ورکوي. د انارو فصل هغه موسم کې چې پانی کرار کرار ژپړیږي او د ځانګو څخه بېل او په ځمکې پرېوځي راټولېږي.

د کرنې وزارت د مسؤلینو له خولي افغانستان کې ۴۸ ډوله انار پېدا کېږي او ډېری باغونه یې کندهار، تاشقرغان، سمنګان، فراه، نیمروز او کاپیسا ولایتونو کې شتون لري، خو کندهار د انارو د ډېر او غوره تولید له کبله هېواد کې ځانګړی ځای لري او پېژندل شوی دی. انار د افغانستان یو د ارزښتناکو مېوو څخه دی چې په کورنیو او بهرنیو بازارونو کې خورا ارزښت لري.

افغانستان د انارو ستر تولیدونکی هېواد ندی، خو دا یو حقیقت دی چې د نړۍ تر ټولو غوره انار د افغانستان د انارو له ډلې دي.

(لورن استودارد) د امریکا متحده ایالاتو د نړیوالې پراختیا استازي یو وخت یې ویلي وو: «د افغانستان انار د نړۍ تر ټولو غوره انار دي، چې خپل ژوند کې به مو لیدلي وي، دا انار سور رنګ او فوق العاده خوند لري».

د افغانستان د انارو ځانګړتیا د هغې په غټوالي، د ډېرو اوبو په لرلو او ښکلي سور رنګ کې ده. د انارو مېوې کارونه ډېر ډولونه لري. د بېلګې په ډول انار هم په تازه ډول خوړل کېږي او هم ور څخه اوبه ویستل کېږي، شربت ترې جوړیږي او پروسس کېږي. شربت یې هم په خالص ډول څښل

هیڅ انار نشته مګر دا چې په هغه کې یوه جنتي دانه شتون لري او زه غوره ګڼم، چې حتی یوه دانه یې هم پرېنږدم.

ستر لارښود حضرت محمد (ص) | حدیث شریف

انار یوه جنتي مېوه ده، چې قرانکریم کې یې هم یادونه شوې ده:

«وَالزَّيْتُونُ وَالزَّيْتَانُ مَثَابِيهَا وَغَيْرُ مَثَابِيهَا»
زیتون او انار ورته او ناورته مېوې پېدا شوې دي.

همدا ډول د بشريت ستر لارښود حضرت محمد (ص) فرمایلي دي: «انار وخورئ ځکه هیڅ دانه یې په معدې کې ځای نه نیسي، مګر دا چې (۴۰) ورځو پورې زړه روڼ کوي او شیطان بېرون و بایي».

بل ځای کې رسول (ص) فرمایلي دي: «هیڅ انار نشته مګر دا چې په هغه کې یوه جنتي دانه شتون لري او زه غوره ګڼم، چې حتی یوه دانه یې هم پرېنږدم».

حضرت علي (رض) فرمایلي: «خپلو کوچنیانو ته انار ورکړئ، تر څو زړه خپري وکړي».

د انارو خوراکي ارزښت:

الله تعالی هر موسم کې د هماغه موسم وړ مېوې پېدا کړې دي، ترڅو انسانان د خپل ژوند د پابنیت لپاره د وجود اړتیاوې له دې مېوو پوره کړي. د قرآني طب څېړونکي پدې باور دي چې انار د جنتي مېوې په نوم د مڼې (خزان) موسم کې ځکه حاصل ورکوي، چې د مڼې موسم کې د ونو پانې ژپړیږي، سمسورتیا له منځه ځي او انسانان د ستړیا او ستوماني احساس کوي، د انارو خوراک سره ستوماني له منځه ځي، تر و تازه کي رامنځته کوي.

د روغتیايي پوهې له پلوه یو انار د یو کس (۴۰) سلنه د ویتامین سي اړتیا پوره کوي، په همدې توګه انار د فولیک اسید او آنتي اکسیدان غوره زېرمه ده. سرېره پردې انار د (E,C,B,A) ویتامینونو ستره زېرمه هم ګڼل کېږي. انار د ځمکې پر مخ غوره او ارزښتناکه مېوه ده، چې د نورو مېوو په پرتله زیاته ګټوره او بېلابېل جوړښتونه لري.

څېړنې ښایي چې انار نه یواځې د ښکلي رنګ او خوندوره او اوبه لرونکې مېوه ده، بلکې د انارو پانې، د ونې پوستکي، جرړې، گل، د مېوې پوستکي او دانه یې ډېرې زیاتې ګټې لري، چې په لاندې ډول یې تر بحث لاندې نیسو:

- ۱- که له خوړو وروسته خواړه انار وخوړل شي، د مخ رنګ ښکلی کوي، مخ ژر نه ګونځې کېږي او خواړه هم ژر هضموي.
- ۲- انار معتدل، قوي، ادرار راوړونکي او د تندې له منځه وړونکي دي.
- ۳- هغه خلک چې ډنګر دي، د خوړو انارو خوړل ورته ګټور دي.
- ۴- د انارو پوستکي او جرړې د معدې او کمو

د افغانستان انار د نړۍ تر ټولو غوره انار دي، چې خپل ژوند کې به مو لیدلي وي، دا انار سور رنگ او فوق العاده خوند لري.

لورن استودارد | د امریکا متحده ایالاتو د نړېوالې پراختیا استازې

۲۶- که انار د خوراک څخه وړاندې وکارول شي، د صفرا لپاره ګټور دي.
۲۷- د انارو د گل جوشانده د وریو د ناروغیو او خونریزی لپاره درمل دي.
۲۸- ترش انار د ګرم طبیعت خلکو لپاره ګټور دي.

افغانستان د انارو ستر تولیدوونکی هېواد ندی، خو دا یو حقیقت دی چې د نړۍ تر ټولو غوره انار د افغانستان د انارو له پلې دي.

د غوړو سره د سوخیدلي تپ لپاره درمل دي.
۱۹- د انارو پوستکی وچ او سره ځانګړتیا لري.
۲۰- خور انار سور، معتدل او لږه لونده ځانګړتیا لري.
۲۱- د وچ ټوخي او سینې د درد له منځه وړلو لپاره د انار سره سوری کړئ او د بادامو تېل کې ور زیات کړئ، بیا یې په اور کېږدئ، ترڅو تېل جذب کړي او وې خورئ، نو آرامښت به احساس کړئ.
۲۲- ترش انار جنسي قوه کمزورې کوي.
۲۳- د انارو د گل او ګلاب عصاره د سترګو د پړسوب لپاره ګټور دي، مګر کارونه کې یې باید پوره پاملرنه وشي.
۲۴- که څوک غواري یو ښکلی ماشوم نړۍ ته راوړي، نو د امېدواری په بهیر کې دې د ماسپڅښین او ماښام خورو تر منځ انارو څخه ګټه پورته کړي.
۲۵- د انارو خوراک مستي له منځه وړي.

چینجي له منځه وړي.
۵- خواړه انار د ټوخي آراموونکي او د غیر پاکوونکي دي.
۶- خور انار د وجود خارښت کموي.
۷- انار اشتها رامنځته کوي او که غواري چې ځوان پاتې شي، نو انار وخورئ.
۸- خواړه انار د معدې او خيکر پیاوړي کونکي دي.
۹- د تېشو انارو ډېر لګښت په هغه کسانو کې چې د معدې ستونزه لري، د معدې د زخم لامل ې کېدای شي.
۱۰- د خولي د ټپونو لپاره د تېشو انارو اوبه غږېره کول ښه درمل دي.
۱۱- د پزې د دننني ټپونو د درملنې لپاره تېش انار جوش کړئ، تر څو ټینګ (غلېظ) شي، بیا یې د شاتو سره ګډ کړئ او په ټپونو کې کېږدئ.
۱۲- د خوړو انارو ژب انسان پیاوړی او چاغوي.
۱۳- د انارو خوراک سره غم او خفګان له منځه ځي.
۱۴- هغه کسان چې د خاورو خوړلو عادت لري، د انارو د ژب خوراک سره ښه کېږي.
۱۵- د امېدواریو ښځو لپاره د انارو ژب خورل ډېر ګټور دي، چې پدې سره به روغ او په خپل وخت کوچنی نړۍ ته راشي.
۱۶- هغه کسان چې د وینې کمښت سره مخ دي یا د ډېرې ستړیا احساس کوي، د انار د پاڼو جوشاندې څخه دې د چاې په ډول ګټه پورته کړي. (۱۰ ګرامه په ۲۵۰ سي سي اوبو کې).
۱۷- د انار د پوستکي جوشانده د ښځو د سپینو ترشحاتو لپاره ګټوره ده.
۱۸- د انارو د مېده شویو ګلانو جوړښت د ګنځلې

۲۹- که انار د دانو (زړو) سره وخورل شي، نو د خېټې د بادونو څخه مخنیوی کوي.
۳۰- انار د شکر ناروغۍ د مخنیوي لپاره ډېر ګټور دي.
۳۱- که د انارو اوبه، شکره، نشاپسته او د بادامو تېل سره یو ځای جوش کړو او بیا یې نیم ګرم وکاروو، نومثانه پیاوړې کوي او د ادرارو سیستم خلاصوي.
۳۲- انار د دُځانیاتو زیانونه له منځه وړي.
۳۳- هغه کسان چې د سور مزاج څښتنان دي، نو انار باید د سوند (زنجفیل) او نبات (قند) سره وکاروي.
۳۴- د انارو اوبه د خېټې او معدې شاوخوا ډېری غوړ (چربی) له منځه وړي او د وزن د زیاتېدو مخنیوی کوي.
۳۵- که انار د هڅې د دننني پردو سره وخورل شي، نو معدې صیقل کوي او زیرګتیا زیاتوي.
۳۶- د انارو اوبو څخه په منظم ډول ګټه اخېستل د وینې دوران تنظیموي او د زړه د حملې ګواښونه کموي.
۳۷- انارو کې شته آنتي اکسیدان د وینې د لښته کېدو مخنیوی کوي.
۳۸- د انارو اوبه د سرطان ناروغیو په ځانګړي ډول د سینې سرطان او پروستات په کمښت او مخنیوي کې مرسته کوي.
۳۹- د انارو اوبه باکتریايي او ویروسي ضد ځانګړتیاوې لري او د غاښوونو سلامتیا کې مرسته کوي.
۴۰- د انارو د پاڼو جوشانده د مېرمنو او نجونو مېاشتنۍ ناروغۍ عادت تنظیموي.

نړۍ کې د انارو

لس ستر حاصل لرونکي هېوادونه (۲۰۱۹م)

۱- **ایران:** د نړۍ د انارو ستر حاصل ترلاسه کوونکی هېواد دی، چې کال کې نږدې یو میلیون تن انار حاصل ترلاسه کوي.

۲- **د امریکا متحده ایالات:** متحده ایالات نړۍ کې د انارو دوهم ستر حاصل اخیستونکی هېواد دی، دغه هېواد نړۍ کې د بېلابېلو مېوو د حاصل او لېږد له امله ښه پېژندل شوی او د انارو حاصل کې د ایران ستر رقیب شمېرل کېږي.

۳- **چین:** چین دریم قطار کې د انارو ستر حاصل ترلاسه کوونکی هېواد دی، چې د اټلایمې لسيزې په بهیر چين کې وپېژندل شول، د چین د سیچوان، یوننان او هنان سیمو کې انار ښه حاصل ورکوي.

۴. **هندوستان:** هند نړۍ کې د انارو د حاصل

له پلوه څلورمه کچه کې راځي، چې د نورو مېوو حاصل کې هم ښه نوم لري، خو انار پدې هېواد کې یو د غوره مېوو له ډلې شمېرل کېږي.

۵- **اسرائیل:** ټول اسرائیل د انارو د حاصل په وړاندې غوره آب او هوا لري، مگر ډېری حاصل یې په مرکزي او جنوبي سیمو کې دی، چې د اسرائیل د انارو لپاره اروپايي هېوادونه غوره بازار گڼل کېږي.

۶- **مصر:** مصر د انارو د حاصل شپږم ستر هېواد دی. پدې هېواد کې دوه ډوله انار ډېر پېژندل شوي او ښه بازار لري. یو یې واندرفول او بل یې بلدي دي . بلدي انار نازکه پوستکی او ښه خوند لري.

۷- **هسپانیا:** د هسپانیا بزگرانو ورستېو دوه کلونو کې د انارو حاصل ته ځانگړې پاملرنه کړېده او په

یاده موده کې یې نږدې ۲۰٪ سلنه د انارو حاصل کې زیاتوالی راغلی دی. د والنسیا او آلیکانته ښارونه یې د انارو د حاصل له پلوه ډېر پېژندل شوي دي.

۸- **ترکیه:** ترکیه نړۍ کې د انارو اتم ستر حاصل ورکوونکی هېواد دی. سربېره پر دننني کارونه بهرنیو هېوادونو ته د انارو لېږدونه هم لري.

۹- **افغانستان:** افغانستان نړۍ کې د غوره او نایابو انارو حاصل له پلوه خورا پېژندل شوی او د انارو د حاصل له پلوه نړۍ کې نهم قطار کې راځي.

۱۰- **بلجیم:** دا هېواد هم د نړۍ د انارو ستر حاصل لرونکی هېواد دی. دې هېواد کې د انارو د ډېر لگښت له امله بزگران د کور دننه بازار لپاره انار کري.

د امریکا متحده ایالات

د انارو حاصل کې د ایران ستر رقیب

اسرائیل

د اسرائیلي انارو لپاره اروپايي هېوادونه غوره بازار گڼل کېږي.

افغانستان

افغانستان نړۍ کې د غوره او نایابو انارو د حاصل له پلوه خورا پېژندل شوی دی.

ترکیه

د انارو د حاصل اتم ستر هېواد

چین

انار په ۸۰۰ زره لسیزه کې چین کې پېژندل شوي دي.

هندوستان

انار پدې هېواد کې د غوره مېوو له ډلې شمېرل کېږي.

بلجیم

دې هېواد کې د انارو د ډیرې کارونې له امله بزگران د کورني بازار لپاره انار کري.

هسپانیا

د هسپانیا والنسیا او آلیکانته ښارونه د انارو حاصل له پلوه ډېر پېژندل شوي دي.

مصر

د انارو د حاصل شپږم ستر هېواد

ایران

نړۍ کې د انارو ستر حاصل ترلاسه کوونکی هېواد

مصاحبه اختصاصی با

محبوب الله ننگ

رئیس تصدیق دهی تخم های بذری و مشاور ارشد وزیر زراعت

(سرپرست اسبق معینیت تخنیک وزارت زراعت، آبیاری و مالداري)

مجله پرمختگ

مصاحبه کننده: فاطمه شکوه

پرمختگ: گرچه خوانندگان با چهره جوان شما آشنا هستند، می خواهیم تمام خوانندگان مجله پرمختگ شما را بیشتر بشناسند. لطف نموده در مورد خود معلومات بیشتر ارائه فرمائید.

آقای ننگ: بنده محبوب الله ننگ، سرپرست معینیت تخنیک وزارت زراعت، آبیاری و مالداري کشور و نیز رئیس کمیته اعتبارات صندوق انکشاف زراعت می باشم که از شش سال بدین سو، به حیث رئیس تصدیق دهی تخم های بذری مصروف خدمت به کشور می باشم. تحصیلات خویش را در عرصه های مختلف سکتور زراعتی به اتمام رسانیده و همچنان، ماستری خویش را در بخش اصلاح نباتات و جنتیک از ایالات متحده امریکا بدست آورده ام. هشت سال به حیث استاد در پوهنخی زراعت پوهنتون ننگرهار، و پنج سال در پروژه های انکشافی ایفای وظیفه نموده ام.

پرمختگ: از چه مدت در وزارت زراعت مصدر خدمت بوده و در کدام پست ها ایفای وظیفه نموده اید؟ در ضمن به فعالیت های مهم تان در این مدت اشاره ای داشته باشید.

آقای ننگ: در ابتدا، کار خویش را با وزارت زراعت، آبیاری و مالداري از طریق پروژه بانک جهانی به حیث کارشناس تخم بذری آغاز نمودم که نقش و کارکرد بنده در دیزاین پروژه متذکره بارز بود و در زمان تطبیق آن به حیث هماهنگ کننده پروگرام تخم های بذری ایفای وظیفه نمودم. بعداً، برای مدت یک و نیم سال به حیث مشاور تخنیک در پروژه انتقالی اتحادیه اروپا و سپس منحیت مشاور ملی تصدیق دهی تخم های بذری در پروژه

نامبرده مصدر خدمت گردیدیم. در حال حاضر، به حیث رئیس ریاست تصدیق دهی تخم های بذری و سرپرست معینیت تخنیک زراعت و مالداري ایفای وظیفه نموده و در طول این مدت توانستم برای ریاست متذکره یک سیستم منظم را ایجاد و مدیریت نمایم.

پرمختگ: علاوه بر بست معینیت تخنیک وزارت، شما ریاست کمیته اعتبارات صندوق انکشاف زراعت را نیز به عهده دارید؛ آیا اجرای چنین مسئولیت های عمده برایتان مشکل آفرین نیست؟ چطور به آنها رسیدگی می نمایید؟

آقای ننگ: تشکر زنده باشید! پیشبرد ریاست کمیته اعتبارات صندوق برای بنده یک چالش نه بلکه یک فرصت است تا بتوانم ممثل صدای هر دهقان باشم و به آنها خدمت نمایم. از مدت یک سال بدین سو که ریاست کمیته اعتبارات صندوق را به عهده دارم تلاش نموده ام تا مشکلات قرضه دهی به دهاقین را حل، و قرضه های زراعتی را به آنها توزیع نمایم. با ایجاد انجمن های زراعتی توانستم پل ارتباطی میان صندوق و دهاقین باشیم و پروسه قرضه دهی را به آنها تسهیل نمایم.

پرمختگ: قرضه های زراعتی را در بدل چه نوع تضمینات اعطا می نمایید؟

آقای ننگ: صندوق قرضه های زراعتی را در بدل اخذ تضمین اموال منقول (وسایل و ماشین آلات زراعتی) و غیر منقول (زمین، خانه و شرکت) که ارزش آن ۱۲۰ فیصد از مجموع اصل قرضه را تشکیل داده باشد ارائه می نماید. علاوه بر این، در صورت داشتن مدارک و شواهدی که نشان

دهنده تجارب و مهارت های مدیریتی در تجارت و فعالیت های متقاضیان باشد، به آنها قرضه داده میشود.

پرمختگ: شما چه نوع قرضه ها را منظور می نمایید و به چه کسانی قرضه می دهید؟ لطفاً در این زمینه معلومات مفصل ارائه نمایید.

آقای ننگ: یکی از اهداف صندوق انکشاف زراعت عرضه خدمات قرضه های زراعتی به دهاقین، انجمن های زراعتی، میانجی های مالی، فارم های مالداري، ماهی پروری، مرغداري، پروسس کنندگان و صادر کنندگان میوه های تازه و خشک، فابریکه های تولید آرد و سایر متشبثان عرصه زراعت می باشد. بنأ، هر فرد حقیقی و حکمی که مصروف کار در سکتور زراعت باشد میتواند از قرضه های صندوق مستفید شود.

پرمختگ: شما فعالیت های صندوق انکشاف زراعت را چگونه ارزیابی می نمایید؟

آقای ننگ: چنانچه از دستاورد های اخیر صندوق مشاهده میگردد، با رهبری یک جوان افغان فعالیت های صندوق به مراتب بهتر شده و رو به پیشرفت است. علت همه این پیشرفت ها این است که ما و شما مشکلات خود را خوبتر و بهتر میدانیم و با دهاقین عزیز ارتباط مستقیم داریم. در ضمن، اگر کارکردهای صندوق را ارزیابی نمایم متوجه خواهیم شد که در ظرف یک سال گذشته صندوق توانست قرضه های متعددی را توزیع و نیز قرضه های صعب الحصول را از طریق مراجع قانونی جمع آوری نماید. ما در آینده شاهد پیشرفت های چشمگیری خواهیم بود.

آقای ننگ: قرضه های زراعی به دهاقین و متشبتین کمک می نمایند تا تجارت خویش را وسعت داده تا سکتور زراعت نیز انکشاف یابد. وزارت زراعت، آبیاری و مالداري پلان دارد مکانیزم های تشویقی و برنامه های آگاهی دهی خویش را گسترش داده تا کوپراتیف های زراعت، متشبتین و دهاقین از فواید قرضه های زراعی مستفید شوند و همچنان صندوق انکشاف زراعت نیز برنامه های مفید و موثر آگاهی دهی را روی دست دارد تا تمام تجارت پیشه های زراعی از این فرصت های قرضه دهی آگاه شوند.

پرمختگ: میعاد قرضه های صندوق برای چه مدتی است؟

آقای ننگ: میعاد قرضه های صندوق انکشاف زراعت نظر به نوعیت تجارت مشتری متفاوت میباشد. هر تشبث یا کاروبار زراعی میتواند به میعاد های مختلف قرضه دریافت نماید. حداقل میعاد قرضه یک سال و حداکثر آن الی پنج سال می باشد.

پرمختگ: صندوق انکشاف زراعت با چه تفاوتی نسبت به سایر نهادهای قرضه دهنده/بانک ها قرضه را به دسترس دهاقین و متشبتین قرار میدهد؟

آقای ننگ: یک دهقان یا متشبت بخش زراعت اکثراً با تکتانه بسیار بلند از بانک ها قرضه دریافت می نماید که بازپرداخت آن مشکل می باشد. اما صندوق انکشاف زراعت با تکتانه اندک برای دهاقین و متشبتین قرضه توزیع مینماید تا هر دهقان و متشبت بتواند قرضه بگیرد و تجارت خویش را رونق و توسعه دهد.

پرمختگ: پیام شما برای خوانندگان مجله پرمختگ و کارکنان بخش زراعت چیست؟

آقای ننگ: پیام من برای خوانندگان مجله پرمختگ و کارکنان بخش زراعت این است که سکتور زراعت یک بعدی نه بلکه دارای ابعاد مختلف می باشد. سکتور خصوصی باید با وزارت زراعت، آبیاری و مالداري و صندوق انکشاف زراعت همکاری باشد تا مشکلات مالی دهاقین و تجارت پیشه های زراعی حل و باعث رشد سکتور زراعت کشور گردد.

آقای ننگ: بله، فعلاً صندوق انکشاف زراعت در پنج زون فعالیت دارد و هدف ما این است که فعالیت های صندوق به ۳۴ ولایت افغانستان گسترش یابد و هر دهقان، هر مالدار و هر باغدار از طریق کوپراتیف ها و انجمن های مربوطه از این قرضه ها مستفید گردد.

پرمختگ: به ولایت بامیان می آییم؛ کچالوی بامیان از شهرت و بازار ملی و بین المللی برخوردار است و صندوق در توسعه کشت کچالو در این ولایت خدمات ارزنده ای را عرضه کرده، دست دهاقین نیازمند را گرفته است و صدها میلیون افغانی قرضه های اسلامی را به کوپراتیف ها اعطا نموده است. از نظر شما در این ولایت چه نوع تغییراتی رونما گردیده است؟

آقای ننگ: طوریکه ما میدانیم بامیان یکی از ولایات مرکزی می باشد که بخش اقتصادی آن رشد و توسعه نیافته است و کچالو عمده ترین محصول زراعی این ولایت به شمار می رود.

صندوق انکشاف زراعت از طریق اعطای قرضه به کوپراتیف های زراعی کمک نموده است تا تخم های با کیفیت را خریداری و حاصلات شان از لحاظ کیفیت و کمیت افزایش یابد.

پرمختگ: دهاقین چطور میتوانند استفاده اعظمی را از قرضه های صندوق داشته و تجارت زراعی خویش را پیش ببرند؟

علت پیشرفت ها و دستاوردهای اخیر صندوق به رهبری یک جوان افغان اینست که ما و شما مشکلات خود را بهتر میدانیم و با دهاقین مان ارتباط مستقیم داریم.

پرمختگ: تا جایی که ما در مورد فعالیت های صندوق معلومات داریم فهمیده میشود که قبلاً رهبری این صندوق به عهده روسای خارجی بود که دستاوردهای ملموسی نداشتند. مدتی است که یک جوان افغان رهبری صندوق را به عهده گرفته و پیشرفت ها و دستاوردهای مثبتی هم در قبال داشته که نتایج آن به نفع کشور و شهروندان اند. راز آن در چه نهفته است؟

آقای ننگ: ما از همکاران خارجی خود تشریکی می کنیم که به افغانستان آمده و در بخش های مربوطه با تخصص خاص با ما همکاری می نمایند؛ اما افغان ها که افراد همین جامعه اند بیشتر میتوانند درک نمایند تا چه نوع خدمات برای مردم مؤثرتر واقع می گردد. در گذشته زمانی که رئیس صندوق انکشاف زراعت خارجی بود، دستاورد های صندوق در قسمت اعطای قروض و جمع آوری مجدد آن خیلی کند بود و صرف به شرکت های بزرگ خدمات قرضه دهی ارائه میگردد. بر علاوه، در شرایط سخت کرونا، زمانیکه اکثر ارگان های دولتی و خصوصی تحت شرایط شدید قرنطینه قرار داشتند، از آنجاییکه من آگاهی دارم، اکثریت کارمندان صندوق با وجود ابتلا به بیماری مهلک کرونا باز هم به کار خویش ادامه داده و لحظه ای از خدمت رسانی به مردم افغانستان دریغ نورزیدند و هم زمان با آن توانستند چندین جلسه کمیته اعتبارات را دایر نمایند تا قرضه ها منظور و به متقاضیان توزیع گردند. این خود نشان دهنده رهبری موفق یک جوان افغان و تیم پر تلاش صندوق می باشد که واقعاً زحمات شان قابل قدر است.

پرمختگ: جهت بهبود و شکوفایی هرچه بهتر سکتور زراعت، صندوق چه برنامه هایی برای آینده در نظر دارد؟

آقای ننگ: آرزویمندم که صندوق بتواند از طریق خدمات قرضه دهی در تمام ولایات دهاقین را تحت پوشش قرار دهد. با این کار نه تنها پول صندوق هدر نمی رود بلکه به دهاقین کمک مالی صورت میگردد. در شرایط فعلی، افغانستان نمی تواند بانک انکشاف زراعی ایجاد نماید. بنأ، صندوق انکشاف زراعت جایگزین خوبی برای بانک زراعی جهت فراهم نمودن قرضه های زراعی به سکتور زراعت در افغانستان می باشد.

پرمختگ: از اینکه صندوق دارای دفتری به سطح زون میباشد، آیا در نظر دارید تا فعالیت های آنها به سطح ولایات هم گسترش یابد؟

د شرکتونو حقوقي بني

ليکونکی: احمد ضياء

سوداګريز شرکتونه: رسمی کاروبار او یا سوداګريز شرکتونه د څو کسانو ګډون دی، چې په یوه یا څو موضوعګانو کې د سوداګريزو معاملاتو د ترسراوي په موخه رامنځته کېږي.

دلته موږ پنځه ډوله د سوداګريزو شرکتونو حقوقي بني تر بحث لاندې نیسو، چې عبارت د انفرادي، تضامني، ګډ تضامني، سهامي او محدود المسؤليت څخه دي چې هر یو ځانته ګټې او زیانونه لري.

۱. انفرادي سوداګري (Sole Proprietorship)

انفرادي سوداګري هغه ده چې څښتن یې یوازې یو تن وي، د نورو تشبثاتو په پرتله ډېره ساده وي او په پوره آسانی سره پیلېږي.

- د تشبث څښتن ټوله ګټه ټولوي خو نامحدوده مسؤليت لري.
- د شخصي او سوداګريز عايد ترمنځ توپیر نه کېږي، ځکه نو د سوداګري عايد د شخصي عايد په توګه د مالي وړ ګرځي.
- د سوداګري پابښت یې د څښتن تر عمره تړلی دی.
- د شرکت پانګه د څښتن تر پانګې پورې محدوده وي، له دې امله نوي فرصتونه نه شي تر لاسه کولی.
- د سوداګري مالکیت یې ستونزمن وي، ځکه چې ټوله سوداګري باید وپلورل شي.

۲. تضامني شرکتونه (Partnerships)

تضامني شرکتونه د انفرادي په شان وي، خو پدې ډول شرکت کې دوه یا له دوو ډېر څښتنان وي او همدارنګه ټول شریکان نامحدوده مسؤليت لري، ګټه او زیان سره وېشل کېږي او د شرکت د تګلارې پر بنسټ ګټه او زیان د دوی ترمنځ وېشل کېږي.

- تګلاره کېدی شي نالیکې وي او یا هم په لیکې بڼه وي.
- شریکان نامحدود مسؤليت لري او د یوه شریک د مړینې سره سم او یا که یو شریک د شرکت د څرخلاو نیت ولري، پدې وخت کې شراکت له منځه ځي.
- ټول عايد د شخصي عايد په توګه د مالي وړ ګرځي او د شرکت پانګه د شریکانو تر پانګې محدوده وي.
- مالکیت په آسانه توګه نه اړول کېږي، ځکه د داسې کولو لپاره باید نوی شرکت جوړ شي.

- د محدود المسؤليت لرونکي شریکانو ونډه کېدی شي، د شرکت د له منځه تللو پرته واپول شي، خو د نوي شریک پېدا کول چې یاده ونډه واخلي، ستونزمنه وي.
- د داسې شرکتونو منفي ټکي عبارت دي له: نامحدود مسؤليت، د شرکت محدود پابښت او د ملکیت د اړولو د پروسې پېچلتوب چې د شرکت پر ودې او پرمختګ منفي اغېز لري او مخه یې نېسي.

۳. ګډ تضامني شرکتونه (Special Partnerships)

هغه شرکت چې تر ټاکلي سرلیک لاندې د سوداګري د ترسراوي په موخه جوړېږي او د شرکت د پورورو په وړاندې د هغه د یو یا څو تنو شریکانو مسؤليت نامحدود او د یو یا نورو شریکانو مسؤليت یې په یوه ټاکلي پانګه کې محدود وي، دا شرکت ګډ (مختلط) تضامني شرکت بلل کېږي.

- په ګډو تضامني شرکتونو کې د تضامني شرکت ځانګړي احکام معتبر دي.
- محدود المسؤليت شریکان د شرکت د چارو د ادارې واک نلري.
- د اداره کونکو د واک څخه په وتلو معاملاتو کې رایه ورکولی شي.

۴. سهامي شرکتونه (Corporations)

سهامي شرکت د هغه شرکت نوم دی، چې تر یوه ټاکلي سرلیک لاندې د سوداګريزو معاملو دپاره جوړ شوی او د هر شریک د مسؤليت اندازه د هغه د برخې په اندازې پورې محدوده وي.

- یو سهامي شرکت په حقیقت کې یو ځانته حقوقي شخص دی، چې له خپلو مالکینو جلا دی او د یوه حقیقي شخص په څېر زیات حقوق، دندې او امتیازات لري.
- کولی شي پېسې پور کړي، یو ملکیت رانیسي، هم مدعي او هم مدعي علیه شي، کولی شي په تړونونو کې دنده شي.
- په سهامي شرکت کې شریک کولی شي، بل سهامي شرکت کې سهم ترلاسه کړي.
- د سهامي شرکتونو د جوړولو پروسه د نورو شرکتونو په پرتله پېچلې ده او د ثبتولو وخت کې باید اجازه لیک او نظام لیک ترتیب کړي.
- اجازه لیک کې د شرکت نوم، د شرکت د پابښت

- مهال، د سوداګري موخه، د شریکانو ډېر نه ډېر شمېر او داسې نور یادېږي چې دغه مالومات باید د دولت سره ثبت شي.
- په نظام لیک کې هغه قوانین یادېږي، د کوم په بنسټ چې شرکت خپلې چارې ترسره کوي لکه د مدیره هیئت ټاکل او داسې نور...
- قوانین د شرکت لوبوالي په څرنگوالي توپیر لري.
- د نظام لیک قوانین کېدی شي د شریکانو لخوا وخت په وخت بدل شي یا لږ او ډېر شي.
- سترو سهامي شرکتونو کې مدیران او شریکان یا خاوندان بېلې بېلې ډلې دي.
- شریکان مدیره هیئت ټاکي چې هغه بیا مدیران د شرکت د چارو د پرمختګ لپاره ګماري.
- د شرکت مالکیت په اسانۍ سره اوږدلی شي او د شرکت پابښت محدود نه وي.
- پورونه په خپل نوم اخیستلی شي او شریکان سهم په اندازه مسؤل دي.
- شرکت کولی شي د برخو په پلورولو پانګه ترلاسه کړي.
- شرکتونه کېدی شي ډېر شریکان ولري لکه د T AT & شرکت چې ۴,۸ میلیونه شریکان لري او ۳,۸ بیلینونه برخې یې پلورلي دي.
- منفي ټکي یې دا دي چې دوه ځلي باید مالیه ادا کړي، یو ځلي د شرکت په کچه او بل ځلي کله چې هره برخه لرونکي خپله برخه ترلاسه کړي.
- د سهامي شرکتونو اړوند قوانین یو هېواد له بل سره توپیر لري، خو د مسؤليت محدود والی او د عامه ملکیت اړخونه یې پر ځای پاتې دي.
- دا ډول شرکتونه Limited, Public Limited Company, Joint Stock Company نومېږي.

۵. محدود المسؤليت شرکتونه (Limited Companies)

هغه دي چې پانګه یې په برخو نه وېشلی کېږي او د پانګوالو مسؤليت یې تر متحده پانګې پورې محدوده وي او همدارنګه په محدود المسؤليت شرکت کې د شریکانو شمېر لږ دوه او ډېر یې پنځوس تنه دي او پانګه یې باید تر سلو زرو افغانیو لږه نه وي.

- شرکت د یو یا څو مدیرانو له خوا چې د شریکانوله خوا وي له بهره ټاکل او اداره کېږي.
- د یوه شریک په افلاس یا مړینې سره شرکت له منځه نه ځي. د دوو شریکانو په صورت کې نوی شریک د متوفی ځای نیسی.

تبلي بوتې/نباتات

افغانستان د نړۍ د بې وزلو هېوادونو له ډلې دی، چې کرنیز پرمختګ کې یو پرمختللی کرنیز هېواد پېژندل شوی او کرڼه یې په لومړي قطار کې ځای لري. سیندونه یې روان دي، خو د کرنې لپاره څه چې د څښلو لپاره هم د اړتیا وړ اوبه نلري، زموږ کرنیزې ځمکې ډېرې للمې دي، ډېرې کرنیزې ځمکې د ځمکې لاندې اوبو څخه په ګټه اخیستنې لکه کارېزونو، کوهیانو او اړتونو له لارې اوبه کېږي، چې دې وروستېو کې دا اوبه کمې څه چې ځینو ځایونو کې پوره وچې شوي هم دي، هېواد کې څه د پاسه څلور لسیزو جګړو د اوبو سرچینې هم د کمښت سره مخ کړې دي، نو پکار ده چې د کرنې پراختیا په موخه کار وکړو او هغه بوتې وکړو، چې ګټه یې ډېره او د اوبو لګښت یې کم وي او باید هېوادوالو ته وپېژندل شي.

الحاج دیپلوم انجینر سید رقیب شاه هاشمي

۱. مالوچ (Cotton)

مالوچ (پنبه) د گل لرونکو بوټو له ډلې ده، چې د *Malvaceae* په کورنۍ او د *Gossypium* په جنس پورې اړه لري. دا بوټی عمودي نیله لري، د هغې د ساقې (ډنډې) لوړوالی د ۱۶۰-۶۰ سانتي مترو او په هغو ځایونو کې چې معتدل (ترم) ژمی لري، تر پنځو مترو پورې رسېږي.

د مالوچ تولید په هېواد کې:

د پنبې بوټی د صنعتي بوټو له ډلې هغه بوټی دی چې په کرمو سیمو کې ښه حاصل ورکوي او لږو اوبو ته اړتیا لري، چې د مالوچو څخه د ټوکرانو جوړولو کې، د پنبه دانې څخه تیل او کنجاري لپاره، پاني پي د څارویو خوراک او د پنبې بوټي د سوخت او کاغذ جوړولو لپاره پکار وړل کېږي.

د پنبې وتییز (اقتصادي) ارزښت:

د پنبې کرنه او تولید نه یواځې د کرنې د خصوصي سکتور پیاوړتیا او د هېوادونو د اقتصاد له پلوه ارزښت لري، بلکې په تولید، پروسس او صنعت کې د زیاتې بشري قوې په کار اچول کېدولو لامل کېږي، په تېره بیا په وروسته پاتې هېوادونو کې چې ساینس او تکنالوژۍ ډیر پرمختګ

نه دی کړی او د کرنیزو ماشین الاتو څخه د گټې اخېستنې دود نه لري. افغانستان کې پنبه د مهمو محصولاتو څخه ده چې د بهرنیو اسعارو د لاسته راوړلو لپاره له وچې مېوې او قره قل څرمنو څخه وروسته په درېیمه درجه کې ځای نېسي. د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله افغانستان کې د پنبې کر کم دی چې د هغې یو اصلي لامل د عصري تکنالوژۍ نشتوالی دی. افغانستان کې له پخوا زمانو راهیسې دوه ډوله پنبه کرل دود لري چې حاصلات یې کورنۍ اړتیاوې پوره کوي او عبارت د کوکلي او چکنو څخه دي. پورتنی ډولونه د هېواد په سويلي سیمو لکه: پروان، فراه او د هېواد ختیځو او نورو سیمو کې کرل کېږي.

هېواد کې د پنبې ځینې مهم ډولونه عبارت دي له *Acala* ۴۲-۴۸، *Acala* ۲۷C، *Acala* ۱۵-۱۷C اورامین ۱۵۱۷م او نور یې لکه (Cim ۱۰۹)، نایاب ۹۲ له هند، ویرامین له ایران، *Acala* ۱۰۸F او *Acala* ۱۳۸-F له تاشکند او ازبکستان څخه دي، چې د افغانستان د شرابطو سره د توافق وروسته کرل شوې دي. له غوړیو پرته له پنبې څخه صابون، گلیسرین او گریس هم لاس ته راځي. د کاغذ په صنعت کې هم په ډېره لوړه کچه کارول کېږي.

د هېواد ۵۰ سلنه پنبه د سويلي ولايتونو لکه بغلان، تخار او بلخ څخه لاس ته راځي، په هر هکتار ځمکه یې له دوه ټنو څخه زیات حاصل لري.

۲. لمر ګلی (Sunflower)

علمي نوم یې (*Helianthus Annus*) دی، د composite د کورنۍ پورې اړه لري. نژدې د لمر ګلي ۶۷ کرنیزې ډولونه پېژندل شوي دي او برسېره پرکرنیزو ډولونو ډېر شمېر د څو کلنو زینتي بوټو (Ornamental) او هرزه وېشو په شکل هم شتون لري. لمر ګلی یو کلن بوټی دی، د ساقې لوړوالی یې تر ۲.۵ مترو پورې رسېږي. لمر ګلی د تېل لرونکو مهمو بوټو له ډلې دی او په نړۍ کې یې د تېل لرونکو بوټو ۸۰ سلنه سیمه نیولې ده. د لمر ګلي تخم کې له ۵۰ تر ۵۲ سلنې تېل شتون لري. د تېلو ویستلو څخه وروسته ترې تر ۴۰ سلنه زیاته کنجاره په لاس راځي. د لمر ګلي کنجاره ۳۰-۳۵ سلنې پورې پروتیني مواد، ۱۰ سلنه غوړي او تر ۲۰ سلنه پورې کاربوهاېډریټ لري. د لمر ګلي غوړي په خوړو کې خونډور وي.

د لمر ګلي ډنډه، پاني او گل په اسانۍ سره سالیج کېږي چې ډېر کاربوهاېډریټ لري، همدارنګه دا سالیج په ډېره کچه پروتین او کاروتین لري، د لمر ګلي ډنډې د سوخت لپاره کاروي، ایري یې تر ۳۵ سلنه پورې پوټاشیم اکسایډ لري او د پوټاشیم د کارونې لپاره چې د پوټاشیم لرونکې کیمیاوي سرې د برابرولو د اړتیا وړ ماده ده.

لمر ګلی د مچېو ساتنې په پراختیا کې هم ډېر ارزښت لري. د هېواد په سويلي او ختیځو ولایتونو کې د غوړو د تولید لپاره کرل کېږي چې یو جریب ځمکې څخه ۶۰۰-۵۰۰ کیلو گرامه د لمر ګلي د تخم دانې لاس ته راځي.

۳. زفر (Flax)

علمي نوم یې (*Linum usitatissimum*) او د *Linaceae* کورنۍ پورې اړه لري. د صنعتي بوټو له ډلې څخه یو کلن بوټی دی چې تخم یې ۴۸-۴۲ سلنه پورې غوړ لري. له غوړیو څخه یې په کیمیاوي صنایعو، د څرمنې په صنعت کې، د اوبدلو په صنعت، د صابون جوړولو او کاغذ جوړولو په صنایعو کې کار اخېستل.

د زغرو کنجاره په منځني ډول ۳۳ سلنه پروتین ۸،۶ سلنه شحم، ۶-۳ سلنه کاربوهاېډریټ او ۸،۷ سلنه سلولوز لري. د زغرو کنجاري څخه د شیدو او غوښینو غواګانو د تغذیې لپاره کار اخېستل کېږي. د زغرو د مېده وېشو څخه د پسونو د تغذیې لپاره ګټه اخېستل کېږي. د زغرو بوټی د هېواد په سويلي ولایتونو کې د غوړیو د لاسته راوړو لپاره کرل کېږي.

تولید، د مصنوعي توکو، رنگونو او پلاستیک جوړولو کې کارول کېږي او کاسین ماده هم ورڅخه په لاس راځي.

د سائبینو تر ټولو ډېر حاصل هسپانيه کې (۲.۵۲) ټنه، ایټالیا کې (۲.۵۱) ټنه، کاناډا کې (۲.۲۷) ټنه او ارجنټاین کې (۲.۳۱) ټنه له یو هکتار څخه راپور ورکړ شوی دی.

افغانستان کې هم د سائبینو کر دود موندلی او د پروتیني موادو ښه سرچینه جوړوي. افغانستان د جغرافیوي موقعیت له پلوه د سائبینو د کر لپاره وړ دی. د څو کالو راپدېخوا افغانان له سائبین بوټي سره آشنا شوي دي.

مصور (Safflower)

۶

علمي نوم یې (*Carthamus tinctorius*) دی، د غوړپو داستحصال په خاطر کرل کېږي، خوراکي او صنعتي ارزښت لري. د ښه او پاکېښته فصل دانې یې ۲۹-۳۲ سلنه پورې غوړي لري. د مصور بې پوتکي دانو څخه د خوراک غوړ او د پوتکي لرونکو دانو څخه یې د تېلو او تخنیکي غوړپو لبنالیوم د استحصال په منظور ګټه اخېستل کېږي. مصور د وچوې په مقابل کې مقاوم دي، نو هغه د بیدې، سایلیج او شنوخوراکو په منظور په هغو لملی ځمکو کې چې د منځني حد اورښتونه لري او نیمه دښتې سیمې دي، کرل کېږي.

زیتون (Olive)

۷

د زیتون ونه په تودو سیمو کې چې د مدیترانه اقلیم ولري ښې لاسته راوړنې لري. هېواد کې یې ځنګلونه او باغونه د ننگرهار او کونړ ولایتونو کې لیدل کېږي. د هغه لوړ اقتصادي، طبي او صنعتي ارزښت له مخې چې دغه بوټي یې لري د هېواد په لومړي او دویم پنځه کلن پلان کې (۱۳۵۳-۱۳۴۰ ه.ش) او (۱۳۴۰-۱۳۴۱ ه.ش) پورې د زیتونو د باغونو کرل د ننگرهار د ناوې د پراختیا په پروژه کې شامل شول چې څلور لوي میکانیزه فارمونه هم په سیمه کې وکرل شوو او وروسته بیا په ۱۳۶۴ کال کې د هدې سیمه کې د زیتونو د پروسس، اچارو او غوړپو ایستلو یوه مجزه فابریکه پرانېستل شوه او په کار یې پېل وکړ. د زیتونو باغونه چې په تدریج سره د حاصل ورکولو مرحلې ته رسېږي د هغه میوه راټولوي او دغه فابریکې ته لېږدول کېږي.

د زیتون بوټی د ټول ژوند په دوران کې ډېرې پالنې ته اړتیا لري لکه د ځانګړو پرېکول، ځمکه نرمول په خپل وخت دوا پرې شیندل، اوبه خور او کېمیاوي سره ورکول. کله چې د زیتونو دانې په ونه کې پوره اندازې ته ورسېږي، نو شینوالي کې ځینې یې د اچار جوړولو لپاره فابریکې ته وړل کېږي، خو ځینې نور یې په ځانګړي ډول د غوړپو لپاره ساتل کېږي. د غوړپو د تر لاسه کولو لپاره د زیتونو دانې په ونه کې تر هغه پرېښودل کېږي، چې داني په پوره توګه تورې شي، بیا پر لاس د ونې څخه راټولېږي او په ځانګړو کرېټونو کې فابریکې ته لېږدول کېږي. د زیتونو فابریکه کې د بېلابېلو محلولونو د تېرېدو څخه وروسته د عصري او مدرنو ماشینونو له لارې د فني او مسلکي پرسونل د ځانګړې پاملرنې په واسطه ترې غوړي ویستل کېږي. دغه غوړي ۱۰۰ سلنه خالص طبیعي او خوراکي ارزښت لري.

شرشم (Mustard)

۴

شرشم یو ډېر پخوانی تېلي یو کلن بوټی دی چې لوړوالی یې له ۹۰-۱۶۰ سانتي مترو پورې رسېږي. د شرشمو دانې ۴۰ سلنه تېل لري. د شرشمو تېلو څخه په پخلي او تخنیک کې، د فولاد جوړولو په صنعت کې د فولادو د مکدر کولو لپاره او د صابون او ربړ په تولید کې ترې کار اخېستل کېږي. د شرشمو کنجاره ۳۵ سلنه پروتیني مواد لري چې د حیواناتو د خوړو لپاره په کار وړل کېږي. شرشم د شاتو ښه تولیدونکی بوټی دی. د شرشمو تخم د نیمه مضرو تېلو زیات مقدار لري.

سائبین (Soybean)

۵

علمي نوم یې (*Glycine max*) دی، د نړۍ له ډېرو مشهورو حبوباتو څخه دی، د خپل هر اړخیز ارزښت له امله هر کال په ټوله نړۍ کې د ۵۶ میلیون هکتارو څخه په زیاته ځمکه کرل کېږي. د دې بوټي اصلي تولید د هغې دانې دی چې د ۴۵-۳۵ سلنه پورې پروتین او د ۲۶-۱۷ سلنه پورې غوړ لري، چې د پروتینو او نباتي غوړپو مهمه سرچینه جوړوي.

د سائبینو خامو دانو څخه د سابو په توګه ګټه اخېستل کېږي او کله کله هم د سلاډ په ډول خوړل کېږي. د پخو دانو څخه یې ډول ډول خواره تیارولی شو، په صنعت کې ورڅخه شیدې، کوچ، پنېر، چکه او غوړي په لاس راوړي. د خوراکي توکو په ډول برسېره د سائبینو دانې د صنعت د بېلابېلو ډګرونو لپاره ښه توکي جوړوي.

د سائبینو له غوړپو څخه په عطر، د نوکانو د رنگ، سرپښ، گلیسرین، صابون او شمعي جوړولو کې کار اخېستل کېږي. د *Lecithin* ماده چې په فرعي توګه د غوړپو په خوا کې په لاس راځي د زیات ارزښت درلودونکې ده. د دې مادې څخه د خوراکي توکو د تولید په صنعت کې د سینګار توکو او درملو په جوړولو کېږي د ښه تثبیت کوونکي او محلل په توګه ګټه اخېستل کېږي.

د سائبینو کنجاره چې د غوړپو د تولید څخه وروسته لاس ته راځي هم څو اړخیزه کارول کېږي. د ښې پروتیني محتوا د لرلو له کبله د خوراکي توکو د خامې مادې په توګه ورڅخه کار اخېستل کېږي او اهلي څارویو د خوراکې لپاره ور څخه ګټه اخلي. د سائبینو کنجاره د کیمیاوي سرې په

د سوداگریز پلان برخې

مشفق الرحمن محمودی

اوسني ازاد بازار کې د رقابت او سیالی کولو لپاره اړینه ده، چې هر متشبت او سوداگر کاروباري فرصت او وخت وپېژني او د هغه د لاسته راوړلو لپاره هر اړخیزه اندونه، طرحې او پلانونه ترتیب کړي، نو اړینه ده چې سوداگریز فرصت په دقیق ډول وپېژندل شي او د تحلیل او ارزونې څخه وروسته یې د عملي کولو لپاره هڅه وشي.

غوره متشبت او سوداگر ته د فرصت پېژندنې څخه وروسته لازمه ده چې د هغې د لاسته راوړلو لپاره په اړینو مالي او بشري سرچینو فکر او په ښه توګه یې ارزونه وکړي، د مالي او بشري سرچینو ترڅنګ د تولیداتي توکو او چوپړتیاو لپاره په بازار موندنه هم فکر وکړي، ځېنې وخت د نوو سوداگریزو چارو د پرمختګ لپاره یواځې د شرکت پانګه بسنه نه کوي او د اړتیا وړ پانګې د لاسته راوړلو لپاره بېلابېلو مالي بنسټونو ته باید مراجعه وشي، د مالي سرچینو د لاسته راوړلو لپاره باید مالي بنسټونو ته قناعت ورکړل شي او د نوې پانګې اچونې په اړه باید تفصیلي، تشریحي او قناعت وړکونکي مالومات ورکړل شي، ترڅو پور ورکونکي، پانګوال او سوداګر په بشپړه توګه چمتو شي چې په اړونده برخه کې پانګه اچونه وکړي.

نو پدې بنسټ اړینه ده چې متشبت او سوداګر د اړتیا وړ سرچینو د لاسته راوړلو لپاره او همدارنګه د هغې څخه په راتلونکي کې د ګټې د ارزونې او تمویل کوونکو ته د قناعت په موخه اړینه ده چې سوداګریز پلان جوړ کړي، تر څو د پانګونې یاد شرکت د پرمختګ، مالي او اقتصادي لاسته راوړنو لپاره څرګند او ګام په ګام لارښوونې وړاندې کړي.

ګټه واخېستل شي، ترڅو د توکو، چوپړتیاو او تولیداتو اړوند مالومات او پېغام په سمه توګه ور رسول شي او د بازار موندنې د خبرتیاوو د خپراوي موده او وخت او دېته ورته نور اړوند موضوعات هم په همدې برخه کې شاملېږي.

۳. مدیریتي او اداري پلان:

مدیریت او اداره د سوداګرۍ او کاروبار پرمختګ کې خورا اړین رول لري، سوداګریز پرمختګ او بریالیتوب د کارکوونکو د منظمې ادارې او مالي مدیریت پورې تړلی دی. دې برخه کې اړینه ده، چې بې یادونه وشي، چې کاروبار د چا په لاس پرمخ وړل کېږي، که کاروبار د انفرادي متشبث له لارې پر مخ وړل کېږي، باند خپلې وړتیاوې په اړونده برخه کې په ګوته کړي او همدارنګه دا هم باید یاد شي، چې په اړونده برخه کې څه ډول مرستې ته اړتیا لري.

که چېرې د کاروبار جوړښت یا بڼه د شراکت پر بنسټ وي، نو باید اړوند مالومات شریک شي او د ټاکل شویو شریکوالو د چارو او د کاروبار پرمختګ کې د دوي ونډه، کاري تجربه، پخوانۍ دندې، مسؤلیتونه، ظرفیت او پوهې اړوند اسناد او مالومات ځای پر ځای شي.

د مدیریتي او اداري پلان په جوړښت کې باید لاندې پوښتنو ته ځواب ورکړل شي: پخوانۍ کاروباري تجربې تر کومه بریده دې برخه کې مرسته کولی شي؟ پدې اړه د کمزورۍ ټکي کوم دي او څرنګه یې مجرا کولی شو؟ د شرکت مدیریت او رهبرۍ کې باید څوک ځای ولري، د دوي دندې او مسؤلیتونه څه دي؟ د مدیریت او ادارې د قوت او کمزورۍ ټکي کوم دي؟ او په کومه کچه تنخواګانې او نور امتیازات باید ورکړل شي او داسې نورو پوښتنو ته باید ځواب ورکړل شي.

۴. مالي پلان:

غوره مالي مدیریت د شرکت د ګټې او عاید د زیاتوالي لامل ګرځي، هر متشبث او سوداګر پدې هڅه کې دی، چې مالي سرچینې په ښه توګه منظمې او وړ څخه له ټولو ډېره ګټه پورته کړي. یو متشبث او سوداګر ته اړینه ده چې د غوره مالي مدیریت لپاره پالیسي جوړه او د هغې په پلي کولو کې کولنې اجرات وکړي، د مالي پلان دې برخه کې د تمویل او مالي حسابونو اړوند، لاندې ټکي باید په پام کې ولرو: د کاروبار د پېل لپاره ټول ټال څومره پانګې اچونې ته اړتیا ده؟ څه ډول او څرنګه باید پانګه وکارول شي؟ څومره پور ته اړتیا لیدل کېږي او همدارنګه د پور شویو پېسو بیا ورکړه باید څه اوڅه ډول ترسره شي؟ د راتلونکي کال لپاره باید په کومه کچه تولیدات ولرو او همدارنګه په کومه کچه باید د تولیداتي توکو او چوپړتیاو څرخلاو وشي، ترڅو د شرکت لګښتونه جبران او ګټه ترلاسه کړو؟

د مالي پلان دې برخه کې باید ټول اړوند مالي اسناد او د تېرو کلونو بېلانسونه، حسابونه او د اړتیا پر مهال د راتلونکي کلونو لپاره فرضي بېلانسونه او مالي حسابونه ترتیب او ښودل کېږي، که چېرې کاروبار پخوانی وي، نو باید د تېرو څو کلونو مالیاتي اظهارنامې او اړوند مالي حسابونه هم وښودل شي او همدارنګه د شرکت د عاید ګټې، لګښتونو او څرخلاو اړونده وړاندوینه او احتمالي ارزونې هم وښودل شي.

شرکتونو د تولیداتو او چوپړتیاو سره په څه کې دي او داسې نور مالومات؟ ترڅو د پېرودونکو د خوښې او بازار کې د سیالۍ کولو جوګه شي.

سوداګریز ځای (موقعیت):

سوداګریز ځای ټاکنه د کاروبار په بریا او ناکامۍ کې بنسټیز او رښه ونډه لري. دې برخه کې باید یادونه وشي چې د تولیداتو د څرخلاو لپاره څه ډول چاپېریال، سیمې او ودانۍ ته اړتیا ده چې پېرودونکي ورته لاسرسی ولري او همدارنګه کوم ډول ټرانسپورت او اړوندې آسانتیاوې دي په پام کې دې ونیول شي؟

۲. د بازار موندنې پلان:

پېرودونکو ته د توکو او چوپړتیاو د کارونې اړوند ځانګړتیاوو او مالوماتو د پېژندنې لپاره اړینه ده، چې د بازار موندنې پلان جوړ شي، کوم چې د توکو د څرخلاو او د کاروبار پرمختګ کې بنسټیزه ونډه لري. لومړی باید پېرودونکي په څیر سره د عمر، جنسیت، عاید، د پوهې کچې، استوګنځای او نورو ځانګړتیاوو پر بنسټ وپېژندل شي او وروسته ټول هغه پېرودنکي په نښه شي، چې د تولیداتو او چوپړتیاو پلور کې ترې تر ډېره حده تمه ساتل کېږي. د بازار موندنې پلان د جوړولو پر مهال ځینې ټکي باید پام کې ونیول شي لکه، د لګېدنې توکي او چوپړتیاو د پېرودونکو پېژندنه، د پېرودونکو علاقه، سلیقه او غوښتنې، د توکو او چوپړتیاو څخه د ګټې اخېستنې پر مهال د پېرودونکو او لګښت کوونکو هیلې او تمې او د دې ترڅنګ د پلان دې برخه کې لاندې پوښتنو ته هم باید ځواب ورکړل شي.

بازار کې شته سیالۍ او رقابتونه:

د بازار موندنې د پلان جوړونې برخه کې باید بازار کې د شته توکو او چوپړتیاو په اړه پراخه او دقیقه شننه او پلټنه وشي، ترڅو روښانه شي چې د اړونده توکو د څرخلاو لپاره بازار کې رقابت کوونکي شتون لري؟ د سیالۍ کوونکو کاروبار کوم حالت کې ځای لري او دې ته ورته نور اړین مالومات لکه د توکو اوچوپړتیاو توپیر د سیالۍ کوونکو د توکو او چوپړتیاو سره او همدارنګه بازار څخه رقابت او سیالۍ کوونکو اړوند اړین مالومات راټول شي او د هغوی د کمزورۍ او قوت ټکي په ګوته شي.

د توکو د څرخلاو او بیېو ټاکنه:

د څرخلاو وړ بیه د توکو او چوپړتیاو د بازار موندنې او سیالۍ برخه کې بنسټیز رول لري، د توکو او چوپړتیاو وړ بیه ټاکل او د څرخلاو غوره سټراتېژي د شرکت د تولیداتو او چوپړتیاو د بازار موندنې او پرمختګ لپاره تر ټولو غوره وسیله ګڼل کېږي.

سوداګریزې خبرتیاوې او عامه اړیکې:

سوداګریزې خبرتیاوې او عامه اړیکې ټولې هغه برخې رانغاړي کومې چې د بېلابېلو رسنیزو وسایلو په مرسته د توکو او تولیداتو کارونې اړوند مالومات د پېرودونکو او لګښت کوونکو سره شریکوي، ترڅو وشو کولی د تولیداتو او چوپړتیاو د څرنګوالي او ځانګړتیاوو په اړه وړ او پر وخت مالوماتو څخه اړوند پېرودونکي خبر شي. دلته باید هغه رسنیزې لارې کومې چې ټاکل شوي بازار او په نښه شوو پېرودونکو ته د تولیداتي توکو او چوپړتیاو پیغام په رسولو کې تر ټولو زیات تاثیر لري، د سوداګریزو خبرتیاوو او عامه اړیکو لپاره وټاکل شي.

د دې ترڅنګ دا هم ډېره اړینه ګڼل کېږي، چې د سوداګریزو خبرتیاوو د خپراوي او په نښه شوو پېرودونکو سره د اړیکې لپاره باید د وړ رسنۍ څخه

سوداګریز پلان

د ټولو هغو اسنادو ټولګه ده چې د سوداګریز بنسټ یا شرکت له مدیریت له خوا ترتیبېږي، چې مرستې سره یې سوداګریزې کړنې او مالي موخې د نږدې راتلونکې لپاره لنډیز کوي او دا هم روښانه کوي چې په څه ډول دا موخې او کړنې ترسره شي. ښه سوداګریز پلان کولی شي چې رامنځ ته شوي نظرونه او طرحې و ارزوي او په ښه توګه یې عملي کړي، ترڅو څرګند شي چې اړونده توکو ته بازار کې تقاضا او غوښتنه شته او که نشته، نو آیا د دې توکو د تولید لپاره پوره با ظرفیته بشري ځواک لرو؟ څومره مالي سرچینو ته اړتیا ده؟ او داسې نورې مسئلې ...

همدارنګه، سوداګریز پلانونه د عملیاتي پلان په توګه د سوداګرۍ پرمختګ او د عایداتو په زیاتوالي کې مهم رول لري، چې په مرسته یې کېدای شي سوداګریزې طرحې او آندونه د نورو سره شریکي او د طرحو او آندونو د عملي کولو او تمویل لپاره ترې ګټه واخېستل شي.

د سوداګریز پلان برخې

د سوداګریز پلان جوړښت په ټولیزه توګه په څلورو برخو ویشل کېږي.

- د کاروبار اړوند مالومات
- د بازار موندنې پلان
- عملیاتي پلان
- مالي پلان

۱. د کاروبار اړوند مالومات

دې برخه کې د شرکت یا سوداګریز بنسټ د کاروبار د ډول اړوند په تفصیل او تشریح سربېره د شرکت یا بنسټ اړوند مالومات لیکل کېږي، چې په دریوو بنسټیزو برخو وېشل کېږي.

- د بنسټ یا شرکت اړوند تفصیل او توضیح
- د تولیداتو او چوپړتیاو څرنګوالی
- سوداګریز ځای

د بنسټ یا شرکت اړوند تفصیل

دې برخه کې اړینه ده چې په څرګند ډول د شرکت یا بنسټ ډول (شرکت، محدودالمسؤولیت، انفرادي...)، د شرکت یا بنسټ د کړنو ډول (ساختماني، خدماتي او یا تولیدي...)، د شرکت د چوپړتیاو او تولیداتو اړوند مالومات، په اوږنۍ کې کاري ورځې، کاري وخت او دې ته ورته نور مالومات یاد شي. باید په یاد ولرو چې د کاروبار اړوند مالوماتو برخې څخه د پوښښ پاڼه یا کورښت هم شتون لري، چې د شرکت نوم، لوګو، د اړیکو شمېرې، برېښنالیک، وېب‌سایتونه او د شرکت پته په کې یاده شوې وي.

د تولیداتو او چوپړتیاو څرنګوالی

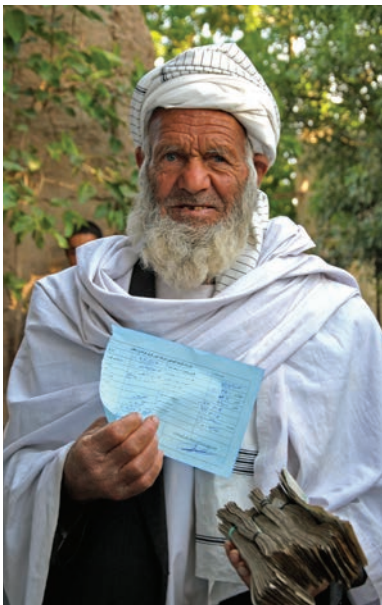
د سوداګریز پلان دې برخه کې باید کوښښ وشي چې شرکت د خپلو تولیداتو او چوپړتیاو د ګټو په اړه څرګند مالومات شریک کړي، د بېلګې په توګه شرکت کوم ډول چوپړتیاوې او تولیدات وړاندې کوي؟ پېرودونکي څه ډول کولی شي، چې د دې تولیداتو او چوپړتیاو څخه ګټه پورته کړي؟ بازار کې کوم ډول تولیداتو او چوپړتیاو ته اړتیا لیدل کېږي او د شرکت د تولیداتو او چوپړتیاو توپیر د نورو

رسمي پورونه د بزگرانو عواید لوړوي او د کرنې د پراختیا لامل ګرځي

پوهنمل مسعود موحّد | د ننگرهار پوهنتون د کرنیز اقتصاد څانګې استاد

د صنعت سکتور دومره پرمختللي نه دي، چې په لوي شمېر خلک جذب کړي، ځکه نو د غربت او بې وزلۍ کچه لوړېږي.

پلي شول، چې پايله کې د کرنې د سکتور په ځينو برخو کې د پام وړ پرمختګ رامنځته شو. د هېواد ختيځه سيمه کې په ځانګړي ډول ننگرهار ولايت کې د سبزيجاتو توليد ډېر شو، د هېواد په ځېنو نورو ولايتونو کې د بن ساني توکو پراختيا وموندله، هرات کې د زعفرانو توليد ترويج شو، باميانو کې د الوګانو د توليد کچه لوړه شوه. همدارنګه د چرګانو او د مالدارۍ نورو محصولاتو برخه کې د پام وړ زياتوالی رامنځته شو.

له بده مرغه اوس هم زموږ د کرنې سکتور د وروسته پاتې او عنعنوي کرنې پټوم پېژندل کېږي. د يوې ټوټې ځمکې حاصل د نورو هېوادونو په پرتله ډېر لږ دی. بزگران او مال لرونکي مو د کرنيزو توکو د پلور برخه کې ډېرې ستونزې لري. د کرنې او مالدارۍ څخه عواید ډېر لږ لاسته راځي، چې بزگران او مال لرونکي مو نشي کولی، خپل ژوند پرې په سم ډول وړاندې بوځي او بېسي سيمه کړي. زموږ بزگران او څاروي په ټوله کې د توليدي عواملو لکه سرې، کيمياوي توکو، کرنيزو اېزارو او نورو اړينو توکو برابرولو کې ستونزې لري. دغه ستونزې په ټوله کې پانګې ته د نه لاسرسي له امله دي. بزگران او مال لرونکي ځينې وخت اړ کېږي، چې کرنې ته شا کړي او نورو سکتورونو کې د کار په لټه شي، خو دا چې هېواد کې نور سکتورونه لکه

کرنه او مالداري د هېواد اقتصاد کې ډېر ارزښت لري، ځکه د کرنې سکتور د ملي ناخالص عايد شاوخوا دوه ويشت سلنه جوړوي. له دې پرته د نړېوال بانک د اوسنيو راپورونو پر بنسټ افغانستان کې کرنه او مالداري د شاوخوا ۴۴ سلنه کورنيو د عايد ستره سرچينه ده، ځکه نو دې سکتور هېواد کې ډېرو خلکو ته د کار زمينه رامنځته کړېده. پر دې برسېره دا سکتور د خوړو په خونديتوب کې هم رول لري. که څه هم زموږ هېواد لا تراوسه د خوړو توليد کې پر ځان بسيا نه دی، خو بيا هم د کرنې سکتور تر ډېره بريده د افغانستان خلکو ته خواږه برابرېږي. د هېواد اقتصاد کې د کرنې ارزښت له دې هم مالومېدلی شي، چې د اتيا سلنه شاوخوا صادرات مو له همدې سکتوره دي. د افغانستان تازه او وچې مېوې، سبزيجات او ځېنې نور لوړ ارزښت لرونکي کرنيز توکي لکه زعفران بهرنيو هېوادونو ته لېږدول کېږي، چې له امله يې نه يوازې بهرني اسعار ترلاسه کېږي، بلکې هېواد ته مو لوي افتخار او وياړ رابځيږي.

د کرنې سکتور د ارزښت پام کې نيولو سره په تېرو دوو لسيزو کې د دې سکتور د پراختيا لپاره ډېر کار تر سره شو. ډول ډول پروژې او پروګرامونه

يوې رسمي ځانګې ته ورځې او د ټولو شرطونو په پوهېدو، پور ورکونکي سره تړون ترسره کوي، رسمي فورمونه او پاڼې ډکوي او لاسليکوي يې، شخصيت ته يې هېڅ زيان نه رسېږي. هېواد کې د پورونو برابرولو اوسنۍ موسسې او ادارې له يوې خوا ډېر کم پوښښ لري او د کوچنيو بزگرانو کېدون ورسره کم دی، خو له بلې خوا له نېکه مرغه د کرنيزې پرمختيا صندوق په کېدون ډېری شمېر مالي ادارې او بانکونه اوس پورونه د اسلامي اصولو پر بنسټ وړاندې کوي. دا چې افغانستان يو اسلامي هېواد دی او دلته خلک د اسلام د سپېڅلي دين پر بنسټ خپل ژوند مخته بيايي او ديني ارزښتونو ته پر خپلو وټه ايزو وسايلو غوره والی ورکوي، ځکه نو ډېره اړينه ده چې پورونه بايد له سود او ګناه پاک وواسي.

مونږ بايد هم مهاله هم د کرنې برخه کې پرمختګ وکړو او هم خپل ديني ارزښتونه وساتو. د اسلامي اصولو پر بنسټ کرنيز پورونه که څه هم افغانستان کې نوي دي، خو په نورو اسلامي هېوادونو کې يې ډېره ښه پايله ترلاسه کړې ده، بزگران او مال لرونکي ورڅخه ډېر خوښ دي. اسلامي پورونه ډېر ډولونه لري، لکه مېرغه، مزارعه، سلم او داسې نور، چې د کرنيزې سوداګرۍ سکتور د ځانګړتياوو سره سمون خوري او ښه پايله لرلی شي. تر هر څه وړاندې بايد د کرنيزو پورونو برخه کې د بزگرانو او مالدارانو پوهاوی ډېر شي.

دوی بايد پر دې وپوهېږي چې له کوم ځايه او په کومو شرطونو پورونه ترلاسه کړي. دوي بايد همداراز د پورونو په ښه توګه او پر ځای کارولو وپوهېږي، ترڅو په ښه ډول او پر وخت يې بېرته ورکړي. د کرنې وزارت، بانکونه، مالي موسسې، په ځانګړي ډول د کرنيزې پرمختيا صندوق بايد د چارو سيمې او پوښښ پراخه کړي، ترڅو ډېر بزگران او مال لرونکي ترې ګټه پورته کړي. دوي بايد لرې پرتو کليوالي سيمو او ډېرو ولايتونو ته چوپړتياوې ورسوي، کرنه د ښارونو په پرتله ډېره په کلبو کې ترسره کېږي. د پورته ټکو سره سره ډېره اړينه دا ده چې اسلامي پورونه ترويج شي، بزگران او مال لرونکي پرې وپوهېږي او پر ارزښت يې پوه شي. له دې سره به د دوي ترمنځ د پورونو په اړه لېوالتيا زياته شي. ډېر شمېر به پورونو ته زړه ښه کړي، هېواد کې به کرنه به د پانګونې کچه لوړه شي، د خوراکيښو بزگرانو او مالدارانو به جېب کې به پېسې ډېرې شي، د پرمختللي کرنې پر مټ به مو هېواد ډېر برخه کې پرمخ ولاړ شي.

شي، توليد او عايد يې لوريږي. د مرکزي احصائي د يوې سروې راپور پر بنسټ د هېواد کليوالي سيمو کې (۴۲) سلنه کورنۍ پر غېر رسمي پورونو تکیه کوي. غېر رسمي پورونه زمونږ هېواد کې په دوه ډوله دي. لومړی ډول يې هغه پورونه دي چې د مرستې او همکارۍ پر بنسټ ورکول کېږي لکه چې د خپلوانو، شتمنو خلکو او ګاونډيانو څخه ترلاسه کېږي. دوهم ډول يې هغه پورونه دي چې معاملاتې او کاروباري اړخ لري، لکه چې د توليدي عواملو برابرېدونکو، سود خورونکو، هټۍ والو، د کرنيزو محصولاتو کاروباريانو او ځينو نورو

ډلو او خلکو لخوا برابرېږي. يو شمېر بزگران کله چې لويو پورونو ته اړتيا ولري، خپله غېرمنقوله دارايي (لکه ځمکه او کور) په اجاره ورکوي. غېر رسمي پورونه کېدی شي په ځېنې برخو کې بزگرانو سره مرسته وکړي، خو په ټوله کې دغه پورونه د کم وخت لپاره وي. هغه غېر رسمي پورونه چې معاملاتې او کاروباري اړخ لري، بزگرانو ته په ډېره لوړه بيه تمامېږي. د بېلګې په ډول هېواد کې د چرګانو د توليدي لاملونو برابرېدونکي پور اخېستونکو فارم لرونکو ته د چرګانو روزنې توليدي لاملونه لکه يو ورځنی چرګوري، دانه او درمل د بازار د بېي په پرتله په ډېره لوړه بيه په پور ورکوي. له لورې يې سپرېره، غېر رسمي پورونه د ځېنو ټولنيزو ستونزو لکه نزاع او جنګونو سبب هم ګرځي. د غېر رسمي پور اخېستلو او کارولو په وخت بزگران د ټيټوالي احساس کوي او کله کله يې شخصيت ته هم زيان رسېږي، خو دغه ستونزې بيا په رسمي پورونو کې نه وي. د رسمي پور اخېستلو په وخت بزگران

علمي څېړنو او د نورو هېوادونو تجربو ښودلې چې رسمي پورونو ته لاسرسی کولی شي د بزگرانو سره د توليدي لاملونو او اېزارو برابرولو کې ډېره مرسته وکړي او د دوي توليدات او عوايد لوړ کړي. رسمي پورونو ته لاسرسی همدا راز بزگرانو او مالدارانو سره د بازار موندنې برخه کې هم مرسته کولی شي. کرنه لکه د نورو سکتورونو په شان نه ده، ځکه د کرنې سکتور کې د پانګې بهير ډېر ورو وي او موسمي ځانګړتياوې لري. بزگران د يوه کال بهير کې نه شي کولی هره اوونۍ يا هره مياشت عوايد ولري، دوي يو کال کې يو ځل،

دوه ځل او ندرتاً درې ځلې محصولات راټولولی شي او بازار کې يې پلوري، ترڅو د خپلې خوارۍ او پانګوونې ګټه ترلاسه کړي. د تېې سره ناسم دوي د ټول کال بهير کې د خپلو کروندو او کورنيو لپاره لګښتونو ته اړتيا لري. معمولاً د فصل د کرلو څخه تر حاصل راټولولو پورې بزگران له کرنې عوايد نه لري، خو لګښتونه لري. د کرنيز سکتور د دغې ځانګړتيا له امله د پانګې او پورونو د برابرولو لپاره ورته ډېره اړتيا ليدل کېږي. د بزگرانو او کرنيز سکتور د دې ستونزې پام کې ښولو سره په تېرو دوه لسيزو کې د پور برابرولو بېلابېل پروګرامونه پلي شوي دي.

د کوچنيو پورونو موسساتو، بانکونو او نورو مالي ادارو يو شمېر بزگرانو ته پورونه برابر کړي دي، همدارنګه د کرنيزې پرمختيا صندوق تر اوسه څه له پاسه لس ميليارده افغانۍ پورونه ورکړي دي. خو پانګې او پورونو ته د کرنيز سکتور د غوښتنې په پرتله دا پورونه ډېر زيات کم دي. د شته مالي موسساتو او ادارو پوښښ هم ډېر کم تر سترګو کېږي. همدارنګه زمونږ بزگران، په ځانګړي ډول هغه چې په لرې پرتو سيمو کې استوګن دي، د رسمي پورونو د پروګرامونو څخه ناخبره دي. يو شمېر يې د پوهې کچې د کموالي له امله د پور د اخېستلو بهيرونه نه شي ترسره کولی. ځېنې يې تضمين او د ځمکې قباله نه شي برابرولی، ترڅو پور پرې ترلاسه کړي. ډېر شمېر خلک د ديني اعتقاد له امله په رسمي پورونو بدګمانه دي او فکر کوي چې رسمي پورونه د سود (ربا) پر بنسټ ورکول کېږي او ترلاسه کول يا کارول يې د ګناه سبب ګرځي.

د پورته ستونزو له امله زمونږ زيار کښه بزگران يا يې پانګې پاتې کېږي او يا هم غېر رسمي پورونو ته مخه کوي. که بزگران په خپلو کروندو کې که څه هم ډېره خوارې وکړي، خو لازمه پانګونه ونه کړي، د دوي خوارۍ به دومره پايله ونلري، خو که چېرې يې خوارۍ له لازمي پانګونې سره مل

د تخيل رنگين الهام

غزل

محمد نادر دانش

بې غمه ناصح

ډاکټر ايمل ارمان

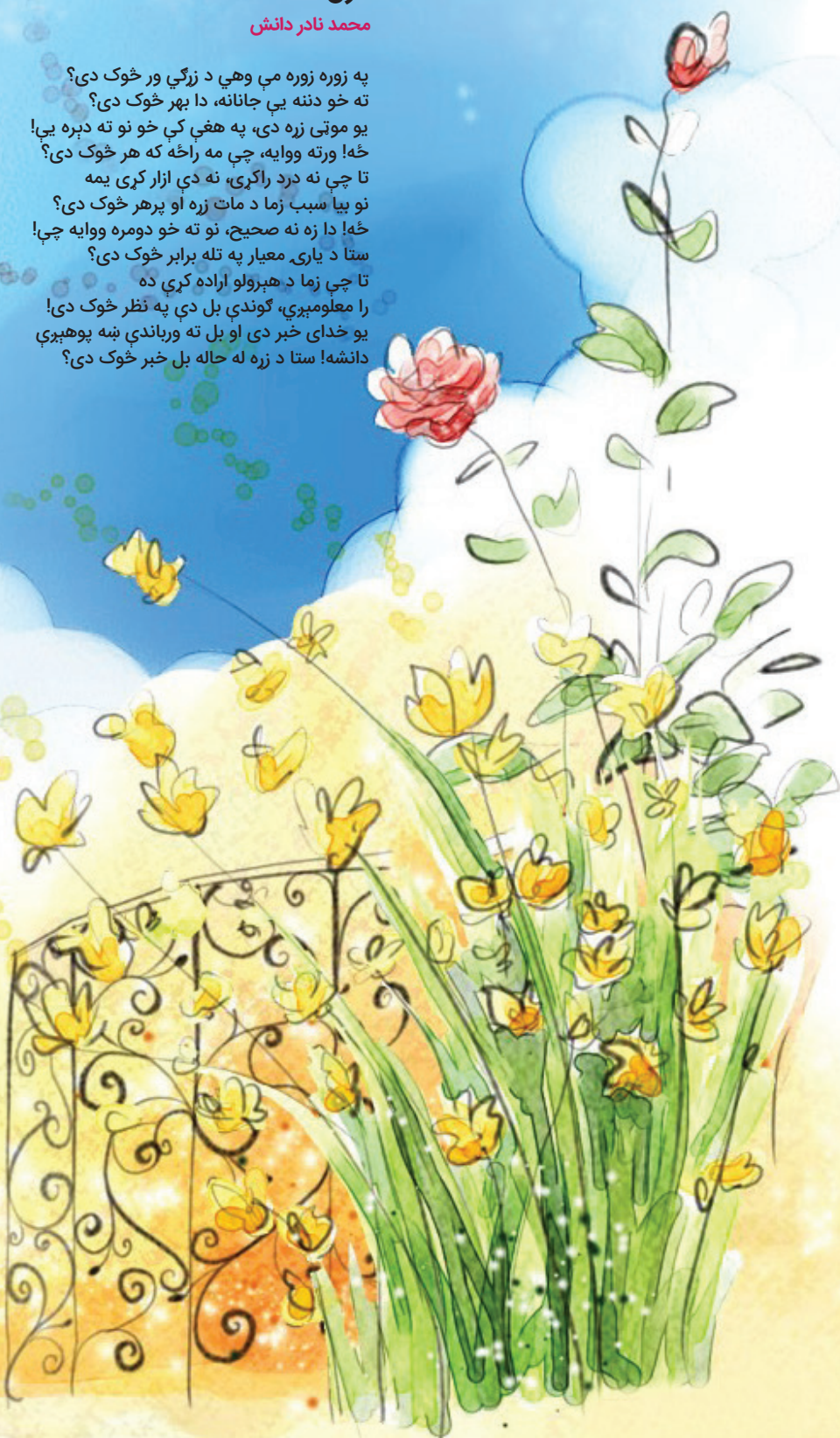
نن گلونه مو زخمي دي، دا ويرونه هسې نه دي
په هر ځای کې دي قبرونه، بېرغونه هسې نه دي
دا وطن د ننگيالو دی، ننگيالي يې زېږولي
هر يو تن باندې چې گوري، پېرغونه هسې نه دي
آزادي مو ده گټلې، مونږ بچي يو د ملالې
انگېزان مو دي شړلي، تاريخونه هسې نه دي
د خپل پاک وطن لپاره، کلی، کور و ږانه پاتې
سره روسان مو ترې ويستلي، وران کورونه هسې نه دي
په هر کور کې زمونږ کونډې، په ژړا ټول يتيمان دي
دا په اوښکو لمبېدلې، گړېوانونه هسې نه دي
د تورتم شپې وې راغلې، په مونږ خوارو افغانانو
له هر تنه مو پرې شوي، اندامونه هسې نه دي
د ظالم نظر سپېره دي، وخت په وخت کاني راوړي
د هر لوري نه ظلمونه، دا گواښونه هسې نه دي
ای ناصحه يې بې غمه، لږ زموږ حال نه خبر شه!
د (ارمان) په شانې زړو کې، ارمانونه هسې نه دي

په زوره زوره مې وهي د زرگي ور څوک دی؟
ته خو دننه يې جانانه، دا بهر څوک دی؟
يو موټی زړه دی، په هغې کې خو نو ته ډېره يې!
څه! ورته ووايه، چې مه راځه که هر څوک دی؟
تا چې نه درد راگرې، نه دې ازار کړی يم
نو بيا سبب زما د مات زړه او پېر هر څوک دی؟
څه! دا زه نه صحيح، نو ته خو دومره ووايه چې!
ستا د يارۍ معيار په تله برابر څوک دی؟
تا چې زما د هېږلو اراده کړې ده
را معلومېږي، گوندې بل دې په نظر څوک دی!
يو خدای خبر دی او بل ته ورباندې ښه پوهېږي
دانشه! ستا د زړه له حاله بل خبر څوک دی؟

سروده ای در توصیف وحدت

شهید سید اسماعیل بلخی

چه ابتلا است که در هر بلاد می‌نگرم
نزاع مذهب و جنگ نژاد می‌نگرم
به نام صلح به اسباب جنگ می‌کوشند
ز بهر تفرقه در اتحاد می‌نگرم
نواي عدل بهر نای لیک وقت عمل
خلاف مصلحت و عدل و داد می‌نگرم
مگر نه جمله از یک نسل پاک باباییم
ترا به محنت خود از چه شاد می‌نگرم
به عیب خود نگشودیم چشم و هر کس را
به عیب جامعه در انتقاد می‌نگرم
به روی سفره قسمت به دور هم جمعیم
برای لقمه ربودن عناد می‌نگرم
از دیر و میکده آزاد باش می‌شنویم
چه کشمکش از پی انقیاد می‌نگرم
بهانه چند نماییم به بی‌سوادی خلق
تمام مفسده در باسواد می‌نگرم
بیا بیا همه اعضای یک بدن باشیم
امور جمله به وفق مراد می‌نگرم
به رغم شیخ اگر وحدتی پدید آریم
متاع شیعه و سنی کساد می‌نگرم
میان ما و تو صد درد مشترک باقی است
ترا به خود از چه بی‌اعتماد می‌نگرم
دل شکسته مظلوم بلخیا به کف آر
بنای ظلم سراسر به باد می‌نگرم

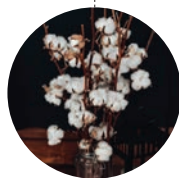

آیا میدانید...

حقایق جالب در مورد زراعت

جمع آوری و تدوین: نرگس غزنوی | لیسانس اداره تجارت

۱. حدود ۷۵,۰۰۰ الی ۸۰,۰۰۰ گل زعفران برداشت می‌شود تا ۴۵۳ گرم زعفران بدست آید.
۲. قسمت سبز کچالو حاوی ماده‌ای به نام سولانین است. این ماده برای انسان سمی است. سولانین از گیاه در مقابل شکارچیان محافظت می‌کند.
۳. آب برنج یک ضد تب طبیعی است و در زمان زکام خلط سینه را به سادگی جمع می‌کند.
۴. به کسانی که دچار افسردگی هستند بوییدن شکوفه پنبه توصیه می‌شود.
۵. از آنجائیکه جوانه گندم دارای دو یا سه برابر بیشتر ویتامین B است، از آن برای درمان دستگاه هاضمه، امراض جلدی، بیماری‌های تنفسی و قلبی و عروقی استفاده می‌شود. جوانه گندم به تعادل سطح کلسترول و محافظت از قلب کمک می‌کند.
۶. در یونان باستان از مرچ نه تنها به عنوان ادویه بلکه به عنوان پیسه و تحفه استفاده میشد.
۷. ماهی به پیشگیری و درمان افسردگی کمک و انسان را شاد تر می‌سازد.
۸. مصرف لبنیات باعث سلامت استخوان‌ها، جلوگیری از پوکی استخوان، حفظ سلامت دندان‌ها، مقاومت بدن در برابر آسیب‌ها و ضربه پذیری، افزایش انعطاف پذیری و افزایش هوش میشود.
۹. کشمیر اشعه ماوراء بنفش را از خود عبور نمی‌دهد و برای سلامتی بسیار مفید است.
۱۰. بیماران مبتلا به سنگ صفرا و دارای مشکلات کلیوی به دلیل اینکه شلغم حاوی مقدار زیادی اگزالات است نباید شلغم مصرف کنند.
۱۱. مصرف انار سبب خوش رنگی و شادابی جلد می‌شود.
۱۲. پوست مالت به کاربرد های مفیدی دارد و میتوان از آن مربای مالت تهیه نمود. مربای پوست مالت به سبب تقویت معده میشود.
۱۳. گاو چهار معده دارد و می‌تواند بو را از ۶ مایل دورتر (حدود ۹.۵ کیلومتری) تشخیص دهد.
۱۴. ریکارد طولانی‌ترین پرواز یک مرغ ۱۳ ثانیه می‌باشد.
۱۵. از نیم کیلو پشم، می‌توان ۱۶ کیلومتر تار تولید کرد. در یک توپ بیس‌بال ۱۳۷ متر تار به‌کار رفته است.
۱۶. یک گاو شیری متوسط، به طور متوسط ۷ گیلن شیر در روز، ۹۵۰ لیتر در ماه و ۴۶ هزار گیلان در سال تولید میکند.
۱۷. گوسفند قادر است احساساتی مانند خشم، ترس، خستگی و حتی خوشی را تجربه کند و آنها را با علائمی به دیگر گوسفندان نشان دهد.
۱۸. یکی از رویدادهای عجیبی که سالانه در شهر یورو واقع در هندوراس رخ می‌دهد، بارش باران ماهی است که صدها تن ماهی از آسمان به زمین می‌ریزد که این واقعه کمی عجیب و شوکه‌کننده است!
۱۹. مصرف ماهی به درمان فشار خون بالا و چاقی کمک می‌کند. بر اساس یک مطالعه تخصصی در استرالیا، یک رژیم غذایی برای کاهش وزن اگر با مصرف مرتب مقدار مشخصی از ماهی همراه باشد بسیار موثرتر و موفق‌تر خواهد بود.
۲۰. نعنای به درمان زکام، بیماری‌های معده، تنظیم فشار خون و کاهش دردهای دستگاه هاضمه به شمول درد معده، روده، دل‌پیچه، دل‌بدی و اسهال و غیره کمک می‌کند.

د کار نړېوال سازمان کنوانسیونونو کې د کارکوونکو حقوق

اسرارالله زیارمل - د کرنیزې پرمختیا صندوق ختیځې سیمې حقوقي کارپوه

د نړېوال کنوانسیون پېژندنه:

نړېوال کنوانسیون یا تړون د بېلابېلو هېوادونو ترمنځ هوکړه او تړون دی، چې له مخې یې هوکړه کوونکي هېوادونه د هغې په ترسره کولو قانوناً مکلف کېږي.

د کار نړېوال سازمان چې په (۱۹۱۹م) کال په نړېواله کچه د کار د تنظیم او نړېوالو اصولو پلي کولو په موخه رامنځته شوی او (۱۸۷) هېوادونه یې غړیتوب لري، چې تر دې مهاله یې د کار په اړه (۱۹۰) کنوانسیونونه رامنځته کړي، له یادې ډلې (۸) کنوانسیونونه بنسټیز کنوانسیونونه بلل شوي او د کار نړېوال سازمان ټول غړي هېوادونه یې په پلي کولو مکلف ګڼل کېږي، چې دا کنوانسیونونه د جبري کار، ماشومانو کار، د سوداګرۍ ټولنه کې د تنظیم حق او ټولنه په تنظیمولو او له هر ډول تبعیض د مخنیوي برخه کې ښکېل دي او پاتې کنوانسیونونه بیا په هغو هېوادونو د پلي کېدو وړ دي چې لاسلیک کړي یې وي.

افغانستان هم په (۱۹۳۴/۹/۲۷م) نېټه د (۶۰) غړي په توګه د کار نړېوال سازمان غړیتوب ترلاسه کړی او د پنځو بنسټیزو کنوانسیونونو په ګډون یې تر دې مهاله (۱۹) کنوانسیونونه لاسلیک او تائید کړي دي. په هر حال دا چې د بحث موضوع په نړېوالو کنوانسیونونو کې د کارګر حقوق دي، نو په یادو کنوانسیونونو کې د کارګر حقوق د کنوانسیون د شمېرې او کال په یادونې سره په ماده ییز ډول یادوو:

۸۷: د ټولنې ازادۍ او د هغې د حقوقو څخه د ساتنې کنوانسیون (۱۹۴۸) کال:

۳ ماده: کارګر ته د کار نړېوال سازمان کې د استازي ټاکلو حق ورکړل شوی دی.
۵ ماده: کارګر ته د نوي فدراسیون او نورو تنظیمونو د جوړولو حق ورکول شوی او کارګرو نړېوالو ټولنو سره هم د ځان نښلولو حق لري.

۹۸: د ټولنیزې چنې وهنې کنوانسیون ۱۹۴۹

۱ ماده: کار کوونکو ته په استخدام کې د تبعیض د مخنیوي حق ورکړل شوی.
۲ ماده: د کارګر لخوا د کار په اداره کولو کې باید هیڅ ډول لاسوهنه ونشي، پدې مانا چې کارګر د کار په قانوني چوکاټ کې د بل له لاسوهنې خوندي دی.

۲)- د کارګرو د ملاتړ لپاره ځینې ځانګړي حقوق لازميږي، چې باید ترلاسه کولو لپاره یې کارګر لږ تر لږه ۶ میاشتې کار وکړي.

۱۷۴C: په صنعتي فابریکو کې د کارګرو د ترافیکي پېښوو کنوانسیون ۱۹۹۳
۲۰ ماده: په صنعتي فابریکو کې کارګر باید او د هغوی استازي یو ځانګړی میکانیزم جوړ کړي او د خپل ځان د ساتنې لپاره د ځانګړي سېسټم د جوړولو حق لري.

۲۱ ماده: (۲) کارکوونکي حق لري چې د ټولو هغو پېښو په اړه یې تدابیر ونیول شي، چې د رامنځته کېدو امکان یې شتون ولري.

۱۷۵C: د نیمه وخت (بالمقطع) کنوانسیون ۱۹۹۴

۷ ماده: هغه کارکوونکي چې د نیمه وخت (بالمقطع) کار کوي، له ټولو هغو حقوقو نه چې پوره وخت کارکوونکي یې لري برخمن دي.

۱۷۶C: له ماینونو د روغتیا او خوندیتوب کنوانسیون ۱۹۹۵

۱۳ ماده: دملي قوانینو پام کې نیولو او ددې کنوانسیون د ۴ مې مادې د حکم پر بنسټ کارګر لاندې حقوق لري:

أ. د هغوی د ترافیکي پېښو او د هغې څخه د رامنځته شوي مرګ او ژوبلې په اړه خبر ورکول.
ب. د دوي د روغتیا برخه کې د کار فرما لخوا مرسته کول.

ج. د دوی په کار ځای کې د شته خطرونو څخه دوي ته خبر ورکول.

۱۸۴C: کنوانسیون: په کرنیزو کارځایونو کې د کارګر د ساتنې کنوانسیون ۲۰۰۱
۸ ماده: (۱) کارګر په کرنیزو فابریکو او کارځایونو کې لاندې حقوق او امتیازات لري:

أ. د هغه خطرونو څخه باید خوندي وي، چې د نوې ټکنالوژۍ د کارونې له امله دوی ته ورګرځي.
ب. کله چې د دوی روغتیا ته کوم خطر راپېښېږي، نو د یاد خطر مخنیوی باید وشي او دوي ته یې په اړه خبر ورکړل شي.
ج. د دوي د کاري سیمې څخه باید ممکن الدفع زیانونه لرې شي.

۲۰C: د کاري ساعتونو کنوانسیون ۱۹۳۰
۴ ماده: کارګر په ورځ کې ۸ ساعته او په اوونۍ کې تر ۴۸ ساعته پورې کار کولی شي.
۵ ماده: د یوې ورځې کار تر ۸ ساعتونو پورې محدود ندی، بلکې کارګر تر ۱۰ ساعتونو پورې هم کار کولی شي، خو لدې څخه ډېر نشي کولی، البته له ۸ ساعتونو څخه وروسته کار یې په اضافه کاري کې حسابېږي.

۴۱C: د شپې له خوا د ښځو د کار مخنیوي کنوانسیون ۱۹۳۴
۳ ماده: ښځو ته د شپې کار کول منع دي، مګر که په یو کارځای کې د یوې ښځې د کورنۍ غړي د شپې له خوا کار کوي، نو ښځې ته هم پکې د شپې کار کولو حق ورکړل شوی.

۴۶C: د کاري ساعتونو کنوانسیون ۱۹۳۵
۶ ماده: کارکوونکي د یکشنبې ورځې او د نورو عمومي رخصتېو له مزد سره د رخصت حق لري.

۴۳C: د کاري ساعتونو د بیا کتنې کنوانسیون ۱۹۳۵
۲ ماده: (۲) په کارګر باید په اوونۍ کې له ۴۲ ساعتونو څخه ډېر کار ونشي.
(۳) د ساعتونو منځنۍ پوله باید په څلورو هفتو کې یو ځل وکتل شي.

۵۲C: له مزد سره د رخصتۍ د حق کنوانسیون ۱۹۳۶
۲ ماده: (۱) کارګر د ټولو کار کولو څخه وروسته د ۶ ورځو له مزد سره د رخصتۍ حق لري، چې دا مزد یې د وروستيو ورځو مزد په پرتله ورکول کېږي.
(۲) له ۱۶ کلونو څخه کم عمره کارګر په کال کې له مزد سره د ۱۲ ورځو رخصتېو حق لري.

۸۹C: د شپې لخوا د ښځو کار مخنیوي کنوانسیون ۱۹۴۸
۳ ماده: ښځه په هغه حالت کې د شپې کار کولی شي، چې د کورنۍ غړي یې هم ورسره وي.

۱۰۶C: په اوونۍ کې د یوې ورځې رخصتۍ کنوانسیون ۱۹۵۷
۶ ماده: کارګر په اوونۍ کې د یوې ورځې (۲۴ ساعته پرلپسې) رخصت حق لري.

۱۷۱C: د شپې لخوا د کار کنوانسیون:
۶ ماده: د شپې لخوا د کارکوونکو د روغتیا ساتنه باید وشي او د هغوي د روغتیايي سند لرل او وار په وار سره د هغې نوي کول اړین دي.

۱۷۲C: د کاري چاپیریال او کاري څرنګوالي کنوانسیون ۱۹۹۱
۵ ماده: (۱) که کارګر د رخصتېو ورځو کې کار کوي، نو د اصلي مزد څخه ډېر مزد ورکول کېږي چې شمېر یې د کورنیو قوانینو سره سم ټاکل کېږي.
(۲) – که کارګر د شپې کار کوي، نو د اصل مزد څخه ډېر مزد ورکول کېږي چې د کورنیو قوانینو له مخې تنظیمېږي.
(۳) – که کار د ورځې او د شپې وي، نو ورځ یې په عادي ساعتونو کې حسابېږي او د شپې کار په بدل کې د اضافه کاري څخه برخمن کېږي.

۱۷۳C: د کار کوونکو د روغتیا ساتنې او خوندیتوب کنوانسیون ۱۹۹۲
۱۲ ماده: (۱) – د کار کوونکو د ملاتړ لپاره د هغوي د ادعاء په حالت کې لږ تر لږه په ۸ اوونيو کې یو ځل د هغه کتنه تر سره کېږي.

۱۳۵C: د کارګر د استازو کنوانسیون:
۱ ماده: د کارګر له شړلو مخکې باید هغه ته د شړلو لامل واورول شي.

۲۹C: د اجباري کار د مخنیوي کنوانسیون ۱۹۷۱
۱۲ ماده: اوله فقره: په کارګر باید ۱۲ میاشتو کې د ۶۰ ورځو پرله پسې کار له اندازې ډېر کار ونشي، په کېدون د هغه وخت چې کار ته په تللو کې یې په لاره لګوي.
دویمه فقره: څوک چې په کار باندې مجبور شوی وي، باید د اجباري کار یو تائیدي سند راوړي.

۵C: د کم عمره کارګرو کنوانسیون ۱۹۱۹
۲ ماده: له ۱۶ کلونو څخه کم عمره کارګر باید په عامه یا شخصي کار ځایونو کې په داسې کار ونه ګومارل شي، چې مسؤلیت ورته متوجه کېږي، مګر دا چې د کورنۍ غړي یې هم په هغې ځای کې کار کوي.

۶C: د شپې لخوا د تنکېو ځوانانو د کار کنوانسیون ۱۹۱۹
دویمه ماده: اوله فقره: د شپې لخوا باید د ۱۸ کلونو څخه کم عمره ځوانان په عامه یا شخصي کارځایونو کې کار ونکړي، مګر دا چې د کورنۍ غړي یې ورسره کار کوي.
دویمه فقره: د ۱۶ کلونو څخه د ډېر عمر لرونکو ته په ځینو ځانګړو حالاتو کې د شپې کار کولو جواز ورکړل شوی دی.

۱۰C: د کم عمره کارګرو کنوانسیون ۱۹۲۱
۱ ماده: له ۱۶ کلونو څخه کم عمره کارګرو ته د شپې کار منع دی، خو که د ورځې لخوا د مکتب له وخت نه وروسته کار کوی نو کولی یې شي.
۳۳C: د کم عمره کارګرو د کار کنوانسیون ۱۹۳۲
۳ ماده: اوله فقره: د ۱۲ کلونو څخه کم عمره کارګرو ته د مکتب له وخت نه وروسته د آسانه او سپک کار کولو حق ورکړل شوی دی.

۶۰C: د کم عمره کارګرو د کار کنوانسیون ۱۹۳۷
درېیمه ماده: د ۱۳ کلونو څخه کم عمره کارګر ته د مکتب له وخت نه وروسته پدې شرط د کار حق ورکول کېږي، چې دا کار د هغه روغتیا ته زیان ونلري.

۱C: د کاري ساعتونو کنوانسیون ۱۹۱۹
۲ ماده: په کار کوونکي باندې په ورځ کې د ۸ ساعتونو او په اوونۍ کې د ۴۸ ساعتونو څخه ډېر کار منع دی.

۱۴C: په اوونۍ کې د یوې ورځې استراحت کنوانسیون ۱۹۲۱
۲ ماده: (۱) کارګر ته په اوونۍ کې د یوې ورځې د مزد سره سره د رخصتۍ حق ورکول کېږي.

هینگ چیست؟ و چه کاربردی دارد؟

معلومات مختصر راجع به هینگ در افغانستان

گل امین فهیم
متخصص ارزیابی تکنیکی زراعت

زمان بذر هینگ

از اینکه تخم هینگ در مقابل سردی و گرمی مقاومت دارد، بناً دهاقین باید تخم هینگ را در فصل خزان هنگام شروع بارندگی الی ۲۰ حوت بذر کنند، چرا که در ماه ثور برگ بته هینگ خشک می شود.

کنترول گیاه هرزه

نبات هینگ در جریان سال اول بذر باید خیشاوه شود، زیرا گیاه هرزه مواد غذایی زمین را جذب نموده و نبات مذکور در سال اول از مواد غذایی کمتری استفاده می نماید.

مواظبت و نگهداری مزرعه هینگ:

مدت سرسبزی بته هینگ نسبت به سایر نباتات بسیار کمتر می باشد. بعد از پانزدهم ماه ثور برگ بته های هینگ خشک می شود ولی ریشه آن در زمین در حال استراحت باقی میماند. بناً، از هینگ به دو طریق مواظبت کرده می توانیم. اول اینکه نگهداری جهت محافظت از مزرعه موظف گردد تا از ورود حیوانات در مزرعه جلوگیری شود. دوم اینکه هینگ باید همراه با سایر نباتات بذر شود تا حاصلات خوبی داشته باشد. مثلاً تخم هینگ باید همراه با تخم زغر یکجا به زمین پاش داده و ماله شود تا زمانی که زغر پخته می شود، برگ های بته هینگ خشکیده و از بین می روند. در این صورت، حیوانات نمی توانند نه تنها آسیبی به بته برسانند، بلکه ریشه های هینگ در زمین باقی مانده و به رشد خود ادامه می دهند. بعداً، ساحه ای که سال قبل هینگ بذر شده بود را علامت گذاری نموده و گندم بذر شود تا وقتی که گندم پخته می شود برگ های بته هینگ خشکیده و از بین می روند و ریشه آن زنده باقی می ماند. به همین ترتیب سال دوم هم از مزرعه هینگ مواظبت می گردد. در سال سوم جای گندمی که در اطراف هینگ بذر گردیده بود، نخود بذر گردد. تا وقتی که نخود پخته می شود، برگ های بته هینگ خشکیده و از بین می روند. در سال چهارم جای نخود باز هم گندم کشت شود، تا هم حاصل خوب بدست بیاید و هم از مزرعه هینگ مواظبت گردد. در سال پنجم که ریشه هینگ به اندازه ۶ الی ۸ سانتی متر قطر پیدا می کند و برای برش کردن آماده می باشد، مالک مزرعه ریشه ها و برگ های زرد هینگ را قطع نموده و دسته دسته پهلوی هم قرار میدهد تا در آینده از آن استفاده مفید صورت گیرد.

شیره گرفتن از ریشه هینگ:

نمو ریشه هینگ در یک فصل است که تا ۱۵ میزان نمو

هینگ یکی از منابع مهم طبیعی و دو مشیمه ای چندین ساله طبی و اقتصادی می باشد که از فرسایش خاک و سرانیر شدن سیلاب ها جلوگیری می نماید. در افغانستان، نبات هینگ از ارزش اقتصادی برخوردار بوده و در صادرات کشور رول مهم و اساسی را دارا می باشد. این نبات بعد از گذشت پنج سال از بذر آن، از ریشه خود شیره ی تند و تلخ بوی تولید می نماید که در ارتفاعات ۵۰۰ الی ۲۵۰۰ متر حاصل می دهد. دهاقین از زمان بذر الی حاصل، از آن مواظبت جدی می نمایند تا بعد از پنج سال حاصلات خوب بدست آورده و بتوانند تا این طریق به فامیل و وطن خود خدمت نمایند.

طریقه بذر هینگ

هینگ به دو شکل کشت می گردد:

الف: به شکل پاشان

طریقه اول بشکل پاشیدن توسط دست بعد از قلبه نمودن بذر می باشد که اول زمین قلبه شده، بعداً ماله می شود تا کلوخ های آن شکسته و دفعه دوم قلبه شود. بعد از قلبه مقدار ۵۰۰ گرام تخم هینگ به مدت ۱۲ ساعت با آب تر و همراه خاک مخلوط شده و در ساحه یک جریب زمین پاش داده میشود. سپس، توسط ماله ای که از شاخچه درخت ساخته میشود ماله میگردد (باید بالای تخم مقدار نیم سانتی متر خاک قرار گیرد). بر علاوه، زمین هایی که در آنها هینگ بذر میگردد باید گیاه هرزه نداشته باشند. شایان ذکر است که تخم هینگ در مقابل سردی هوا مقاومت زیادی دارد.

ب: به شکل قطار

هینگ در زمین هایی که سایر نباتات نمی رویند بذر شده و نتیجه ای مطلوب میدهد. بته هینگ نیز بشکل نهالی و به شکل قطار در چقورک ها کشت میشود که فاصله چقورک ها و قطار های آن از همدیگر ۵۰ سانتی متری باشد. هر چقوری آن ۳۰ در ۳۰ سانتی مترکنده و توسط خاک دیگر پر می گردد و در هر چقورک ۲ الی ۳ دانه تخم هینگ انداخته و بالای آن به اندازه نیم سانتی متر خاک نرم پاشیده می شود.

گل:

رنگ پوست ساقه گل دهنده زرد متمایل به سبز می باشد و گل های نبات هینگ عموماً خود القاح یا هرمفرودایت (موجودیت آله تانیث و تذکر در گل واحد) بوده و گل های نر و ماده مجزا نیز در نبات هینگ وجود دارد.

ریشه:

ریشه هینگ از دو لایه ضخیم و نازک تشکیل شده است. پوست بیرونی ریشه به رنگ قهوه ای متمایل به سیاه است و پس از خشک شدن به آسانی به صورت یک لایه نازک جدا می شود.

پوست درونی نبات ضخیم و به رنگ سفید می باشد، ریشه های آن راست و گوشتدار بوده و قسمت شروع ساقه پوشیده از البانی است که باقیمانده غلاف خشک شده برگهای سال های قبل می باشد که این الباف یک لایه محافظی به حساب می آید.

در نبات بالغ تمامی شیره تولید شده برای ساختن تخم به مصرف می رسد و پس از تشکیل تخم، نبات برای همیشه خشک می شود، ریشه آن مورد حمله حشرات و آفات قرار گرفته و تجزیه می شود. قطر ریشه نبات هینگ نظر به سن آن بین ۷ الی ۱۵ سانتی متری می باشد و معمولاً تا عمق ۳۰ الی ۴۰ سانتی متر در خاک فرو می رود. ریشه های این نبات به صورت افقی و موازی با سطح خاک قرار دارند که در حفاظت خاک نقش مهمی را ایفا می نمایند.

برگ:

برگ های هینگ دارای رنگ سبز تیره با بریدگی های عمیق و تقسیمات فرعی بوده که به طرف زمین گسترده می باشند. برگ های ساقه ی نبات عموماً گوشتدار، به طول متوسط بین ۵۰ تا ۶۰ سانتی متر و فاقد دمبرگ می باشند.

میوه:

هینگ دارای رنگ قهوه ای تیره است که بوی تند داشته، شکل آن بیضوی است و دارای ۵ خط مشخص تغییر یافته همانند بال می باشد. این نبات میوه دوگانه ای بوده که در زمان پخته شدن از یکدیگر جدا شده، هر کدام به یک تخم تبدیل شده و به زمین می ریزد.

مشخصات عمومی هینگ:

هینگ نباتی شیره پی است که از جرح ریشه، جرح ناحیه تحتانی ساقه و یا قطع ساقه نبات مولد از محل جرح خارج می گردد و بعد از هر سه روز یکبار در ناحیه برش ترشحات نرم سفید رنگ مشاهده می شود که در مجاورت هوا به ماده سخت قهوه ای رنگ و با بوی تند تبدیل می گردد. پس از سه ماه، ریزوم نبات قدرت حیات خود را از دست می دهد. طعم هینگ اکثراً تلخ و بسیار تند می باشد. هینگ در تابستان جمع آوری شده و جهت فروش به بازار ارسال می گردد.

انواع شیره هینگ:

نوع دانه ای (اشکی) به رنگ بنفش بوده و به مقدار بسیار کم و به صورت طبیعی از ساقه نبات بدون ایجاد جرح تولید می گردد. این نوع شیره از نادرترین نوع هینگ است که عاری از خاک و خاشاک می باشد.

دوره رشد و دوره استراحت هینگ:

هینگ از نظر جسامت بزرگتر از نخود است. به همین دلیل به نام هینگ دانه ای مسمی شده است. مرحله رشد این نبات از اوایل بهار تا اواسط ماه سرطان ادامه دارد. سپس، دوره بته های نابالغ آغاز شده که تا بهار سال آینده به رشد و نمو ادامه

آن ختم شده و بعد از آن در حالت استراحت می باشد. ریشه های هینگ از ۱۵ سرطان الی ۱۵ میزان، ۱۲ الی ۱۵ مرتبه بعد از جرحه زدن شیره می دهند. اولین بار وقتی است که شخص مسلکی به مزرعه هینگ رفته و سطح ریشه ای که دارای موی رگ های زیاد می باشد را ارزیابی می کند. این موی رگ ها ۸ الی ۱۰ سانتی متر طول دارند، از ریشه اصلی کنده شده و آن را با آله مخصوص آهنی به شکل منحنی برش می نمایند. بعد از برش نازک کوشش می شود که از برگ های خشک شده هینگ و یا کارتن های کاغذی به دلیل جلوگیری از تابش مستقیم نور آفتاب به ریشه ها استفاده شود. سپس، دو روز بعد از جرح زدن، در روز سوم شیره از جای جرحه دار توسط آله مخصوص که از آهن چادر ساخته شده است جمع آوری می شود. در آخرین مرتبه که شیره جمع آوری می گردد (مرتبه ۱۶) ریشه هینگ ۱۰ الی ۱۵ سانتی متر توسط خاک پوشانیده می شود تا ریشه بته در سال های بعد ثابت باقی بماند.

برای اینکه به عمر نبات هینگ پایان داده نشود باید نکات ذیل را در نظر بگیریم:

۱. برای افرادی که در گرفتن شیره مصروف اند تاکید شود که در آخرین مرتبه ای که شیره را از ریشه می گیرند باید روی ریشه را با خاک بپوشانند.
۲. در وقت قطع کردن برگ بته ها و ساقه های ابتدایی بته در هر فاصله ۵ تا ۸ متری یک بته نباید قطع شود تا بته های قطع نشده گل کرده و تخم تولید کنند. بشکلی که تخم آن بعد از پخته شدن به زمین می ریزد و توسط باد پراکنده می شود. در نتیجه، بعد از باران های زمستانی و بهاری این تخم سبز می شود تا هینگ زار از بین نرود.
۳. تخم های اضافی که از بته ها تولید می شوند و به زمین می ریزند جمع آوری شده و در جا هایی که بته هینگ نباشد، پاش داده می شوند. بالای آن باید یک مقدار خاک پاش داده شود تا تخم هینگ سبز گردد.
۴. در صورتی که تخم هینگ زیاد تولید شده باشد، باید جمع آوری، پاک و برای فروش آماده گردد.

مشخصات مارفولوژیکی هینگ

هینگ به نام علمی *Ferula Assa*

Foetida معروف بوده که

به انگلیسی بنام *Hing or*

Stinking assa یاد می شود.

این نبات علفی چندین ساله،

بوته ای یا درختچه ای بوده

که در طول دوران نمو فقط

یکبار گل تولید میکند. گل

دهی نبات هینگ نظر به

شرایط اقلیمی و محل نموی آن می تواند بعد از پنج سال

یعنی در سال های ششم الی دهم پدیدار گردد و گل دهی

نشانه ختم دوره نموی نبات هینگ محسوب

می گردد. نبات هینگ در پنج سال اول دارای

تعدادی برگ واقع بر روی سطح زمین می

باشد که از بین برگ های آن که عموماً

ظاهری غبار آلود دارند ساقه ای راست،

تقریباً استوانه ای و گوشتدار خارج شده

که ارتفاع آن بیشتر از یک متر و بعضاً به دو

متر می رسد (در بعضی از منابع بین ۲ الی ۲.۵

متر نیز ذکر شده است.)

ساقه:

هینگ دارای ساقه زرد رنگ با فرورفتگی های بر جسته می باشد که در انتهای ساقه های اصلی و فرعی گلهایی زرد به صورت چتری نمایان میشوند.

مراحل جمع آوری شیره هینگ

جمع آوری شیره هینگ به سه مرحله تقسیم می گردد: مرحله اول: در اوایل بهار بته های هینگ توسط قطعات سنگی نشانه گذاری می شوند.

مرحله دوم: در تریبه یا سایه اندازی، خاک اطراف ساقه نبات کنار زده می شود و جهت کاهش اثر باران و نور آفتاب محل مذکور با سنگ پوشانیده می شود. مرحله سوم: ساقه بته بعد از ۴۰ روز (اواخر ماه ثور) از ناحیه سطح زمین قطع شده تا شیره ای که خارج می گردد سخت شده و جمع آوری گردد. جرح ها عمدتاً به ضخامت ۲ الی ۳ میلی متر به عرض ساقه نبات صورت می گیرند و قبل از انجام جرح بعدی باید شیره تجمع یافته توسط قاشق مخصوص از روی ریشه جمع آوری شود.

معمولاً بیشترین شیره جمع آوری شده از زمان برش به بعد آغاز می گردد که روی یک ریشه نظر به آب و هوا و قدرت آن می توان از ۱۰ تا ۱۶ بار عمل جرح را انجام داد. جمع آوری هینگ هر ۲ روز یک مرتبه الی ۳ ماه تداوم می یابد. در این روش حد وسط تولید هر بته ۴۰ گرم بوده که برداشت هر نفر از ۲۸۰۰ بته در یک دوره ۷۰ کیلوگرم تخمین می گردد. محصول جمع آوری شده هینگ بعد از یک پوشش پلاستیکی در جعبه چوبی بسته بندی می گردد.

خواص درمانی هینگ

از هینگ به عنوان مسکن درد دندان و درمان جای گزیده شده توسط جانوران استفاده می شود. هینگ اصولاً ضد میکروب و ضد موجودات طفیلی می باشد. این گیاه برای اختلالات عصبی و درمان سنگ کرده نیز مفید می باشد. بر علاوه، هینگ باعث کاهش تب های شدید شده و سیستم دفاعی بدن را تقویت می نماید. این نبات از ارزش اقتصادی بالایی برخوردار می باشد که از شیر آن بیش از ۶۰۰ نوع ادویه طبی برای تداوی امراض انسانی، حیوانی و ۶۰ نوع علفکش ساخته میشود. متأسفانه به علت نبود صنعت پیشرفته، این نبات طبی به صورت خام به سایر کشور ها ارسال و به صورت ادویه عصری وارد افغانستان می شود. امروزه هینگ در صنایع عطرسازی کاربرد وسیعی دارد.

تکثیر هینگ

تنها راه تجدید حیات نبات هینگ از طریق تولید و توزیع تخم می باشد. هر ساقه گل دهنده نبات هینگ

مقدار زیادی تخم را در دستجات چتری مانند تولید می نماید. تخم های سبک هینگ از طریق وزش باد در ساحه نموی نباتات پراکنده می گردند و سپس سبز میشوند. طول تخم هینگ ۹ الی ۱۲ میلی متر، عرض آن ۵ الی ۷.۵ میلی متر و وزن هزار دانه تخم ۱۲.۵ گرم می باشد. معیار قوه نموی تخم هینگ بیش از ۹۰ فیصد بوده، تخم آن تا ۳ سال قوه خود را حفظ می کند و معیار خالصیت تخم هینگ در حدود ۸۰ فیصد می باشد. از آنجاییکه این نبات منبع درآمد با ارزشی می باشد، برای دهاقین افغانستان توصیه می گردد تا ساکنین مناطقی که هینگ در آن جمع آوری می شود با هماهنگی

نهادهای ملی و بین المللی پس از جمع آوری تخم هینگ اقدام به پاشیدن آن در مناطق مورد نظر مانند چراگاه ها نمایند؛ تا نه تنها از انقراض هینگ جلوگیری گردد، بلکه به تعداد این نبات با ارزش افزوده شود. شایان ذکر است که بهترین زمان جمع آوری تخم هینگ قبل از رها شدن طبیعی آن است.

از هینگ برای درمان درد دندان، جای گزیده شده توسط جانوران، اختلالات عصبی، درمان سنگ کرده، کاهش تب های شدید و تقویت سیستم دفاعی بدن استفاده گسترده صورت میگیرد.

می دهد. حیات نبات توسط اندام های زیرزمینی (ریشه) حفظ می شود و سال بعد نبات هینگ دوباره از جوانه ای که روی ریشه در زیر خاک قرار گرفته شده، برگ های جدید تشکیل می دهد و همین گونه نبات هینگ به حیات خود ادامه می دهد. رنگ این نبات تیره می باشد که به مرور زمان رنگ خود را به رنگ سرخ تیره تغییر می دهد و بعداً در صورت شکسته شدن مقطع آن به رنگ سفید یا زرد تیره تبدیل میشود.

مناطق نمو و گسترش هینگ

ساحه نمو و گسترش هینگ متنوع می باشد که بیشتر مناطق وسیعی در شمال و مناطق غربی افغانستان را به خود اختصاص داده است. هینگ یکی از نباتات اصیل طبیعی افغانستان و ایران به شمار می رود که از انواع مختلف برخوردار است. قابل ذکر است که انواع مختلف این نبات شیره تولید نمی کنند و در ارتفاعات ۷۰۰ الی ۲۴۰۰ متری از سطح بحر بوده که از قابلیت رشد و نموی خوبی برخوردارند.

زمانیکه آهن در بدن جذب شود، به واسطه آن آکسیجن تازه به قلب انتقال میگردد که برای مریضان قلبی مفید میباشد. ماهی پروری یک فرصت خوب برای کسانی است که میخواهند با استخدام افراد کمتر کاروبار پرمفعت تر را آغاز نمایند. برای یک زمین دار کوچک که بخواهد کاروبار ماهی پروری را آغاز نماید، اندازه زمین باید یک جریب یعنی ۲۰۰۰ متر مربع باشد که در آن دند احداث نماید. در صورتیکه کار ماهی پروری از شروع فصل بهار آغاز گردد، ماهی ها بعد از هفت ماه میتوانند به فروش برسند. مساحت معیاری یک دند ۲۰۰۰

متر مربع می باشد.
از یک جریب دند میتوان ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ کیلوگرام ماهی بدست آورد.
در جریان پرورش ماهی، مالک جهت مراقبت از آن در یک شبانه روز به یک الی یک و نیم ساعت وقت نیاز دارد، اما تنها در زمان جمع آوری حاصل به کارکنان بیشتر ضرورت می باشد. در مرحله دوم حاصل دهی یا حاصل دهی پی در پی مفاد خالص بیشتر می باشد، چونکه در مقایسه با مرحله نخست به سرمایه گذاری کمتری نیاز است و اندازه سرمایه گذاری در مرحله اول نسبتاً بیشتر می باشد. اما با انتخاب طریقه های درست می توانیم حاصلات خوب و کاروبار دوامدار را ایجاد نماییم.
تقاضای گوشت ماهی در افغانستان نسبت به تولید آن بیشتر است. بناً، تاجر ملی مجبور است تا برای رفع تقاضای بازار، ماهی مورد نیاز را از خارج وارد نماید. به منظور رفع تقاضای هموطنان در خصوص ماهی های تازه داخلی، به احداث دند های بیشتر ماهی پروری نیاز احساس میگردد.

ماهی های وارداتی در کارتن ها و بوجی های یخ زده تحت شرایط خاص آورده میشوند و در اکثر اوقات شرایط انتقال مد نظر گرفته نمی شود که منجر به از بین رفتن کیفیت گوشت ماهی میگردد. در زمستان گذشته قیمت یک کیلو گوشت ماهی یخچالی بین ۳۵۰ - ۱۰۰ افغانی و گوشت ماهی وطنی بین ۳۰۰ تا ۱۰۰ افغانی بود که خرید آن برای هموطنان ما دشوار بود. قیمت ماهی های وارداتی نسبت به ماهی های وطنی ارزانتر است. این تفاوت به این دلیل است که ماهی های وارداتی تازه نبوده، زمان زیادی از نگهداری آن سپری می شود و به سبب بوی بد مردم آنها را دوست ندارند. ماهی های وطنی بر حسب تقاضا به بازار آورده میشوند و به همین علت مردم آنرا نسبت به ماهی های وارد شده ترجیح میدهند. صندوق انکشاف زراعت همیشه تلاش نموده تا سکتور ماهی داری و ماهی پروری را با اعطای قرضه های کوتاه مدت و طویل مدت حمایت نماید تا کشور عزیز ما در این سکتور تا حد ممکن خود کفا شود.

ماهی داری و ماهی پروری در اقتصاد ملی و فردی از ارزش گسترده ای برخوردار میباشد. امروزه در کشور های مختلف جهان از ماهی پروری و فروش آن به پیمانہ وسیع استفاده به عمل می آید. علاوه بر اینکه گوشت ماهی منبع غذایی خوبی بوده، ماهی داری و ماهی پروری یک شغل با ثبات و پر درآمد برای دهاقین عزیز ما می باشد و یک منبع خوب غذایی را نیز به دسترس فامیل های آنها قرار میدهد. در کشور عزیز ما، ماهی ها در دند های خاکی، دریا ها، جهیل ها و سایر ذخایر آبی بشکل طبیعی و یا در فارم های مصنوعی نگهداری میشوند. دولت افغانستان و موسسات خیریه خارجی کوشش به خرج داده اند تا در مناطقی که برای ماهی پروری مناسب اند، پرورشگاه های ماهی های قابل فروش را در دند های خاکی ایجاد نموده تا تولید ماهی را وسعت دهند. به اساس گزارش وزارت زراعت، سکتور ماهی در حال حاضر نسبت به هر زمانی دیگر رونق یافته است، هر چند در اکثر بازار های کشور ماهی های بی کیفیت وارداتی موجود می باشند. اکنون، سالانه به مقدار ده هزار میتریک تن ماهی در ولایات کندهار، هلمند، کنر، ارزگان، ننگرهار، لغمان، بلخ، بامیان، کابل و نیمروز در دند های خاکی تولید میگردد. در کشور ما مکان مناسب برای ماهی پروری مناطقی است که در طول سال در آن آب تازه موجود بوده و خاک آن مناسب باشد.

فعلاً، فارم ماهی قرغه از جمله فارم های بزرگ در سطح کشور به شمار میرود. وزارت زراعت پلان دارد تا چنین فارم هایی را در ولایات بلخ، ننگرهار و بامیان احداث نماید. صندوق انکشاف زراعت برای دهاقینی که قصد کاروبار ماهی پروری را داشته باشند، قرضه های کوتاه مدت و طویل مدت را فراهم می نماید. ماهیت گوشت ماهی در قرآن عظیم الشان نیز ذکر گردیده و به گوشت ماهی به عنوان گوشت تازه اشاره شده است. تحقیقات جدید بیولوژیکی نشان میدهد که گوشت ماهی برای امراض قلبی یک ادویه خوب و تداوی موثر است؛ به سبب اینکه در گوشت ماهی کلسترول و بقایای آن به پیمانہ کم موجود می باشد. موضوع مهمتر اینکه گوشت ماهی در سیستم هاضمه انسان به سادگی هضم میگردد. افرادی که در یک هفته دو و یا سه بار از گوشت ماهی استفاده می نمایند به پیمانہ زیادی از امراض قلبی در امان می باشند.

برای کاهش دادن خطر امراض قلبی، لازم است تا گوشت سفید ماهی در رژیم غذایی انسانها به عنوان یک عنصر اساسی شامل گردد. مریضان قلبی باید از سودیم کمتر استفاده نمایند، اما استفاده از کلسیم برای آنها ضروری می باشد. در گوشت ماهی از یک سو سودیم در آن به اندازه زیاد نیست و از سوی دیگر کلسیم و آهن به مقدار کافی در آن موجود میباشد.

ماهی پروری یا کاروبار پایدار و پردرآمد

داکتر ایمل «ارمان»
رئیس هیئت عامل صندوق انکشاف زراعت

برای تماشای یک مستند کوتاه در رابطه با ماهی پروری در افغانستان به صفحه فیسبوک صندوق انکشاف زراعت در آدرس ذیل مراجعه کنید.

<https://www.facebook.com/adfghanistan>

آمار، ارقام و دستاوردهای

صندوق انکشاف زراعت

اخذ تائیدی

۱۳,۳ میلیارد افغانی قرضه

از نزد کمیته های منظوری از بدو تاسیس تا کنون

01

توزیع بیش از

۱۰,۷ میلیارد افغانی قرضه

از بدو تاسیس تا کنون

02

مستفید ساختن بیش از

۵۶,۴۱۹ تن دهقان

بطور مستقیم از بدو تاسیس تا کنون و اشتغال زایی
برای مدها تن از طریق اعطای قرضه به سکتور زراعت

03

اخذ

۱,۹ میلیارد افغانی منظوری قرضه

از نزد کمیته های مربوطه به رهبری وزارت
محترم زراعت در سال ۲۰۲۰

04

05

جمع آوری بیش از
۹۵,۳ میلیون افغانی قرضه
های لاحصول در سال ۲۰۲۰
از طریق محاکم و ارگان های حقوقی

06

توزیع بیش از
۱,۵ میلیارد افغانی قرضه
در سال ۲۰۲۰
به کوپراتیف ها و کاروبار های زراعتی، فابریکه-
های غذایی، صادر کنندگان میوه و میانجی های مالی

07

بدست آوردن بیش از
۱۲۵,۴ میلیون افغانی
عواید خالص
مستحق انکشاف زراعت در سال ۲۰۲۰

08

طی مراحل درخواست های قرضه
بیش از ۹۷ شرکت زراعتی
و تشبثات مرتبط با مالداري در سال ۲۰۲۰

صندوق انکشاف زراعت

جلسه کمیته اعتبارات صندوق انکشاف زراعت | ۱۳ ثور ۱۴۰۰

جلسه شورای عالی صندوق انکشاف زراعت | ۱۹ جوزا ۱۴۰۰

جلسه کمیته اعتبارات صندوق انکشاف زراعت | ۴ سنبله ۱۳۹۹

مراسم امضای تفاهم نامه قرضه صندوق انکشاف زراعت | ۹ جوزا ۱۴۰۰

شورای آگاهی دهی به خانم های شاغل در زراعت - کابل | ۳ حوت ۱۳۹۹

شورای قرضه دهی صندوق انکشاف زراعت در ولایت قندهار | ۲۸ میزان ۱۳۹۹

گردآوری و تدوین: نرگس غزنوی

همه چیز در مورد ...

نگهداری گیاهان در منزل

از امروز یک گلدان به زندگی خود اضافه کنیم.

بعضی ها به این باورند که نگهداری گیاهان نیاز به دانش و مهارت های خاصی دارد. این باور تا جایی صحیح است. اما گیاهان بیشتر از هر چیز دیگری، نیاز به توجه و مراقبت دارند. شاید برایتان سؤال خلق شود که اصلاً چرا باید در خانه، محیط کار و یا حتی سرک های شهرمان گل و گیاه بکاریم؟ در ذیل به فواید گیاهان بالای روح و جسم شما اشاره شده است.

فواید گیاهان:

- گیاهان باعث تقویت تمرکز، خلاقیت، و روحیه شما می شوند.
- گیاهان توانایی کاهش استرس، خستگی، و حتی درمان زخم را دارند.
- گیاهان هوای داخل و طراف اتاق را به وسیله جذب کربن دای اکساید و تولید اکسیژن پاک و مرطوب می سازند که این امر باعث شادابی جلد می شود.
- گیاهان با کاهش آلودگی های صوتی، آرامش بیشتری به زندگی شما می بخشند.
- گیاهان باعث بهبودی سریعتر شما از انواع بیماری ها می شوند.

با خواندن این مطالب، قطعاً به فکر خریدن یک گلدان و یا حتی بیشتر کردن گلدان های خانه تان افتاده اید! طوری که پیش از این ذکر شده بود، گیاهان نیاز به توجه و مراقبت های خاصی دارند. در این مقاله به نکات مهم و اساسی در مورد نگهداری گیاهان در محیط های بسته می پردازیم. فرقی نمی کند اگر شما در خانه ای با حویلی و باغچه کلان، یا در آپارتمانی کوچک زندگی می کنید؛ برای هر نوع محیط، گیاهان خاصی وجود دارند. چند نکته اساسی در مورد نگهداری گیاهان وجود دارند که عبارتند از:

۱) نور آفتاب: بیشتر گیاهان، به خصوص گیاهانی که گل و میوه می دهند، به ۶-۸ ساعت نور مستقیم آفتاب نیاز دارند. اگر شما در خانه ای زندگی می کنید که به باغچه ای با نور آفتاب کافی دسترسی ندارید، بالکن ها و بام ها می توانند جایگزین خوبی باشند. گیاهانی مانند بعضی

سبزیجات خاص که به نور زیادی ضرورت ندارند را می توان در کنار کلکین اتاق ها نیز پرورش داد.

۲) خاک: خاکی که در گلدان ها به کار می رود هرچند طبیعی، اما از نظر نوعیت و ترکیبات درونی با خاکی که در باغ یا باغچه ها استفاده می شود متفاوت می باشد. برای نگهداری گیاهان در گلدان، از خاک گلدان استفاده کنید زیرا خاک گلدان بسیار سبک می باشد که باعث جریان هوا و در نتیجه، رشد بهتر ریشه گیاه می شود. همچنان، خاک گلدان عقیم می باشد که از انتقال بیماری ها به خانه شما جلوگیری می کند.

۳) آب: آب یکی از عمده ترین نیازهای یک گیاه می باشد. این نیاز در گیاهانی که در گلدان نگهداری می شوند بسیار بیشتر است؛ گاهی حتی چند بار در طول روز. اگر گلدان های زیادی دارید، بهتر است از آب پاش برای سهولت در آبیاری گلدان های خود استفاده کنید.

۴) رطوبت: اگر گلدان های تان را در فضای بسته نگهداری می کنید، بهتر است کمی رطوبت برای رشد هر چه بیشتر و بهتر گیاه نیز تامین کنید. برای این کار می توانید یک ظرف آب را در نزدیک گلدان تان قرار دهید.

چه گیاهانی را در آپارتمان نگهداری کنیم؟

۱) گیاهان خوراکی: نعنا، نوش پیاز و ریحان از جمله گیاهانی هستند که قابلیت رشد در گلدان را دارا می باشند و در آشپزی روزانه شما قابل استفاده هستند.

۲) سبزیجات سالاد: سبزیجاتی مانند کاهو و پالک گیاهانی با ریشه کم عمق و رشد سریع می باشند. شایان ذکر است که این نوع نباتات نیاز به آب فراوان دارند.

۳) بادنجان رومی: گیاه بادنجان رومی بسیار سریع رشد می کند و سنگین می شود که در گلدانی با قطر حداقل ۳۰ اینچ قابل نگهداری است.

۴) مُرچ: مُرچ از جمله گیاهانی می باشد که در گلدان رشد خوبی دارند. مُرچ علاوه بر اینکه یک خوراکی می باشد، جنبه زینتی نیز دارد.

۵) لیمو: درختچه های لیمو اگر ۶-۸ ساعت نور آفتاب (روزانه) و مقدار کمی رطوبت بگیرند، یکی از بهترین گیاهان برای نگهداری در محیط های بسته می باشند. درختچه های لیمو ماده ای چسبناک تولید می کنند. برای جلوگیری از ریختن این ماده روی فرش یا زمین، می توانید ظرفی را در زیر گلدان قرار دهید.

مراقبت های باغبانی در آپارتمان:

۱) آبیاری: گیاهان در هنگام رشد آب زیادی مصرف می کنند؛ طوری که خاک موجود در گلدان به سرعت خشک می شود. برای آبیاری به موقع گیاه، انگشت خود را ۱-۲ اینچ در خاک فرو برید تا از خشک بودن خاک اطلاع پیدا کنید.

۲) تغذیه: همانند دیگر زنده جانان، گیاهان نیز نیاز به تغذیه مناسب دارند. کود های طبیعی و کیمیاوی می توانند تغذیه خوبی برای گیاهان باشند. کود دهی باید بنا بر نوع و نیاز گیاهی که از آن نگهداری می کنید به طور مرتب صورت گیرد.

۳) مشکلات: آفات در هر شرایط و محیطی وجود دارند. ساده ترین و طبیعی ترین روش برای حل این مشکل چیدن برگ هایی است که رنگ شان تغییر کرده است و یا سوراخ شده اند.

۴) حاصل گیری: اگر گیاهی که دارید میوه می دهد، حاصل گیری یک امر مهم در نگهداری آن محسوب می شود. باید زمان مناسب حاصل گیری از گیاه تان را بدانید. حاصل گیری به موقع می تواند باعث افزایش حاصل در بعضی از گیاهان شود.

باغبانی یکی از عام ترین و سالم ترین تفریحاتی است که شما می توانید با کم ترین امکانات و هزینه آن را در خانه، محل کار، و در محیط های مختلف در شهرتان انجام دهید. باغبانی برای شما آرامش و اعتماد به نفس به ارمغان می آورد.

تعریف، مزیت، آمار و معلومات در رابطه با

سرمایه گذاری مستقیم خارجی

ار ثقاء پار امترهای لازم برای جذب این سرمایه گذاری ها در افغانستان تا چه اندازه حیاتے است؟

نور علم حکیم یار | رئیس اجرایی حرکت افغانستان یا اداره حمایت از سرمایه گذاری و تجارت در افغانستان

های داخلی از موضوعات محلی ضرورت ندارند. در عوض، شرکت های داخلی تکنالوجی و تجربه آنها را دریافت می کنند. این نوع سرمایه گذاری ها همچنان دارای ظرفیت بالا برای اشتغال زایی در کشور میزبان است. سرمایه گذاران خارجی معمولاً موقعیت هایی را برای سرمایه گذاری انتخاب میکنند که در آن نیروی کار با هزینه کمتر قابل دسترس باشد. برای مثال شرکت های بزرگ امریکایی زیادی وجود دارند که در کشور چین سرمایه گذاری کرده اند. این کار میتواند دلایل متعددی داشته باشد و یکی از آنها وجود نیروی کاری ارزان در چین است.

سرمایه گذاری مستقیم خارجی به شکل گیری سرمایه انسانی، ادغام تجارت بین المللی، و ایجاد فضای تجاری رقابتی کمک میکند. زمانی که کشور میزبان با بحران مالی روبرو می شود، FDI کمتر از سایر اشکال ورود سرمایه، تمایل به عقب نشینی دارد؛ چرا که آنها زیرمجموعه های زیادی در کشور داشته و در فضای کاری کشور میزبان بشکل عمیق تری دخیل هستند. به همین دلیل، افزایش میزان سرمایه گذاری خارجی به شکل FDI، کشور میزبان را در مقابل خروج سریع سرمایه در زمان بحران، کمتر آسیب پذیر می سازد. اگر افغانستان در طی یک یا دو دهه گذشته قادر به جذب سرمایه گذاری خارجی می بود، از پاندمیک کووید ۱۹ اخیر به این شدت ضربه نمیخورد؛ زیرا سرمایه گذاران مستقیم خارجی تمایل به پلان دراز مدت داشته و همیشه نسبت به تشبثات کوچک و متوسط در کشور میزبان از قدرت بیشتری برخوردارند. سرمایه گذاری مستقیم خارجی همچنان منبع مهمی برای تامین کسری های حساب جاری است. تاثیر حکومت داری بر ورودی های سرمایه گذاری مستقیم خارجی، نخست از طریق تاثیر نهاد ها بر فضای سرمایه گذاری یک کشور و دوم از طریق کاهش هزینه های داد و ستد، هزینه های تولید و عدم قطعیت می باشد. رشد اقتصادی کشور ها در کنار کیفیت حکومت داری، از عوامل مهم دیگری است که بالایی تضمین FDI شرکت های چیند ملیتی تاثیر می گذارد.

حکومت داری، سرمایه گذاری مستقیم خارجی، و رشد با یکدیگر در تعامل هستند. شاخص سرمایه

کشور های میزبان مزایای متعددی را از سرمایه گذاری مستقیم خارجی (Foreign Direct Investment) دریافت میکنند. اول تر از همه، سرمایه گذاری مستقیم خارجی نسبت به سایر اشکال ورود سرمایه، برای رشد و توسعه در دراز مدت مناسب تر است، زیرا سرمایه گذاری مستقیم خارجی منبع عمده تکنالوجی و دانش مسلکی است. سرمایه گذاران خارجی نه تنها منابع نقدی بلکه تکنالوجی، تخصص، و موارد دیگری را نیز با خود به همراه دارند که کشور میزبان می تواند از آنها بهره مند شود. متأسفانه، افغانستان به دلایل مختلفی نتوانسته است سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) را جذب کند و این امر ما را در رابطه با سکتور تکنالوجی از کشورهای در حال توسعه و حتی برخی از ممالک توسعه نیافته در موقعیت عقب تری قرار میدهد.

سرمایه گذاری مستقیم خارجی توسط روش های مختلف این امکان را به وجود می آورد تا دانش و تکنالوجی از شرکت های خارجی به شرکت های داخلی سرازیر شوند. سرمایه گذاران خارجی که مستقیماً در یک کشور سرمایه گذاری میکنند، معمولاً این کار را در مشارکت با شرکت های داخلی انجام می دهند، چرا که آنها به شبکه ارتباطات، سلسله مراتب عرضه، و دانش شرکت

سرمایه گذاری مستقیم خارجی یا (FDI) چیست؟

سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) عبارت است از سرمایه گذاری یک شرکت یا شخص حقیقی در کشوری دیگر جهت تجارت یا تولید که از منظر علم اقتصاد، این فعالیت در نقطه مقابل سرمایه گذاری در سهام (به انگلیسی: portfolio investment) قرار می گیرد که سرمایه گذاری تاثیر پذیر از شرایط اقتصادی کشور هدف محسوب می شود.

گذاري DBI يک نظرسنجي جهاني است که سالانه توسط بانک جهاني در ۱۹۰ کشور انجام شده و در آن کشور ها بر اساس ميزان سهولت تجارت نظر به ۱۱ شاخص رتبه بندي می شوند. گزارش DBI تا سال ۲۰۲۰ دارای ۱۰ شاخص بود اما يک شاخص جديد تحت عنوان «قرارداد با دولت» به تازگي اضافه شده است. افغانستان در مقام نه چندان خوشايند ۱۷۶ از ۱۹۰ کشور ايستاده است. در گزارش DBI سال جاري ممکن است رتبه افغانستان بدتر هم شود. به دليل پی ثباتی سياسی، عدم اصلاحات متداوم، طول کشيدن تدارکات سيستم حکومتي و مشکلات در ساير زمينه هايی که DBI در رابطه با آنها معلومات جمع آوری میکند، به نظر نمیرسد که رتبه افغانستان بهبود یافته باشد.

افغانستان از پتانسيل جذب سرمايه گذاري مستقيم خارجي در پروژه های مشارکت سکتورهای عمومي و خصوصي (PPP) برخوردار می باشد. اما اين کشور نیاز به ثبات، ارائه پروژه

گراف سرمايه گذاري خارجي در افغانستان منبع: بانک جهاني | از وبسایت: www.macrotrends.net

سرمايه گذاري مستقيم خارجي در افغانستان - تاريخچه ديټا از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹

سال	جریانات ورودی سرمايه به دالر امريکايي	فيصدي توليدات ناخالص داخلي
۲۰۱۹	\$۰٫۰۲B	۰٫۱۲ %
۲۰۱۸	\$۰٫۱۲B	۰٫۶۱ %
۲۰۱۷	\$۰٫۰۵B	۰٫۲۶ %
۲۰۱۶	\$۰٫۰۹B	۰٫۴۸ %
۲۰۱۵	\$۰٫۱۷B	۰٫۸۵ %
۲۰۱۴	\$۰٫۰۴B	۰٫۲۱ %
۲۰۱۳	\$۰٫۰۵B	۰٫۲۴ %
۲۰۱۲	\$۰٫۰۶B	۰٫۲۸ %
۲۰۱۱	\$۰٫۰۵B	۰٫۲۹ %
۲۰۱۰	\$۰٫۱۹B	۱٫۲۰ %
۲۰۰۹	\$۰٫۰۶B	۰٫۴۵ %
۲۰۰۸	\$۰٫۰۵B	۰٫۴۴ %
۲۰۰۷	\$۰٫۱۹B	۱٫۹۴ %
۲۰۰۶	\$۰٫۲۴B	۳٫۴۱ %
۲۰۰۵	\$۰٫۲۷B	۴٫۳۶ %
۲۰۰۴	\$۰٫۱۹B	۳٫۵۸ %
۲۰۰۳	\$۰٫۰۶B	۱٫۲۸
۲۰۰۲	\$۰٫۰۵B	۱٫۲۳ %
۲۰۰۱	\$۰٫۰۰B	۱٫۲۳ %
۲۰۰۰	\$۰٫۰۰B	۱٫۲۳ %

سرمايه گذاري مستقيم خارجي به شکل گيري سرمايه انساني، ادغام تجارت بين المللي و ايجاد فضای تجاري رقابتي کمک میکند.

های با کيفيت برای سرمايه گذاران، تعيين بسته های تشويقي، تسهيل روند تجاري، گفتمان مداوم و موثر با سکتور خصوصي و در نظر گرفتن به موقع مشکلات آنها دارد. بر اساس بعضي از منابع، حاشيه دريافت مفاد در کشور هايی که افغان های ثروتمند در آن سرمايه گذاري کرده اند، در حال کاهش يافتن است. افغانستان يک بازار دست نخورده است و حاشيه مفاد در آن بالا است. با آمدن صلحي که اجتناب ناپذير به نظر ميرسد، افغانستان به يک مقصد سرمايه گذاري تبديل خواهد شد.

با اين حال، با سياست های فعلی و پی ثباتی سياسی و اقتصادي جذب سرمايه گذاري مستقيم خارجي غير ممکن است. توصيه می شود که دولت افغانستان ابتدا با کسانی که در حال حاضر سرمايه گذاري کرده اند صحبت کرده و رضایت آنها را داشته باشد. ثانياً، آنها بايد کسانی که در کشور های ديگر سرمايه گذاري کرده اند، يا در جستجوی سرمايه گذاري در کشور های ديگر اند را متقاعد بسازند. همسايه های شمالی افغانستان، در های شان را به روی سرمايه گذاران افغان باز کرده اند و اگر دولت افغانستان به زودي اقدام نکند، برای پيشرفت صنعت، اشتغال زايی، و تقويه بنيه ماليات، دير خواهد شد.

ترجمه و ويرایش: عارف بيگران و زهرا حيدري

د پنبې تولید او کرنه زموږ د هېواد یو له خورا مهمو کرنیزو پیداوارو شمېرل کېږي. د پنبې د تولید او پروسس ارزښت د هېواد د اقتصاد برخه کې په ځانګړې توګه کرنیزه برخه کې ثابت او ښکاره دی. پداسې حال کې چې زموږ کروندګر د دې ټولو ستونزو کالو برسېره تر ټولو کمه ګټه ترلاسه کوي.

ایچ د پنبې لپاره له ٦.٥ تر ٧.٥ دی. دا چې د پنبې رېښه ډېره ژوره ځي، نو اړینه ده چې له کښته مخکې ځمکه ښه ژوره قلبه شي، لویې پي ماتې شي، هرزه واښه له منځه یوړل شي، ډېرې ټولې او ځمکه هواره شي.

د ځمکې د پیاوړتیا لپاره له کښته مخکې باید له ١٠ تر ١٢ کیلو ګرامه پي ای پي (توره سره)، ٢٠ کیلو ګرامه یوریا یا سپینه سره او له ٦ تر ١٠ ټنه ورسته شوې حیواني سره یا ښه وروست شوي کمپوسټ سره ګډ او په یو جریب ځمکه کې پي وپاشي. هغه ځمکې چې پنبې پکې کرل کېږي، باید نوبتي کرنه پکې ترسره شي، ترڅو د ناروغیو، آفتونو څخه خوندي او د خاورې د حاصلخېزۍ او جوړښت لامل شي. په نوبتي کرنه کې جوار، شفتله، وربشې، نخود، لوبیا او داسې نور بوټي کرل کېږي.

کرنه کې د تخم ټاکل ډېر اړین دي ځکه دغه تخم زموږ ستونزو ته ځواب ویونکي دی، نو ځکه د تخم ټاکنه کې باید ډېر ځیر اوسو. ښه تخم

غاښونه لري. د دې بوټي حاصل د هغه د غوږې څخه عبارت دی: چې اوږدوالی یې له ٢.٥ تر ٥ سانتي متره رسېږي. د پنبې د ښې ودې لپاره اوږد فصل (له ١٨٠ تر ٢٠٠ ورځو) چې پخېندن وینلري، خاوره کې ور لنده بل او ور اندازه لمر، د نسبي حرارت او وچ اقلیم درلودل اړین شمېرل کېږي. د پنبې تخم له ١٤ تر ١٨ درجې د سانتي ګرېډ تودوخه کې په زرغونېدو (تبغ وهلو) پېل کوي، پداسې حال کې چې د زر یا تېزې تبغ وهنې لپاره ور تودوخه له ١٨ تر ٣٠ درجې د سانتي ګرېډ ده او دا هم باید روښانه شي چې د پنبې د ښې نمو لپاره ور تودوخه له ٢٧ تر ٣٢ درجې د سانتي ګرېډ ده، مګر د ٤٠ څخه لوړه او د ١٢ درجو څخه ټیټه درجه د تودوخې د بوټي نمو دروي، ګلان او غوږې رږږي. په عمومي توګه د پنبې د بوټي عمر ١٧٠ ورځې (شاوخوا) دی.

د پنبې بوټي هر ډول خاوره کې وده کوي، رسوبي خاوره کې تر ټولو ښه وده کوي، د دې ترڅنګ د خاورې پي ایچ باید له ٥.٥ تر ٩ وي، خو ور پي

دکرني اوبو لګولو او مالدارۍ وزارت د پنبې د ترویج ریاست د مالوماتو پر بنسټ د افغانستان ځینو ولایتونو کې د پنبې کښت ډېر ترسره کېږي، چې عبارت دي له بغلان، کندوز، تخار، سمنګان، بلخ، جوزجان، فاریاب، هرات، ننگرهار، بادغیس، فراه، هلمند او کندهاره، چې یادو ولایتونو کې هر کال نږدې په (٩٧٢، ٤٣) هکتاره ځمکه پنبه کرل کېږي، چې نږدې (٧٨٧، ٥٣) مېټریک ټنه دانه لرونکې پنبه ور څخه په لاس راځي.

د پنبې کرل او تولید نه یواځې دا چې زموږ د کرنې خصوصي سکتور او د هېواد اقتصادي پیاوړتیا کې رغنده رول لري، بلکې د تولید، پروسس او صنعت برخه کې یې ډېری خلک هم په کار بوخت کړي دي، په ځانګړې توګه هغه هېوادونو کې چې پي نوي د پرمختګ په لور ګامونه اخېستي او تر اوسه پکې ساینس او تکنالوژۍ د پام وړ پرمختګ نندې کړي.

زموږ هېواد کې هم د پنبې کرل ورځ تر بلې د ډېرېدو په حال کې دي او د هېواد یو له خورا مهمو صادراتي توکو څخه شمېرل کېږي.

معمولاً د ١٠٠ کیلو دانه لرونکې پنبې څخه نږدې ٣٣ کیلو خالصه پنبه، ١٠ کیلو ناخالصه غوړي، ٥٥ کیلو کنجاړه او دوه کیلو ضایعات ورکوي.

افغانستان کې د پنبې ستر ډولونه چې زیات کرل کېږي عبارت دي له: اکالا ١٥-١٧-٣٠، اکالا ١٥-٢٠-٤٤، مکسیک، اکالا ١٥-١٧-٩٩، اکالا ١٠-٨-١٠ F او پلانکو پالاما څخه. پنبه د ګل لرونکو بوټو له ډلې ده چې د رېښو عمودي سیستم لري، د تڼي لوړوالی یې له ٦٠ څخه تر ٢٥٠ سانتي مترو پورې رسېږي، خو په هغه سیمو کې چې معتدل ژمی لري، د بوټي لوړوالی تر ٥ متره رسېږي. د بوټي پاني بېلابېل ډولونه لري، چې پاني یې معمولاً له ٣ تر ٧ پورې غوړونه یا

باید د سیمې د اقلیم سره توافقي ولري، ترڅو ډېر حاصل ورکړي، د ناروغېو او آفتونو مقابل کې مقاومت وي، تخم باید سوچه وي، د حاصل ټولول پي آسانه وي، تر ټولو اړین چې د ښه کفیت او مارکېټ درلودونکی وي او د کښت څخه مخکې یو د دغه فنګس وژونکو لکه تیرام، ویتاواکس او سورسان سره معامله شي. پنبه کولی شي چې د بېلابېلو چاپیریالونو شرایطو سره ځان جوړ او خپل

حاصل ډېر کړي،
نو ځکه پنبه د
هېواد په ختیځو،
سویل ختیځو
او لویدیځو
سیمو کې د غنمو
د حاصلاتو له
ټولولو وروسته
کرل کېږي، خو
بغلان، کندوز،
تخار، فاریاب او
بلخ کې یې د کښت
وړ وخت د وري
له ۱۵ د غبرګولي
تر ۱۵ پورې دی.

تراکتور یا نورو وسایلو له لارې په پوره اندازه سره او تخم په یوځای کارول کېږي. په هر جریب ځمکه کې ۲ کیلوګرامه تخم کرل کېږي او د دوو بوټو ترمنځ ۲۰ څخه تر ۲۵ سانتي متره واټن پرېښودل کېږي او په هر سوري کې د ۵ څخه تر ۸ سانتي مترو ژوروالي سره یوازې یو دانه تخم اچول کېږي. افغانستان کې کروندګر په معمولي توګه د دوه ډوله سرې څخه ګټه اخلي چې عبارت دي له: ډي ای

بېکاره بوټی د اوبو په جذب، خوراکي موادو او لمر د وړانګو اخیستلو کې د پنبې له بوټي سره سیالي کوي چې دا کار د پنبې په حاصلاتو کې د ۳۰-۲۰ سلنه پورې کم والی راولي. د هرزه وښو د مخنیوي لپاره بېلابېلې لارې چارې موجودې دي لکه کرنیزې لارې، میخانیکي لارې، فزیکي لارې، بیولوژیکي لارې او ورسې یې کیمیاوي مخنیوی دی، چې د دې لارو څخه په ګټه اخیستنه بزګر کولی شي، د مضره

بوټو څخه په ښه ډول
مخنیوی وکړي.

د پنبې حاصلاتو ټولول
هغه وخت پېلېږي چې
۶۰ سلنه شاوخوا غوړې
غوړېدلې وي، دوهم او
دریم ځل ټولول د ۱۰-
۲۰ ورځو په څنډ سره
پېلېږي. یوکس په یوازې
ځان کولی شي د یو جریب
کرنیزې ځمکې څخه د
۶۰-۴۰ ساعتونو په
اوږدو کې پنبه ټوله کړي.
د پنبې د ټولولو پر مهال
باید لاندې ټکي په پام کې
ونیول شي.

۱. د پنبې ټولونکی باید
ځانګړې ځان ساتونکي

جامي په تن ولري. ۲. د پنبې د ټولولو لپاره باید له نځي بوجو څخه کار واخېستل شي. ۳. د پنبې ټولول باید د ورځې لس بجې شاوخوا پېل شي. ۴. پنبه باید په منظم او مسلکي توګه ټوله شي. ۵. هر ځل ټوله شوې پنبه باید په جلا ډول سره زیرمه شي، ځکه چې لومړی ځل ټوله شوې پنبه د کفیت له نظره ښه وي. ۶. د پنبې ټولول باید د بوټي د لاندې برخې څخه پېل شي. ۷. دانه لرونکې پنبه باید تر حاصل ټولولو وروسته د یو څه وخت لپاره په وچ ځای کې وساتل شي. ۸. کله چې پنبه بېسته بندې کېږي، نو اضافي توکي لکه د پنبې مړې غوړې، نابالغه غوړې، ویښته، پاني او نور بېکاره توکي باید ترې ټول او لېږي شي. ۹. پنبه باید په وچ ځای کې وساتل شي او ډېر فشار پرې رانشي، ځکه چې د زیات فشار له امله کفیت یې خرابېږي. په یو مترمکعب ځای کې باید ۱۱۴ کیلوګرامه دانه داره پنبه ډېرمه شي. ۱۰. دانه داره پنبه باید ژر تر ژره پروسس شي.

**د پنبې بوټی د بېلابېلو ناروغېو لکه
فنګسي، باکټریايي، ویروسي او
نیماتوډي ناروغېو تر حمله لاندې
راځي، خو د ناروغېو شدت
او خپرېدل د بوټي تر محیطي
شرایطو او حساسیت پورې اړه او
توپیر لري.**

د پنبې کښت هرکال د ناروغېو او آفتونو له امله د ډېر زیان سره مخامخ کېږي لکه ورنیسملې او فیزواریمي ناروغی، دقرغې ناروغی، نباتي سپړې، سپین رنګي مچان او داسې نورې ناروغی او آفتونه د پنبې حاصلات کموي. چې ددې ناروغېو او آفتونو د مخنیوي لپاره بېلابېلې لارې موجودې دي، لکه میخانیکي، کرنیزې، بیولوژیکي او کیمیاوي لارې چې د دې په واسطه ددې ناروغېو او آفتونو څخه مخنیوی کېږي.

پي او یوریا څخه. د پنبې د کښت لپاره معمولاً په هر جریب ځمکه کې ۲۵ کیلوګرامه ډي ای پي، ۵۰ کیلوګرامه یوریا او ۵۰ کیلوګرامه پوټاشیم سلفیټ کارول کېږي. په عمومي توګه دځمکې دآماده کولو په وخت کې ۳۰٪ څخه تر ۴۰٪ پورې توره او سپینه سره کارول کېږي، ۲۰٪ سپینه سره په لومړي ځل اوبیوخور کې کارول کېږي، او د لومړني کل ترغوړېدو وروسته ۴۰٪ څخه تر ۵۰٪ پورې سپینه سره کارول کېږي.

دجویه کشی او خطي طریقودکښت په صورت کې په عمومي توګه لومړي ځل خړوب دکښت دشرېبې او اووي اوۍ څخه وروسته ترسره کېږي. دوهم ځل اوبیخور د لومړي اوبیخور څخه ۱۵-۱۰ ورځې وروسته ترسره کېږي دریم او وروسته نورې اوبه خوري په خاورې په ځانګړتیا او اقلیمي وضعې پورې اړه لري. د حاصل د راټولولوڅخه پوره یوه میاشت مخکې باید اوبه خور بند شي، خو د تخم شیندلو په طریقه کې باید د ځمکې د وتره کېدو لپاره د کښت ځای اوبه خور شي، چې لومړی ځل اوبیخور د ۵۰-۴۵ ورځو وروسته له کرلو ترسره کېږي.

دوهم او دریم ځل اوبه خور د خاورې په ډول او اقلیمي شرایطو پورې اړه لري، خو په ټاکلي اندازه د لنډه بل شتون د ودې په حساسو مرحلو کې د غوړې په تشکیل او په ټولیزه توګه د حاصل په زیاتوالي مثبت اغېز لري، له بل پلوه د لنډه بل د نه شتون په صورت کې کېدای شي یو په درېیمه برخې په اندازه حاصلات کم شي. په عمومي ډول سره ویلی شو چې د پنبې بوټی د ټول ژوند په بهیر کې نږدې ۵۰۰ ملي لمېتره اوبو ته اړتیا لري، چې په ځینو سیمو او شرایطو کې ددې بوټي د اوبو اندازه د ۳۶۰ څخه تر ۹۰۰ ملي لمېتره پورې ټاکل شوې ده. د بېکاره یا هرزه بوټو لري کول د ۲۰-۱۵ ورځو وروسته له کښت څخه پېلېږي. د پنبې خیشاوې ته نه پاملرنه او د هغه ځنډول هرومرو بوټی زیانمنوي. بیا د بېکاره بوټو ایستل او پر وخت سره د هغوي مخنیوی د بېلابېلو ناروغېو او آفتونو د مخنیوي لپاره اړین کار دی. څېړنو ښودلې چې

**په افغانستان کی پنبه معمولاً
په دریو لارو سره کرل کېږي چې
عبارت دي له: د تخم شیندلو
طریقه، د تخم کرل په جویه یا
پوښته باندې او په خطی طریقه
سره کښت کول چې هره یوه لاره
به یی په لنډ ډول لاندې تشرېح
شي:**

■ ۱. د تخم د شیندلو لار: افغانستان کې تر ټولو عامه لاره ده. په دې سیستم کې اول ځمکه اوبه کېږي ورپسې قلمبه ده، تر قلمبه کولو وروسته بیا تخم دلاس په واسطه سره په قلمبه شوی ځمکه کې پاشل کېږي. بیا د تراکتور یا غوايانو په واسطه سره ماله یا هوارېږي. دې سیستم کې د بوټو او قطارونو ترمنځ فاصله په پام کې نه نیول کیږي او د یو جریب ځمکې لپاره ۱۵ کیلوګرامه تخم ته اړتیا ده.

■ ۲. د تخم کرل په جویه یا پوښته باندې: دې سیستم کې تر هر څه د مخه ځمکه ښه هوارېږي، وروسته ۱۲ کیلوګرامه ډي ای پي او ۲۰ کیلوګرامه یوریا په هر جریب ځمکه کې شیندل کېږي ورپسې یو یا دوه ځلې په ۹ پال قلمبه سره وهل کېږي. پدې سیستم کې د دوه پښتو یا جویو ترمنځ واټن د ۷۰ څخه تر ۸۰ سانتي مترو او ژوروالی یې د ۲۵ څخه تر ۳۰ سانتي مترو پورې وي. چې جویي باید د ختیځ څخه د لویدیځ په لور پرتې وي. د تخم مقدار د هر جریب لپاره ۳ کیلوګرامه ده. د دوو بوټو ترمنځ د ۲۵ څخه تر ۳۰ سانتي مترو واټن اټکل شوې ده. په هرځای کې به د ۵ څخه تر ۸ سانتي مترو ژوروالي سره ۲ یا ۳ دانې تخمونو اچول کېږي.

■ ۳. خطي طریقه: پدې سیستم کې هم په لومړي سر کې ځمکه ښه هوارېږي او بیا د مجهز

د چرگانو له هگېو د سالمونیا باکتریا جلا کول

پوهندوی محمد ناظر فیصل

له دې څېړنې څخه موخه دا ده چې د هگې دننه او بهر کې د سالمونیا مېکروب شتون ثابت کړل شي. هگې یوه ښه باکېفېته خوراکي ماده ده، چې خپل جوړښت کې بېلابېل خوراکي توکي او وېټامینونه لري او د یو بېلانس شوي خوراک په ډول انسان ترېنه په ښه ډول گټه پورته کوي، د چرگانو هگېو کارونه چې په ټولو ادیانو او مذهبونو کې کوم هیڅ اختلاف نلري په نړېواله کچه کارول کېږي او د پوره خوراک یوه ستره برخه جوړوي.

سالمونیا یو گرام منفي باکتریا ده چې د بېلابېلو خوراکي توکو د ککړتیا لامل ګرځي، یو له دغو خوراکي توکو څخه هگې ده چې هغه هم د سالمونیا له امله ککړېږي او د ناروغۍ لامل ګرځي، دې څېړنه کې ټولې ۳۰ هگې چې ۱۰ هگې د حبیب حسام پولټري فارم، ۱۰ هگې له کلیوالي چرگو او ۱۰ هگې د قزاقستان هېواد څخه راېږدول شوې وې او د ننگرهار، جلال اباد ښار د بېلابېلو دوکانونو څخه اخیستل شوې وې او د وترنری پوهنځي د مایکروبیولوژي لابراتوار ته لېږدول شوې وې او دا نښې په (S.S Agar) میډیا کې کلچر شوې.

پایله کې په درېو وارو گروپونو کې یوه نښه هم د سالمونیا مثبت نشوه او نور مایکرو اورگانیزمونه د *Shigella* په نوم باکتریاوو په کې شتون درلود، چې هغه ډېره د هگې د پوښ د پاسه میکروبونه وو او د قزاقي هگېو په پوښ کې ولیدل شوې کومې څېړنې چې د چرگانو هگېو کې د سالمونیا د تجرید په موخه ترسره شوې وې، نو سالمونیا د نورو مایکرو اورگانیزمونو په پرتله پکې په ټیټه کچه شتون درلود. نو دې څېړنې هم دا جوتنه کړه، چې سالمونیا د چرگانو هگېو کې شتون نه درلود او نور مایکرو اورگانیزمونه پکې شتون درلود.

Polyvalentantisera د سالمونیل د پېژندلو لپاره کار کړي وو. پېښې ښکاره شوي چې ۲۹.۳۶ سلنه او ۳۸.۳۸ سلنه د هکي پوښ کي ۱۰.۳۱ سلنه او ۱۵.۰۷ سلنه د هکي دننې جوړښت کي او ۲۸.۷۸ سلنه او ۴۳.۹۳ سلنه د هکي زېرمو کي د چرگانو فارم او بهرنیو مارکېټونو کي په ترتیب سره دغه پېښې د سالمونیل هکېو کي ولیدل شول.

موخې:

۱- دهکي له زیرو، سپینو او پوښ څخه دسالمونیل باکټریا تجرید کول توکي او کړنلاره:

د نښو شمېر او کچه

دې څېړنه کي ټولې ۳۰ هکي تر څېړنې لاندې نیول شوي وې، چې ۱۰ نښې د حبیب حسام چرگانو فارم، ۱۰ نښې د کلیوالي چرگو هکي او ۱۰ نښې له قزاقستانه راوړل شوې څخه وې. د پورته فارمونو څخه به اټکلي ډول د هر فارم څخه لس لس نښې راټولې شوې وې او په لاندې کلچر میډیاگانو کي کلچر شوي.

پاېله:

دې څېړنه کي ټولې ۳۰ نښې تر څېړنې لاندې نیول شوي چې له دوي څخه ۱۰ نښې د حبیب حسام چرگانو فارم او

۱۰ نښې د کلي والي چرگو هکي او ۱۰ د قزاقستان څخه د راوړل شويو هکېو څخه وې، چې يادي نښې د جلال اباد ښار د هکېو خرڅونکو دوکانونو څخه راټولې کړل شوې وې او د وترنري پوهنځي په مایکروبیولوژي لابراتوار کي تر ازمويي لاندې ونيول شوې چې پاېله کي د درېو وارو گروپونو څخه کومه نښه کي سالمونیل ونه لیدل شوه او نور مایکرو اوگانیزمونه لکه **Shigella** پکې موجود وه او سالمونیل د سلې له پامه صفر اعشاریه صفر کېږي.

لاندې جدول کي هم په څرگند ډول سره پېښې لیدلې شو.

شمېره	د نښو ځای	د نښو کچه	زیر	سپین	پوښ
۱	حبیب حسام د چرگانو فارم	۱۰	—	—	—
۲	کلیوالي چرگو هکي	۱۰	—	—	—
۳	د قزاقستان څخه راوړل شوې هکي	۱۰	—	—	—

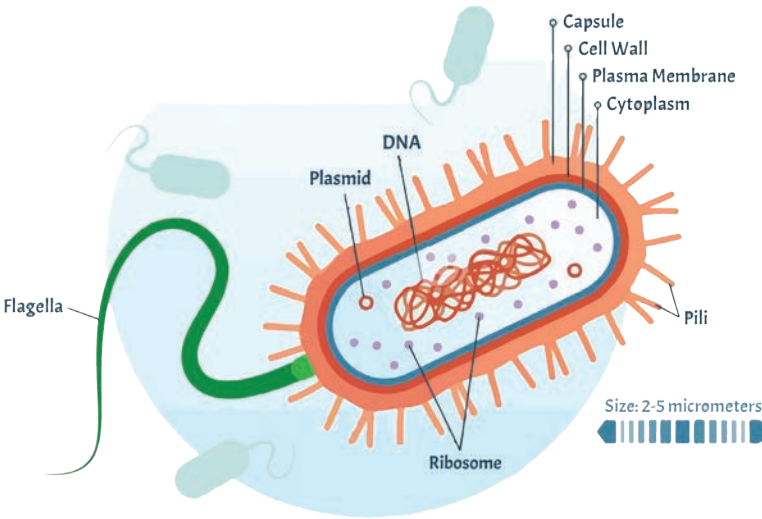
پاېله اخېستنه:

دې څېړنه کي ټولې ۳۰ نښې تر څېړنې لاندې نیول شوې وې چې ۱۰ د حبیب حسام چرگانو فارم، ۱۰ د کلیوالي چرگو هکېو او همدارنگه ۱۰ نښې د قزاقستان څخه راوړل شوې هکېو څخه وې، چې له هرې نښې درې کلچره (زیر، سپین او پوښ) ترسره شول، چې په دې ۳۰ نښو او ۹۰ کلچرو کي کومه نښه د سالمونیل مثبت تجرید نشوه، خو نورې باکټریاوې لکه شجیلا په لوړې کچې تجرید شوې، بیا هم دې څېړنه کي دا مالومه شوه، چې هکېو کي د سالمونیل باکټریا څخه سربېره نور مایکرو اورگانیزمونه هم شته او د سالمونیل پېښې په کي شتون نه درلود، چې پخوانو څېړنو کي هم روښانه شوې وه، چې هکېو کي د سالمونیل پېښې کمې پېښې شوې دي او نورو مایکرو اورگانیزمونو په کي زیات لیدل شوي

وړاندېزونه:

۱- هکي باید په پوره ډول سره پخې شي. ۲- هکي باید پاکي پرېمېنځل شي. ۳- د هکېو تولید کوونکو فارمونو روغتیايي اړخ باید وخت په وخت تر څېړنې لاندې ونيول شي. ۴- له بهره راوړل شوې هکي باید له روغتیايي کتنې وروسته وکارول شي.

د هکېو فارم او بهرنیو مارکېټونو کي موجودې د سالمونیل ډول د هکېو ککړتیا رامنځته کوي او هغه ځایونو کي چې تولیدات ورکوي، شاید د افقي او عمودي له لارې لېږدول منځته راشي، د افقي لېږد څخه موخه دهکي زیر، سپین او د هکي د پوښ ککړتیا ده او کله چې عمودي لېږد منځته راځي، د هکي اچونې بهیر کي او یا وروسته د هکي اچونې څخه رامنځته کېږي.

په هرحال کولی شو چې هکي د خوراکي توکو په ناروغۍ کي کېږي. د چرگانو کولمو کانال د سالمونیل د ډولونو لپاره یوه غټه لېږدونکې برخه ده چې انسان په ناروغۍ اخته کوي. په خوراکي توکو کي د سالمونیل باکټریا یوه زونو ټیکه ناروغي رامنځته کوي، چې ستر وټیز (اقتصادي) زیانونه راورې شي او ځینو وختونو کي د مرگ لامل هم کېږي. د چرگانو تولیدات په منځنۍ کچه د سالمونیل د ډولونو له لارې ککړېږي او

نښې یې پکي لیدل کېږي. سالمونیل لرونکي خوراکي توکي د انسانانو لپاره د زهرجنو ځانگړتیاو لرونکي دي او هغه کسانو کي چې د پولټري تولیدات څخه گټه پورته کوي، رامنځته کېږي. د سالمونیل د سیرو تایپونو په ډله کي د **Salmonella Enteritidis** یوه ځانگړنه دا ده، چې انسانانو کي

کلینیکي نښې ښکاره کوي. امریکا کي **Salmonella Enteritidis** تایپ (۴) لاملونه د ناروغۍ په مالومو سیمو کي رامنځته شوي دي. په هر حال جاپان کي ۱۹۸۹ نه تر ۱۹۹۳ کال پورې ۳۲.۴ سلنه د پېښو پاېله کي څرگنده شوه، چې ځیني خوراکي توکي د سالمونیل له امله ککړ شوي وو، د خوړو وړ نه وه او زهرجن ښکارېدل. دا څرگنده ده چې سالمونیل د خوراکي توکو له لارې لېږدونکي پاتوجن دي او حیوانات د دې پاتوجن بنسټیز مخزن دي.

دهکېو زېرمو کي د سالمونیل د ډولونو د شتون پر بنسټ د هکي زیر او سپین کتل شوي وو، چې بیا په **Hekton Enteric aga** د سالمونیل ډولونو د پېژندلو په موخه کارول شوي وې، ټاکنیزه میډیا یې جلا کړې وه او په ډېره کچه

مصاحبه با خانم لیلا علیزاده، رئیس شرکت بانوان بلخ شمال

جستجوی خودتوانمندسازی در جوانه های نباتات

✍ مصاحبه ای از: «گل امین فهیم» و «زهرا حیدری»

شرکت تولیدی مواد خوراکی بانوان بلخ شمال در شهرک سخی، شهر مزار شریف موقعیت داشته و توسط خانمی توانا و فعال به نام لیلا علیزاده اداره میشود. این شرکت دارای فارم مرغداری بوده که ظرفیت پرورش ۳۰۰۰ جوجه مرغ را در جریان ۴۵ روز دارا می باشد. بر علاوه، این شرکت دارای سبزخانه هایی می باشد که انواع مختلف سبزیجات مانند بادرنگ، کاهو و بادنجان رومی را در آن پرورش میدهند و ظرفیت تولید ۴۲/۳ تن سبزیجات (بادرننگ، بادنجان رومی و کاهو) را در یک سال دارد. خانم لیلا علیزاده با تلاش و زحمت فراوان توانسته این شرکت را وسعت داده و به خوبی مدیریت نماید.

پرمختگ: از دستاورد های خود در این بخش به ما معلومات دهید.

خانم علیزاده: به کمک دفتر محترم صندوق انکشاف زراعت مشکلات مالی ما رفع گردیده است. توانستیم فارم بزرگ تولید مرغ گوشتی را احداث نموده و لوازم و ماشین آلات لازمه را خریداری نماییم. یک تعداد موسسات زمینه آموزش های فنی و تئوریک را در بخش تولیدات سبزخانه و مرغداری برای ما فراهم نمودند. فعلاً، بازار فروش محصولات و تولیدات ما رونق یافته است.

پرمختگ: شما فعلاً کدام نوع مواد غذایی را تولید می نمایید و تقاضای بازار چه می باشد؟

خانم علیزاده: مواد غذایی که شرکت ما بر حسب تقاضای بازار تولید می نماید عبارتند از بادرنگ، بادنجان رومی، کلم، گشنیز، و مرغ گوشتی.

گنجایش ۵۰۰ جوجه داشتیم. اما فعلاً به کمک دفتر صندوق انکشاف زراعت فارم مرغداری بزرگی را با گنجایش ۳۰۰۰ جوجه ایجاد نموده ام.

پرمختگ: در شروع کار با کدام مشکلات مواجه شدید و چگونه با آنها مقابله کردید؟

خانم علیزاده: در اوایل با مشکلات زیادی مواجه بودیم؛ منابع مالی خیلی کم بود و پول کافی برای سرمایه گذاری جهت توسعه نداشتیم، ماشین آلات زراعتی کافی در دسترس نبود و بشکل فنی نیز آموزش ندیده بودیم. برعلاوه، برای خانم ها زمینه قرضه و رشد کار مساعد نبود و هیچ ارگانی از خانم ها به شکل درست حمایت و پشتیبانی نمی کرد، از تولیدات شان خریداری مناسب نمی شد و هیچ تشویق کننده ای نداشتند. اما از زمانیکه صندوق انکشاف زراعت با ارایه خدمات قرضه های زراعتی و تئوریک با ما همکاری نمودند، کاروبار ما رشد نموده و تولیدات سبزخانه و مرغداری ما رونق یافته است.

پرمختگ: لطف نموده برای خوانندگان مجله پرمختگ معلوماتی مختصر در مورد خود و شرکت بانوان بلخ ارائه نمایید.

خانم علیزاده: اسم من لیلا علیزاده، باشنده شهرک کمپ سخی شهر مزار شریف میباشم. از مدت چند سال بدین سو، در بخش های مختلف بخصوص کشت در سبزخانه مصروف کار می باشم که از این طریق هم به جامعه خدمت می نمایم و هم عواید خوبی بدست می آورم. در اوایل یک باغچه خانگی داشتم که در آن سبزیجات مختلف را کشت میکردم که عواید بسیار کمی داشت. بعداً، به کمک پروژه ملی باغداری و مالداری وزارت زراعت یک سبزخانه به مساحت ۱۰ متر مربع احداث و به کشت محصولات سبزخانه ای از قبیل بادرنگ و بادنجان رومی شروع کردم. بعد از دریافت تجربه کافی از سبزخانه، اکنون صاحب چندین سبزخانه هستم که بزرگترین آن ۳۶۰ متر مربع و کوچکترین آن ۲۴ متر مربع می باشد که سالانه حاصلات خوبی بدست می آورم. طور مثال، فروشات ما از بابت عرضه بادرنگ به بازار روزانه بطور اوسط ۳۵ الی ۴۰ خریطه می باشد و قیمت هر خریطه ۱۲۰ افغانی در بازار سبزیجات است.

همچنان، شوهرم تجربه ۱۵ ساله فارم مرغداری از کشور ایران دارد و در قسمت پرورش جوجه، واکسین و انواع دانه مرغی از تجربه کافی برخوردار می باشد. در ابتدا، یک فارم مرغداری کوچک با

سبزخانه نداریم؛ بٲا از یخچال های فریزر برای نگهداری گوشت مرغ استفاده کرده نمی‌توانیم. امیدوارم که این مشکلات به زودی حل گردند تا محصولات و تولیدات زیاده‌تری داشته باشیم.

پرمتخت: آیا تا به حال در این بخش کسی شما را همکاری نموده یا څیر؟

خانم علیزاده: در یخش دریافت و کشت سبزخانه دفتر محترم NHLP ما را کمک نموده و همچنان دفتر محترم GIZ نیز در بخش مراقبت از سبزخانه و استفاده بهتر و تنوع در کشت ما را یاری رسانیده است. همچنان، صندوق انکشاف زراعت نیز در قسمت توسعه کاروبار کمک های مالی و تخنیک را برای مان فراهم نمود.

پرمتخت: برای پیشرفت کارهای تان چه پلان هایی روی دست دارید و آیا تصمیم دارید که در سایر ولایات فعالیت داشته باشید؟

خانم علیزاده: برای پیشرفت کارها پلان داریم تا در عرصه سبزخانه تخصص بیشتر کسب نماییم و خانم های بیشتری را در این زمینه تشویق نماییم. هر قدر که خانم ها بیشتر جذب کار شوند و تخصص کسب کنند، به همان اندازه گام های مفیدتری برای رشد جامعه بر خواهیم داشت. همچنان، تصمیم داریم تا برای کارمندان فارم فرصت آموزش را مهیا سازیم تا بتوانند برای بهبود پرورش مرغ، تولیدات و فروشات آن از معلومات کافی برخوردار باشند. فعلاً تنها در ولایت بلخ، شهر مزار شریف فعالیت داریم. اگر خدا خواسته باشد کاروبار خویش را به سایر ولایات هم گسترش می دهیم.

پرمتخت: برای صندوق انکشاف زراعت چه گفتنی دارید؟

خانم علیزاده: از کار با دفتر صندوق انکشاف زراعت کاملاً راضی هستیم، زیرا ما را به بزرگ ترین هدف مان که ساخت فارم مرغداری بود کمک کرده و مشکلات مالی ما را الی ۸۰ فیصد حل نموده است. صندوق انکشاف زراعت نسبت به سایر موسسات مالی تکتانه بسیار کم اخذ می‌نماید و ما می‌توانیم مطابق کاروبار خویش پول قرضه را باز پرداخت نماییم.

یک فارم مرغداری نیز بسازم. فعلاً کودی که از فارم مرغداری به دست می‌آید در سبزخانه خود استفاده می‌کنم تا مصرف کم و عاید زیاد باشد.

پرمتخت: فواید سبزخانه چیست و برای توسعه تجارت شما و کشور چه قدر مهم و مفید است؟

خانم علیزاده: با داشتن تجارت سبزخانه و مرغداری نه تنها فواید شخصی به دست می‌آوریم، بلکه به کشور نیز خدمت می‌نماییم. از طریق تجارت خود، در تولیدات کشور سهم بزرگی را ایفا می‌نمایم و برای مردم بخصوص طبقه اناث زمینه کار را فراهم می‌نمایم. بر علاوه، نه تنها سبزیجات و مرغ های گوشتی با کیفیت را با قیمت مناسب به فروش می‌رسانم، بلکه عواید خوبی را برای خود و خانواده ام تامین می‌نمایم.

پرمتخت: اکنون با کدام مشکلات روبرو هستید که مانع پیشرفت بیشتر کارهای تان می‌گردد؟

- خانم علیزاده:** مشکلات ما اکثراً تخنیکي بوده و میتوان به موارد ذیل اشاره کرد:
- نبود تخم های اصلاح شدهی با کیفیت
 - بلند بودن قیمت تخم های اصلاح شدهی سبزیجات از قبیل بادرنگ، بادنجان روی و غیره
 - بلند بودن قیمت کودهای تقویتی کیمیاوی (منجمله کود آهن و کود هیومیک اسید که برای خاک و یا آب های نیمه شور بکار برده میشوند) و دیگر کودهای تقویتی
 - نبود ادویه با کیفیت و معیاری جهت رفع امراض جوجه مرغ
 - نبود یک مرجع تایید کننده کیفیت ادویه ها

د

صندوق انکشاف زراعت ما را در راستای بزرگ ترین هدف مان که ساخت فارم مرغداری بود کمک و مشکلات مالی ما را تا ۸۰٪ حل نموده است.

ع

پرمتخت: آیا در شرکت شما تنها خانم ها مصروف کار هستند یا مردان نیز کار می‌کنند؟

خانم علیزاده: در این شرکت هم زنان و هم مردان مشغول کار هستند. تعداد مرد ها ۴ نفر و زن ها ۵ نفر می باشد.

پرمتخت: در حال حاضر با چه نوع مشکلات روبرو هستید که باید در آینده نزدیک حل گردند؟

خانم علیزاده: مشکلاتی که باید در آینده نزدیک مورد توجه قرار گیرند برق، آب و کمبود ماشین آلات است. ما برق و آب کافی برای کشت در

پرمتخت: شما در اوایل تنها سبزخانه داشتید. بعداً شروع به کار مرغداری نمودید. چه باعث شد که شما به کار مرغداری روی آورید؟

خانم علیزاده: کار سبزخانه را در سال ۲۰۱۷ آغاز کردم ولی به دلیل بودجه کم با مشکلات زیادی روبرو شدم. با آنکه در بخش کشت سبزیجات آموزش دیده بودم و تجربه داشتم، اما در کار هایم موفق نمی شدم. به هر ارگانی مراجعه کردم تا از لحاظ مالی با ما همکاری کند اما به نتیجه موثری نمی رسیدم تا اینکه از پروسه قرضه دهی دفتر صندوق انکشاف زراعت آگاه شدم. با حمایت دفتر صندوق انکشاف زراعت نه تنها توانستم کار سبزخانه را پیش ببرم، بلکه توانستم

د کبانو ډنډونو ته چونه ورکول

لیکوال: پوهندوی ډاکټر خوشدل معروف

د کبانو حوضونه منظم چونه کول د یو عادي فارم د ساتنې لپاره د مهمو فعالیتونو څخه شمېرل کېږي او د کبانو د محصولاتو د لا ډېروالي لامل ګرځي، کلسیم او مالګه د هېوکو د اسکلېټ په جوړښت کې مهم رول لوبوي، د انساجو نورمال پرمختګ کې برخه اخلي، همدارنګه د عصبي او عضلاتي سیستم فعالیت تنظیموي.

هر کال د حوضونو د پوره تشوې وخت کې د اورګانېزمو سره یوځای ډېر کلسیم د حوضونو څخه ویستل کېږي چې باید دا کمښت بیا له سره پوره شي، کارول شوې چونه د حوضونو تېزابي سیمه ځنځي کوي، کاربن ډای اکسایډ (CO₂) ته اړیکه ورکوي یا پي کاربونیټونه جوړوي، ځمکه د ناپېروجن له پلوه غني کوي، د اوبو له خوسا کېدو مخنیوی کوي او ګازي رژیم پي ښه کوي، د چوني کارونې څخه وړاندې غوره ګنل کېږي، ترڅو د حوضونو د ځمکې کچه د کلسیم د جوړښت له مخې وڅېړل شي.

غوره ده چې د چوني کارول د حوضونو له تشوې وروسته کله چې ځمکه لنډه بله (مرطوبه) وي د پسرلي یا مې موسم کې د حوضونو د ډکولو یا پي له ۱۴ تر ۲۰ ورځو مخکې ترسره شي. د چوني پوډر په برابر ډول د حوض د کچې د پاسه شیندل کېږي، پاتې پوډر اوبو کې حلوي او په برابر توګه د ځمکې د پاسه پي د پمپ له لارې شیندي. د سیسټماتیکې چوني کارونې په صورت کې هر کال له ۱۰۰ تر ۲۰۰ کیلوګرامه چونه په یو هکتار ځای کې کارول کېږي، د حوض په ځمکې کچه کې د ډېرو خټو د راغونډېدو او د تالابونو د ځمکې د ډېر تریووالي په وخت کې ۴۰۰ کیلوګرامه ژوندۍ یا اوبه نارسېدلې چونه او د برانش ناروغۍ له منځه

وړلو لپاره ۲۰۰ کیلوګرامه چونه په یو هکتار ځمکه کې کارول کېږي.

د کرانتوڅا په ناروغۍ اخته کارپ د درملنې لپاره ۲۵۰۰ کیلوګرامه چونه په یو هکتار او د کلسیم د کموالي په وخت کې له ۱۰۰۰ تر ۱۵۰۰ کیلوګرامه چونه په یو هکتار او د نامعلومو څېړونکو کبانو د لمنځه وړلو لپاره له ۱۵۰۰ تر ۲۵۰۰ کیلوګرامه چونه په یو هکتار مساحت ځمکه کې کارول کېږي. کار پوهانو د فارم څخه د ښه حاصل د لاسته راوړلو لپاره لاندې ارزښتناک اصول وړاندې کړي دي:

۱- حوض یا تالاب کې د نامعلومه آبي ژوندي موجوداتو له منځه وړل:

تالاب یا حوض کې د ماهیانو د بچیانو له اچولو وړاندې باید اضافي کبان د بهرنیو غوښه خوړونکو او ځنګلي کبانو د حملو او خوراکي توکو د نشتوالي څخه او د کبانو د متضرره کېدو څخه د مخنیوي په موخه لاندې دوه عمومي لارې پکار واچول شي:

۱. د تالاب څخه د اوبو مکمل ایستل او د هغې د لاندې ځمکې وچول.

۲. د کبانو د پي هوشه کولو لپاره د کیمیاوي مرکباتو کارول.

د اوبو ویستلو او د ځمکې د کچې وچول:

د اوبو ویستلو لپاره پمپونه کارول کېږي، چې دا یوه اسانه او موثره لاره ده، اصلاً اوبه کال کې یوځل ویستل پکار دي او د دې کار لپاره د کال ټول موسمونو ګټور او ښه ګنل کېږي. د غټو او وړو سوریو وچول هم پکار دي.

د معمول سره سم د کبانو تولید، مرحله په مرحله لاسته راځي، کله چې د اخري ځل لپاره تولید لاسته

راوړل شي، بیا نو اوبه پي بهر اوځي، د دې لپاره د ډېزلي پمپ څخه کار اخېستل کېږي د پمپ څخه پرته د ثقل د قوې له لارې اوبه په اسانۍ سره بهر اوځي، د دې څخه پرته د کبنوس پامپونه (یو ډول پامپونه دي چې د کلک تات یا تکی څخه جوړشوي وي) هم کارول کېدای شي.

II- د تالاب د بنسټیزو تولیداتو زیاتول:

۱. تالاب کې هر کال یوځلې د کب روزنې په پېل کې ۱۰۰ کیلوګرامه چونه په یو ایکر ځمکه کې اچول کېږي.

۲. که چېرې د تالاب حاصل خيزي د کبانو لپاره

کافي وي که چونه وانه چول شي باک نه لري.

۳. که چېرې د تالاب ځمکه تېزابي ځانګړتیا ولري، نو بیا د چوني علاوه کول اړین دي.

۴. ځینې کیمیاوي او طبیعي سرې د تالاب د زرغونه کېدو او ښه کېدو لپاره کارول کېږي، د دې لپاره لاندې درې سرې ډېرې پېژندل شوې دي او بزګران پي بازار کې ترلاسه کولی شي:

۴. ۵۰ کیلوګرامه چونه د تالاب بېخ او غاړه کې شیندل کېږي، بیا ډبراني سره ۵۰۰ کیلوګرامه یو جریب ځمکه کې اچول کېږي او دوه نیم فته اوبه پکې ساتل کېږي، دا کار د کبانو د بچیانو د اچولونه لږ تر لږه یوه اونۍ وړاندې باید ترسره شي، چې د تالاب د اوبو رنګ شین شي او د کبانو د بچېو خوارک لپاره تیار وي.

د کبانو لپاره خواړه:

۱. طبعي خواړه لکه کمپوسټ، ډبراني سره او داسې نور. ۲. کیمیاوي سرې.
د پورتنۍ سرې کارونې لپاره لاندې لارښوونې شوي دي: ۱. یاده سره د درې فوتو په اندازه د تالاب په لاندینۍ کچه کې اچول کېږي. ۲. سره د تالاب په یو ځای کې نه اچول کېږي، بلکې په برابره توګه سره د تالاب ټولو برخو کې اچول کېږي. ۳. په یو ایکر ساحه کې ۴۰۰۰ کیلو ګرامه ډبراني سره ته اړتیا ده، چې وار په وار اچول کېږي. ۴. د الوتونکو فضله (پنجال) او کمپوسټ د کبانو لپاره ډېر خوراکی ارزښت لري. ۵. کمپوسټ باید مېده شي، خو باید په ډېرو وړو ذرو بدل نشي، چې بیا ډېر شمېر یې له منځه ځي، د ۱.۵ انچ کبانو لپاره مېده شوې سره چې د شګو د دانې په اندازه غټوالی ولري، اچول کېږي. ۶. د کبانو د غټوالی د زیاتوالي سره د سرو د دانو غټوالی هم غټېږي.

کبانو ته د خوړو ورکولو لارې چارې:

۱. کنجاړه اوچان شوي سبوس ته په لږ مقدار لنډه بل ورکول کېږي اوبیا ګولی ترې جوړېږي. ۲. ګولی پرېښودل کېږي، چې لنډه بل یې لږ کم شي او لږې وچې شي. ۳. دا ګولی په ځانګړو ځایونو کې اچول کېږي، که د تالاب په دوه ځایونو کې واچول شي، غوره ګڼل کېږي. ۴. خواړه د سهار لخوا اچول پکار دي، ځکه چې د سهار له مخې اوبو کې اکسیجن ډېر وي. ۵. مصنوعي خوړو کې د غنمو سبوس، د شولو پک، مسټر دایل کېک، د چغندر پانی، خراپې مېوې، سبزیجات او غلاجاتو کې غنم او جوار ورکول کېږي، د جوارو او غنمو د ورکولو لار داسې ده، چې له وړاندې غنم په لوېې لوري کې اوبو کې اچول کېږي او ورسره لږه اندازه خاوره اچول کېږي، چې کله دا غنم او جوار شنه شي، چې د بوټي وده ورته وایي، بیا کبانو ته ورکول کېږي، د یادونې وړ ده چې باید د وشو سره تازه اوبه هم پرېښودل شي.

الف: تربیل سپر فاسفیت چې په کې ۶۷٪ فاسفټ شتون لري.
ب: یوریا چې په کې ۴۵٪ نایټروجن شتون لري.
ج: ډای امونیم سلفیت
ډبراني سرې:
۱. د هېواناتو سره: که دا سرې پخپل وخت، اصلي حالت او کافي اندازې سره واچول شي ډېره ښه پابلې ورکوي.
۲. ورسته شوې سره: چې ټوله کې د انبار یا ډبران په ډول راټول شوې وي چې دې کې ډبراني سره، شنه سره، پانی، دکور خټلې او خشاک شاملېږي.
د سرو د کارونې لپاره لارښوونې:
۱. د کبانو فارم لپاره ټولې سرې ګټورې دي، خو کله کله په ځانګړو وختونو کې یو ډول سره ته ترجیح ورکول کېږي.
۲. که چېرې د کبانو روزنې (فارم لرونکي) سره د هېواناتو سره وي، دې وخت کې پرې ځینې لګښتونه نه راځي..
۳. که ډبراني سرې د کیمیاوي سرې سره ګډې شي او وکارول شي خوراکی ارزښت یې زیاتېږي.
۴. د الوتونکو پېخال (فضله) هم د کبانو د فارم لپاره سترې سرې ګڼل کېږي.
د سرې برخې:
بوټیز (نباتي): د اوبو بوټي ۲/۳ برخې غبر بوټي برخې: ډبراني سره (ډېره برخه)، چونه، یوریا او د شولو پک ۱/۳ برخې

د کمپوسټ جوړولو لارې:

د سرې په کنډه کې د نیم فټ په پنډوالي سره د بوسو برخه یا نور بوټیز پاتې شوني جوړوي او د دې دپاسه په پوره اندازې سره یوریا اچول کېږي، تر دې پورې چې دغه کچه تخته کېږي وروسته دوه انچه د ډبراني سره برخه جوړېږي دا کار درې ځلې

د خوړو انډول:

۱. کمپوسټ او کیمیاوي سرې سره ګډوي او اچول کېږي.
۲. د شرمو کنجاړه او د شولو پک (په برابره توګه) او یا هم د پنبې د دانو کنجاړه او د غنمو سبوس وکارول شي.
۳. د شرمو کنجاړه او د شولو پک شمېر د روڼو، مریګل او کامن کارپ لپاره د هغوي د وزن د ۳٪ په مقدار ورځ کې حسابېږي.

تکرارېږي په پرله پسې د پورتنیو برخو څخه څلور څلور برخې جوړېږي، دغه سره د کبانو د کارولو څخه باید یو میاشت دمخه تیاره شي.

تالاب کې د سرو اچول:

د کبانو بچیانو د اچولو څخه یوه اونۍ مخکې یونیم ټن سره د تالاب په یو یا دوه کونجونو کې اچول کېږي، د دې څخه پرته تربیل سپر فاسفیت ۳۰ کیلوګرامه په یو ایکر ځمکه کې د یادې سرې سره یو ځای تالاب کې اچول کېږي، که چېرې مخکې له دې

وقایه، سلامتی و لذت همه با

میوه درمانی

میوه درمانی یکی از روش های طب سنتی است که توسط ابن سینا (ابو علی سینا بلخی) طبیب و ریاضی دان نامدار کشورمان استفاده می شد. میوه ها منابع بسیار غنی از ویتامین های مختلف هستند که هر کدام به نحوی باعث ایجاد تغییرات مثبت در بدن می شوند. کمک به پیشگیری از سرطان، تقویه سیستم ایمنی بدن، شادابی جلد، کاهش فشار خون، کاهش کلسترول خون، کمک به کاهش وزن و پیشگیری از بیماری های روده و معده از جمله خواص مفید میوه ها هستند. علاوه بر خصوصیات ذکر شده، هر میوه خواص منحصر به فرد خود را دارا می باشد. به همین سبب از میوه های مختلف برای درمان و یا پیشگیری از بیماری های مختلف استفاده می شود. در این مقاله به بعضی از میوه های عام و استفاده آن ها در میوه درمانی اشاره شده است.

گردآوری و تدوین: نرگس غزنوی

دستیار اداری صندوق انکشاف زراعت

• درمان گلو درد:
غرغره کردن آب انار به درمان گلو درد کمک می کند.

۳. **مالته:** مالته نیز یکی از پر طرفدارترین میوه ها در کشور می باشد. این میوه مملو از ویتامین C بوده که دارای طبع سرد می باشد.

• درمان سرطان:
مالته منبع ویتامین C است که رادیکال های آزاد بدن را خنثی می سازد. رادیکال های آزاد باعث به وجود آمدن بیماری هایی مثل سرطان و بیماری های قلبی در بدن می شوند.
• کاهش فشار خون بالا:
flavonoid hesperidin موجود در مالته فشار خون بالا را کاهش و magnesium موجود در آن به حفظ سطح فشار خون کمک می کند.
• درمان سرفه:
جوشانده پوست خشک شده مالته در درمان و کم کردن سرفه مؤثر است.
• کاهش بوی بد دهان:
مصرف جوشانده چای و مالته به مدت یک ماه و به صورت روزانه سبب کاهش بوی بد دهان می شود.

• تقویت قلب و جگر:
انار خون ساز است و باعث تقویت قلب و جگر می شود.
• شادابی جلد:
مصرف انار باعث خوش رنگی و شادابی جلد می شود.
• درمان سرفه:
برای درمان سرفه های خشک از انار شیرین استفاده نمایید. با حرارت دادن یک کاسه انار شیرین به همراه روغن بادام شیرین، آب غلیظی از انار به دست می آید که برای بهبود سرفه های خشک مفید است.
• رفع بوی بد دهان:
استفاده از آب انار باعث از بین رفتن بوی بد دهان می شود.
• اشتها آور:
مصرف انار باعث افزایش اشتها می شود.
• استحکام پیره ها:
جوشانده پوست انار باعث استحکام پیره ها می شود.

• تقویت معده:
استفاده انار (به خصوص پرده های سفید موجود در داخل آن) معده را تقویت می کند.

۱. **املوک:** املوک از جمله میوه های مفید و مقوی است. این میوهی شیرین دارای طبع گرم و کالوری بسیار کم است که به صورت تازه و خشک شده استفاده می شود.

• بهبود سرفه:
مصرف میوه املوک باعث نرم شدن سینه و کاهش سرفه می شود. همچنان جوشانده برگ های موجود در قسمت بالای املوک سرفه های شدید را درمان می کند.
• درمان عیوگک:
مصرف میوه املوک باعث قطع شدن عیوگک میگردد.
• کنترل فشار خون:
املوک به دلیل پتاسیم موجود در آن برای کنترل فشار خون و جلوگیری از بیماری های قلبی استفاده می شود.

۲. **انار:** انار به دو نوع شیرین و ترش موجود می باشد. انار یکی از محبوب ترین میوه های فصول سرد سال است. در زمان های قدیم انار را به شکل رب انار و یا انار خشک شده در دیگر فصول سال استفاده می کردند.

A decorative branch with small white cotton buds and open flowers, positioned diagonally across the title.

د پنبې مهمې ناروغۍ، آفتونه او مخنیوی

لیکوال: غافرالله کانوال

صنعتي بوټي د هېواد د کرنې ستره برخه جوړوي او د جغرافیه یوې وضعې د ښه والي پر بنسټ د هېواد بېلابېلو برخو کې کرل کېږي، نو دا چې پنبه د صنعتي بوټو له ډلې ده او زموږ گران هېواد کې په پراخه پېمانه سره کرل کېږي او ښه توافق لري، اړینه ده چې د یاد بوټي سترې ناروغۍ، آفتونه او د هغې د مخنیوي لارې چارې وپېژنو، ترڅو یې خپل وخت سره د ناروغېو او آفتونو مخنیوی وکړو او لوړ حاصل ترلاسه کړو.

۱- د پنبې فیوزاري مړاوې کېدنه:

د ناروغۍ نښې نښانې: د ناروغۍ نښې لومړی هغو پاڼو کې وي چې د ځمکې څخه نوې راشنې شوې وي، پدې ناروغۍ اخته بوټي خپله وده کمزوري او بالاخره په تېه دروي چې پاڼه کې پاني او د پاني ځنډې او رگونو زیربږي او ورو ورو بوټي له منځه ځي، که مونږ د بوټي د ساقي څخه یو مقطعه واخلو نو منځ یې نصواري رنګ نیسي. دا ناروغۍ زیاتره په شگلنو ځمکو کې رامنځته کېږي.

د ناروغۍ لامل: دا د پنبې فنکسي ناروغۍ ده چې لامل یې د *Fusarium oxysporum f. Sp.* په نامه فنکس دی، دا ناروغۍ په هغه گلونو کې ډېره وي، چې لنډه بل یې ډېر وي، دا فنکس له خاورې د نیلو له لارې بوټي ته ننوځي. د ناروغۍ مخنیوی: ۱- ټولې اګرانوميکي عملې په سمه توګه سرته رسول. ۲- د مقاومت ډولونو کرل. ۳- کرنیز وار په پام کې نیول. ۴- د هغه سرو کارول چې زیات پوټاشیم ولري. د کیمیاوي توکو ویتاواکس او یا تېرامو سره د تخم معامله کول دوه ګرامه د یو کیلو تخم سره.

۲- د پنبې ورتیسلمی مړاوې کېدنه:

د ناروغۍ نښې نښانې: د بوټي لاندې پاڼو کې د زړو غټېدونکو داغونو مینځته راتګ دی، د کلکې اخته کېدنې په صورت کې پاڼه په بشپړه توګه زیره او وچېږي او د پاني شنه برخه یواځې د رگونو په امتداد د یوې نرۍ لیکې په څېر مالومېږي د بوټي ریشې او ساقي خپل اصلي رنګ د لاسه ورکوي. د ناروغۍ لامل: د دې ناروغۍ لامل هم یو ډول فنکس دی چې د *Verticillium dahlia* په نامه یادېږي دا فنکس هم خاوره کې اوسېږي او د خاورې له لارې بوټي ته ننوځي.

د ناروغۍ مخنیوی: ۱- د مقاومت ډولونو کرل. ۲- کرنیز وار ته پاملرنه او په کرنیز تناوب کې د شولو کرل ځکه فنکس هوازي دی، نو په شولو کې اوبه ډنډېږي او بل کال کرونده له دې ناروغۍ ساتل کېږي. ۳- پاک ماشینونه کارول او د کیمیاوي توکو

ویټاواکس او یا تېرامو سره د تخم معامله کول دوه ګرامه د یو کیلو تخم سره.

۳- د پنبې د پاڼو سوځېدل:

دا ناروغۍ د لومړي ځل لپاره ۱۸۹۱ کال کې د امریکا متحده ایالاتو کې کشف شوه، چې اوس په پراخه پېمانه ټوله نړۍ کې چېرته چې پنبه کرل کېږي پېداکېږي.

د ناروغۍ نښې نښانې: لومړي قدم کې پاڼو باندې واړه زاویه لرونکي داغونه منځته راځي او وروسته په سوزنده داغونو بدلېږي. داغونه په یوزغلي او دا رنګه په پوخ او بوټي دواړو باندې حمله کوي.

د ناروغۍ لامل: لامل یې بکتريا ده چې د *Xanthomonas citri pv. malwacearum* په نوم یادېږي دا بکتريا اساني سره ټیټه تودوخه زغمي او په منځي ۲۸ درجې د سانتي ګرېډ ژوند کولی شي، د تخم له لارې ځي او ژمی د بوټو پاتو شونو کې تېروي.

د ناروغۍ مخنیوی: ۱- د مقاومت ډولونو کرل. ۲- کرنیز وار ته پاملرنه. ۳- د بوټو پاڼې شونې راټولول او سوځول او تخمونه د کیمیاوي درملو سره معامله کول.

۴- د پنبې پرې کوونکي چینجي:

د دې آفت علمي نوم (*Agrotis segatum*) دی، چې معمولا ورته (*cut worm*) یا پرې کوونکی چینجي وايي او پښتو کې ورته غل چینجي وايي دا ځکه چې د شپې لخوا پر بوټي یرغل کوي او د ورځې لخوا خاوره کې وي. دا چینجي یوازې پنبې ته نه بلکې جوار، کچالو، چغندر، لېرو، بادرنګ او داسې نورو بوټو ته چې نوی یې په وده پېل کړی وي زیان رسوي. بوټي د نیلو، تنو او پاڼو له لارې پرې کوي، په څر او سورېخن رنګونو باندې پېدا کېږي، د استراحت دوره د ۲۰-۱۸ سانتي د ځمکې لاندې تېروي او پسرلي کې د خاورې ۱۰ سانتي ژورې کچې ته ځان رسوي. پروانه یې د پیو پاڼه د ثور په منځ کې پېل او ۳۵-۳۰ ورځې دوام لري، پروانه یې په یو ځل د ۳۰-۱۰۰ هګي ږدي او هګي په لوېدلو پاڼو، خاورو او د خاورو په چاودونو کې ږدي، که اقلیمي شرایط ورته مساعد شي پروانه یې د ژوند په اوږدو کې ۲۰۰۰ هګي ږدي.

د آفت مخنیوی: ۱- له کروندو څخه د هرزه ګیاوو له منځه وړل. ۲- د مخکني فصل پاڼې شونې له منځه وړل. ۳- د مازنګر له خوا د بوټو شا او خوا ته د نورو تنکېو وښو لکه شفتلو اچول، ترڅو چینجي په هغو بوخت شي. ۴- د ځمکې ژوره قلمبه

کول. ۵- د حشره وژونکو له لارې مخنیوی او هغه هم سایرمتین ۳ سي سي په یو لیتر اوبو کې اړین دي، چې د نوموړي آفت په ضد د درمل شیندل د مازنګر له خوا رامنځته کېږي، ځکه چې نوموړی آفت د شپې لخوا په بوټو حمله کوي.

۵- د پنبې بوټي سپکي:

د دې آفت علمي نوم (*Aphis gossypii*) دی چې په درې ژبه کې ورته (شېشک نباتي) وايي، د ننگرهار، لغمان او کونړ ولایت بزګران یې د چریک په نامه پېژني او د هرات بزګران ورته سرشک وايي. د بوټو د سپکېو زیان: د بوټي سپکي د بوټو له پاڼو شیره خوري او د همدې شيرې څخه خپل خوراک ترلاسه کوي، نو پاڼې دې وخت کې خپله دنده په ښه توګه سرته نشي رسولې. نوموړی آفت یواځې پنبې ته نه بلکې نورو بوټو لکه سېو، ونو، بوټو او باغونو ته زیان رسوي. بېلابېل رنګونه لري لکه تور ته ورته، شپن، زریخن، سره ته ورته، نصواري او سپین رنګونه لري. څه وروسته لري او څه یې نه لري، کله چې اقلیمي شرایط ورته برابر شي، نو د یو کال موده کې پنبه کې ۲۰-۱۴ څلو پورې د نسل تولید کوي. تودوخي ټیټوالی او د باران سره یوځای چټک بادونه د نوموړي آفت په کموالي کې ډېره مرسته کوي او د هوا لنډه بل یې په زیاتېدو کې مرسته کوي.

د آفت مخنیوی: ۱- په کرونده کې د هرزه ګیاوو له منځه وړل. ۲- د زیاتي ناپېژونکي سرې نه کارول. ۳- *Lady bird beetle* یا فابینک حشرې له لارې له منځه وړل. ۴- په کیمیاوي کنټرول کې یې امیدا کلوروپراډ ۳ ګرامه په یو لیتر اوبو کې.

۶- د پنبې د غوزې چینجي:

د دې آفت علمي نوم *Helicoverpa zea* دی نوموړی آفت د پنبې څخه پرته نورو بوټو ته هم زیان رسوي لکه جوار، کونځلی، تمباکو، فاضلې، سونډ او بنگوته ډېر زیات زیان رسوي. د دې چینجي زیان پنبه کې ډېر زیات د پنبې غوټېو ته مخامخ وي، کله چې غوټېو ته ځان ورسوي له پخېدو وړاندې په ځمکه لوېږي او که غوزې ته دننه ننوځي، نو بیا د غوزې دننه برخې څخه خپل خوراک ترلاسه کوي او نږدې ۴۰ سلنه د مالوچو د اوږدوالي د کمېدو لامل ګرځي.

د آفت مخنیوی: ۱- لږ څه د وخته د پنبې کرل ۲- د داسې ډولونو کرل چې ډېری غوزې ونیسي. ۳- د بوټو پاڼې شونې له منځه وړل. ۴- د حشره وژونکو کارول.

افغاني کرنیز توکي او نړېوال بازار (مارکېټ) موندنه

ليکوال:

گل حبيب همت

د کرنیزې پرمختیا صندوق ختیځې
سیمې د پور ورکولو مسئول

افغانستان د اسيا په لویه وچه کې پروت یو کرنیز هېواد دی، چې د اقتصاد په پیاوړتیا کې یې زیاته پاملرنه پر کرنه کېږي چې د هېواد ۷۵ سلنه وګړي یې مستقیم او یا غیر مستقیم ډول په کرنه بوخت دي او د همدې لارې د خپل ژوند چارې پرمخ وړي. کرنیز توکي د هېواد پرمختګ کې نېغ په نېغه مثبت اغیز لري او د هېواد پر عوایدو هم ورته مثبت تاثیرات رامنځته کولی شي.

هر بزګر ته باید دا مالومه وي چې کرنیز توکو څخه یې څوک ګټه اخلي او څوک یې غوښتنه لري، څنګه، په کوم معیار یې غواړي او همدا راز ځایي سوداګر هم باید پدې پوهه وي چې په کومه بیه او معیار او په کوم وخت کې د نړېوال بازار سوداګر او لګښت کوونکي د افغاني توکو غوښتونکي دي. همدارنګه د هغو هېوادونو سره چې زموږ سره پدې اړه راکړه ورکړه لري سوداګریزې اړیکې ډېرې اړینې دي.

نړېوال مارکېټ کې پرمختګ هغه وخت لیدل کېږي او هغه صورت کې زیاته ګټه ګڼېت کوونکي او مصرف کوونکو ته رسېږي، چې دې سره تر ډېره ځایه بیا هم بزګر د ګڼېت لپاره لېوالتیا پېدا کوي

او هم هغه څوک چې له یادو محصولاتو څخه ګټه اخلي، غوښتنه یې زیاتېږي او پای کې یې سوداګر کوښښ کوي، ترڅو پر صادراتو او وارداتو کار وکړي، چې دې سره یاد سوداګر هم له دې څخه ګټه پورته کولی شي.

داسې حالاتو کې د حکومت دنده دا ده چې اسانتیاوې برابر کړي. که چېرې کوم محصول بازار پېدا نکړي، حکومت یې باید راوښيي او په مصرف یې ورسوي، نو داسې حالاتو کې د بزګر لپاره دوه مارکېټه پېدا شول، یو د سوداګر او بل هم خپله حکومت، نو مالومه خبره ده، چې لېوالتیا ډېرېږي او کرنیز توکي ورسره وده او پرمختګ کوي. که چېرې وکتل شي، نو نړېوال مارکېټ هم په لوړ معیار کرنیز محصولاتو ته پر ټاکلي وخت ارزښت ورکوي، ولې بدبختانه چې دلته بزګران د غربت سره مخ دي، هغه که په هر قیمت وي، دوي د ځایي بازارونو څخه ګټه پورته کوي او همدارنګه نړېوال مارکېټ ته د لار موندنې لپاره اړینه ده چې د بزګر، سوداګر او لګښت کوونکي تر منځ اړیکې او د اړتیاو تشخیص ډېر اړین دی چې دلته زموږ هېواد کې دا دود ډېر کمزور دی، که دا دود رامنځته شي، ګڼېت به وده وکړي، سوداګر به یې د خرڅلاو په خاطر غوښتونکي وکړي او خوړونکي یا لګوونکي به یې زیاتېږي. یو څه چې دلته مهم برېښي هغه د سرو خونو (سټورونو) او د ټرانسپورتي اسانتیاوو نه شتون دی، چې باید د دولت لخوا ورته کلکه پاملرنه وشي.

افغان کرنیز توکي چې هر هېواد ته لېږدول شوي دي د ښه کیفیت او کمیت له پلوه یې ښه نوم خپل کړی دی. د ځینو غېردولتي بنسټونو پر مټ افغان کرنیز محصولات او یو شمېر مېوې چین، هندوستان، پاکستان او متحده عربي اماراتو ته لېږدول شوي دي، چې په یادو هېوادونو کې په لوړه بیه بللورل شوي دي. په ټوله کې د افغان کرنیزو محصولاتو لپاره څنګه چې لازمه ده بازار شتون نلري، چې ستر لامل یې هیواد کې د سرو خونو او پروسس مرکزونو نه شتون یادولی شو.

چگونه از صندوق انکشاف زراعت قرضه بگیریم؟

روند مرحله وار دریافت قرضه از صندوق

مرحله اول:

درخواست کننده با یکی از دفاتر صندوق انکشاف زراعت از طریق تیلیفون یا ملاقات ارتباط برقرار میکند.

مرحله دوم:

مسئولین صندوق معلومات مربوط به قرضه را ارائه نموده و از درخواست کننده معلومات اولیه را جمع آوری می نمایند. در صورت واجد شرایط بودن وی برای قرضه، فورم درخواست قرضه برایشان خانه پری می شود.

مرحله سوم:

تیم قرضه دهی و تخنیکي صندوق از محل تجارت درخواست کننده بازدید می نماید. در صورتیکه تجارت به تمویل مالی نیاز داشته باشد، مسئولین صندوق خواهان تهیه اسناد لازمه از نزد درخواست کننده می گردند.

مرحله چهارم:

قبل از تهیه تضمین خط، بخش حقوقی صندوق ارزش و چگونگی جایداد غیرمنقول را که درخواست کننده به صندوق تحت تضمین قرار میدهد، به صورت همه جانبه ارزیابی می نماید.

مرحله پنجم:

مسئولین بخش قرضه دهی تمام معلومات و اسناد مشتری را درج سیستم می نمایند.

مرحله ششم:

بعد از مرور درخواست و اسناد مشتری توسط مدیر ارشد، درخواست قرضه و اسناد مشتری به کمیته تخنیکي ارائه می گردد.

مرحله هفتم:

سپس جایداد مورد تضمین توسط یکی از کمپنی های ثالث قیمت گذاری می گردد.

مرحله هشتم:

بعداً کمیته اعتبارات دایر میگردد تا درخواست قرضه مشتری توسط هیئت عامل صندوق و اعضای کمیته تایید و منظور گردد.

مرحله نهم:

در صورتیکه مبلغ قرضه از ۱۳ میلیون افغانی بیشتر باشد، مسئولین صندوق آنرا به کمیته اعتبارات صندوق به رهبری وزارت محترم زراعت جهت منظوری نهایی پیشکش می نمایند.

مرحله دهم:

بعداً ثبت وثیقه تضمین خط در محکمه مربوطه صورت می گیرد.

مرحله یازدهم:

در مرحله نهایی با مشتری قرار داد عقد میگردد و انتقال پول مطابق قرارداد و درخواست مشتری صورت می گیرد.

نوت: در صورتیکه قرضه از ۱۰ میلیون افغانی بیشتر باشد، ثبت وثیقه در محکمه بخاطر ساختن تضمین خط الزامی است. همچنان برای منظوری قرضه بیشتر از ۱۶ میلیون افغانی باید صورت مالی مشتری توسط یک کمپنی معتبر تفتیش و ارزیابی گردد.

با رویانیدن بذر امید در دل‌های هم‌نوعان خود به معنی حقیقی انسانیت رسیده و موجودیت خویش را در اجتماع مثبت و موثر تلقی نمایید. **انجمن اجتماعی حاصل** که در سال ۲۰۱۲ ایجاد شده، یک انجمن ملی و فعال در قسمت عرضه خدمات اجتماعی به قشر بی بضاعت کشور می‌باشد. از تمامی هم‌وطنان گرامی که می‌خواهند در این راستا کمک نمایند، خواهشمندیم تا مساعدت نقدی خویش را به حساب بانکی ذیل تحویل دهند.

اسم انجمن | انجمن اجتماعی حاصل

شماره حساب (۰۰۰۱۰۱۱۱۲۱۱۱۹۵۰)

PERMAKHTAG

Agricultural, Scientific, Social and Literary Periodical Publication
Issue 2, 2nd Year, Summer 2021

☎ Contact us! +93 731 7777 88

/adfafghanistan

🌐 www.adf-af.org

✉ info@adf-af.org

📍 Kabul, Afghanistan

AGRICULTURAL DEVELOPMENT FUND

————— your agribusiness partner —————

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library